

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**“GÖLGEYE DÖNDÜ VE ADINI SÖYLEDİ”: *HARRY
POTTER* FİLMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE
İLİŞKİSİ**

İPEK TURGAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İSTANBUL, ARALIK, 2022

İPEK TURGAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2022

**“GÖLGEYE DÖNDÜ VE ADINI SÖYLEDİ”: *HARRY
POTTER* FİLMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE
İLİŞKİSİ**

İPEK TURGAY

DANIŞMAN: PROF.DR. BÜLENT DİKEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Sinema ve Televizyon Programı yüksek lisans için gerekli kısmi şartların yerine getirilmesi amacıyla Kadir Has Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'ne teslim edilmiştir.

İSTANBUL, ARALIK 2022

ONAY

İPEK TURGAY tarafından hazırlanan “**GÖLGEYE DÖNDÜ VE ADINI SÖYLEDİ**”: *HARRY POTTER* FİLMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE İLİŞKİSİ başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Bülent Diken (Danışman)
Kadir Has Üniversitesi

.....

Doç. Dr. Melis Behlil
Kadir Has Üniversitesi

.....

Dr. Öğr. Üyesi Alper Kırklar
Bilgi Üniversitesi

.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet Timur Aydemir
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
Onay Tarihi: 26.12.2022

ARAŞTIRMA ETİĞİ VE YAYIN YÖNTEMLERİ BİLDİRİMİ

Ben, İPEK TURGAY;

- Hazırladığım bu Yüksek Lisans Tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve başka çalışmalardan yaptığım alıntıların kaynaklarını kurallara uygun biçimde belirttiğimi;
- Bu Doktora/Yüksek Lisans Tezi/Bitirme Projesinin başka bir eğitim kurumunda bir derece veya diplomaya sunulan veya kabul edilen herhangi bir materyal içermediğini;
- "Yükseköğretim Kurulu Etik Davranış İlkeleri" uyarınca hazırlanan "Kadir Has Üniversitesi Akademik Etik İlkeleri"ni takip ettiğimi onaylıyorum.

Buna ek olarak, bu çalışma ile ilgili ortaya çıkabilecek herhangi bir usulsüzlük iddiasının, üniversite mevzuatına uygun olarak disiplin işlemi ile sonuçlanacağını kabul ediyorum.

İPEK TURGAY

26.12.2022

TEŞEKKÜR

Bu çalışmam sırasında bana inancını, desteğini hiç kesmeyen danıőmanım ve hocam Prof. Dr. Bülent Diken'e teőekkürlerimi iletmeğ isterim.

Beni kahramanın sonsuz yolculuğuyla tanıştıran ve her an yanımda olan canım hocam Gülengül Altıntaş'a, her türlü söylenmelerimi çeken hayat arkadaőım Noyan'a, her kararımı destekleyen aileme ve uykusuz gecelerimde ruhuyla yanımda yatan gökkuőaęı köprüsünde beni bekleyen oğlum Yumi'ye çok teşekkür ederim.

Henüz 8 yaşında bir çocukken, sinemadan büyülenmeme sebep olan, bana hikâye anlatıcısı olma hayalleri kurduran Harry Potter ve Felsefe Taşı filmiyle başlayan bu sihirli serüvene, çocukluk kahramanım Harry'ye ayrıca minnettarım. Sinemanın iyileőtirici gücüne ve umuduna inanıyorum, dünyada ama özellikle ölkemdeki herkesin sanata ulaşabildiği, kadın sinemacıların hikayelerini anlatabildiği aydınlık günler dileğiyle...

İpek Turgay

“GÖLGEYE DÖNDÜ VE ADINI SÖYLEDİ”: *HARRY POTTER* FİLMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE İLİŞKİSİ

ÖZET

Bu çalışmada 21. yüzyılın fantastik sinemasının en önemli ve popüler örneklerinden olan Harry Potter filmlerinde kahraman ve gölge kavramları temsili incelenmiştir. Bu bağlamda kahraman ve gölgenin arketipsel özellikleriyle birbirlerinin aynısı olup olmadığına ve birbirleriyle olan ilişkisine bakılmıştır. Fantastik sinemada kahramanın yolculuğunun esas hikâye eksenini olup olmadığı temel soru olarak belirlenmiştir. Çalışmanın kuramsal temelinde Joseph Campbell’ın monomit kuramı esas alınarak, Harry Potter filmlerinin kahramanın yolculuğuna uyumlu olup olmadığına bakılmıştır. Bu kuramın aşamalarında kahramanın gölgesiyle olan ilişkisinin Harry Potter filmlerinde nasıl temsil edildiğine de bakılıp, serinin seçilen altı filmi kahraman – gölge kavramları esas alınarak, her filmin mitolojik bağlamlarda incelemeleri yapılmıştır. Bu kuramsal temeller film incelemeleri için yöntem olarak alınarak, filmlerin karakter ve anlatı analizleri yapılmış ve görsel karşılık olarak temsillerine bakılıp yorumlanmıştır. Filmlerden seçilen sahnelerin mitolojik hikayelerle benzerliğine bakılıp mitik tema üzerinden incelenmiştir. Sonuç bölümünde monomit anlatısının kahraman üzerinde karakter gelişimine nasıl etki ettiğine, iyi-kötü savaşının Harry Potter filmlerinin önermesinde nasıl bir tezahür ortaya çıkardığı incelenmiştir. Hala popülerliğini koruyan ve kült haline gelmiş Harry Potter evreni üzerinde, kahraman ve düşman ilişkisinin etkilerine bakılmıştır. Fantastik türde ve masalda temel amacın, monomitin nihai anlamı olan ölüp yeniden doğmak olmasının insanın ve sinema anlatısını etkilediği bulgularına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kahraman, Gölge, Arketip, Yolculuk, Fantastik, Mit, Öteki, Ölüm, Düşman, Monomit

“HE TURNED TO SHADOW AND CALLED IT’S NAME”: THE HERO AND THE
SHADOW IN *HARRY POTTER* FILMS

ABSTRACT

In this study, the representation of hero and shadow concepts in Harry Potter films, one of the most important and popular examples of fantastic cinema of the 21st century, has been examined. In this context, whether the hero and the shadow are the same with their archetypal features and their relationship with each other have been examined. The main question is whether the hero's journey is the main story axis in fantastic cinema. On the theoretical basis of the study, Joseph Campbell's monomyth theory was taken as a basis, and it was examined whether the Harry Potter films were compatible with the hero's journey. In the stages of this theory, how the relationship of the hero with his shadow is represented in the Harry Potter films, six films of the series are examined in mythological contexts, based on the concepts of hero - shadow. These theoretical foundations were taken as a method for film reviews, and the character and narrative analyzes of the films were made and interpreted by looking at their representations as visual counterparts. The similarity of the scenes selected from the movies with the mythological stories was examined and examined through the mythical theme. In the conclusion part, how the monomyth narrative affects the character development on the hero and how the good-evil war manifests itself in the proposition of the Harry Potter films is examined. The effects of the hero-villain relationship on the Harry Potter universe, which is still popular and has become a cult, were examined. It has been found that the main purpose of the fantasy genre and fairy tale is to die and be reborn, which is the ultimate meaning of monomyth, that affects the human and cinematic narrative.

Keywords: Hero, Shadow, Archetype, Journey, Fantasy, Myth, Otherness, Death, Villain, Monomyth

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
GÖRSELLER LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ: GÖLGESİYLE BÜYÜYEN ÇOCUK HARRY POTTER.....	1
Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	4
BİRİNCİ BÖLÜM.....	6
1. SİNEMA VE ARKETİPLER.....	6
1.1 Fantastik Sinema ve Arketip Kavramı.....	9
1.2 Fantastik Sinema, Mit ve Kahraman Arketipi.....	11
1.3 Fantastik Sinemada Gölge Arketipi ve Düşman.....	13
1.3.1 Joseph Campbell'ın Monomit Kuramı.....	14
1.3.2 Kahramanın Yolculuğu Eşikleri.....	15
İKİNCİ BÖLÜM.....	20
2. KAHRAMANIN ARKETİPLERLE SINAVI.....	20
2.1 Harry Potter Filmlerinde Temel Arketip Temsilleri.....	21
2.1.1 Campbell'ın Kuramına Göre Harry Potter Filmlerindeki Arketipler.....	23
2.2 Modern Kahraman Temsili Olarak Harry Potter.....	28
2.3 Harry Potter'ın Sonsuz Yolculuğu.....	32
2.4 Gölge, Öteki ve Villain Olarak Lord Voldemort	34
2.5 Harry Potter ve Lord Voldemort İlişkisi ve Benzerlikleri.....	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	43
3. HARRY POTTER FİMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE	
İNCELEMELERİ.....	43
3.1 <i>Harry Potter ve Felsefe Taşı</i> (Chris Columbus, 2001) Filmi Kahraman Analizi.....	46
3.2 <i>Harry Potter ve Sırlar Odası</i> (Chris Columbus, 2002) Filmi Kahramanın Gölgesiyle Tanışması.....	64
3.3 <i>Harry Potter ve Azkaban Tutsağı</i> (Alfonso Cuaron, 2004) Filminde Gölgenin Yokluğu.....	73
3.4 <i>Harry Potter ve Ateş Kadehi</i> (Mike Newell, 2005) Gölgenin Yeniden Doğuşu.....	83
3.5 <i>Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı</i> (David Yates, 2007) Filmi Kahraman ve Gölge ilişkisi: Gölgenin Kaderciliği.....	95
3.6 <i>Harry Potter ve Ölüm Yadigarları 2</i> (David Yates, 2011) Villain ile Son Savaş: Gölgeyle Yüzleşme.....	108
SONUÇ.....	117
KAYNAKÇA.....	120
FİLMOGRAFİ.....	123

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 3.1 Privet Yolu Tabelası ve Baykuş.....	47
Görsel 3.2 Dumbledore'un Gelişi.....	47
Görsel 3.3 Dumbledore ve McGonagall.....	48
Görsel 3.4 Bebek Harry Potter.....	49
Görsel 3.5 Harry Potter'ın Yara İzisi.....	49
Görsel 3.6 Harry Potter ve Felsefe Taşı.....	50
Görsel 3.7 Harry Potter.....	50
Görsel 3.8 Harry'nin Üzerine Düşen Gölge.....	51
Görsel 3.9 Dursley Ailesi.....	51
Görsel 3.10 Harry'nin Konuştuğu Yılan.....	52
Görsel 3.11 Hogwarts Mektubu.....	53
Görsel 3.12 Harry Mektupları Yakalamaya Çalışırken.....	53
Görsel 3.13 Hagrid'in Gelişi.....	54
Görsel 3.14 Harry'nin Asa Seçimi.....	55
Görsel 3.15 Harry'nin Yara İzinin Acıması.....	57
Görsel 3.16 Severus Snape.....	57
Görsel 3.17 Harry'nin İlk Uçuşu.....	58
Görsel 3.18 Harry'nin Snitch'i Yakalaması.....	59
Görsel 3.19 Harry Yasak Ormanda.....	60
Görsel 3.20 Profesör Quirrel ve Kelid Aynası.....	61
Görsel 3.21 Lord Voldemort	61
Görsel 3.22 Harry'nin En Derin Arzuları.....	62
Görsel 3.23 Harry'nin Eve Dönüşü.....	64
Görsel 3.24 Harry Pencerenin Ardında.....	64
Görsel 3.25 Dobby Ev Cininin Gelişi.....	65
Görsel 3.26 Lucius Malfoy Harry'nin Yara İzine Bakarken.....	66
Görsel 3.27 Harry ve Draco'nun Düellosu	68
Görsel 3.28 Çok Özlü İksir.....	69
Görsel 3.29 Sırlar Odasının Girişi.....	70
Görsel 3.30 "I am Lord Voldemort"	71

Görsel 3.31 Tom Riddle.....	71
Görsel 3.32 Fawkes ve Harry.....	72
Görsel 3.33 Harry'nin Öfkesi.....	74
Görsel 3.34 Profesör Lupin.....	75
Görsel 3.35 Ruh Emici.....	75
Görsel 3.36 Ecel.....	76
Görsel 3.37 Harry Hogwarts Koridorlarında.....	77
Görsel 3.38 Harry ve Snape karşı karşıya.....	78
Görsel 3.39 Harry Patronus Büyüsü Yaparken.....	79
Görsel 3.40 Harry'nin bayılışı.....	80
Görsel 3.41 Harry'nin Patronus Büyüsü.....	80
Görsel 3.42 “Babana Çok Benziyorsun”	81
Görsel 3.43 Ölüm Yiyenler'in Gelişi	83
Görsel 3.44 Karanlık İşaret.....	84
Görsel 3.45 Deli Göz Moody.....	85
Görsel 3.46 Ejderha ve Harry.....	87
Görsel 3.47 Karagöl.....	87
Görsel 3.48 Labirent.....	88
Görsel 3.49 Mezarlık “Riddle”	89
Görsel 3.50 “Tom Riddle 1905-1943	89
Görsel 3.51 İnsan Ötesi Formda Voldemort.....	90
Görsel 3.52 Cedric'in Ölümü.....	90
Görsel 3.53 Voldemort'un Kazana Atılışı.....	91
Görsel 3.54 Voldemort'un Doğuşu.....	92
Görsel 3.55 Voldemort Doğdu.....	92
Görsel 3.56 Ölüm Yiyenlerin Gelişi.....	93
Görsel 3.57 Voldemort Harry'ye Dokunur.....	93
Görsel 3.58 Harry Voldemort'un Karşısına Gelir.....	94
Görsel 3.59 Priori Incantatem.....	94
Görsel 3.60 Harry'nin Gölgesi.....	96
Görsel 3.61 Harry'yi Yakalayan Ruh Emici.....	96
Görsel 3.62 Yoldaşlığın Evi.....	97

Görsel 3.63 Sirius Black ve Harry'nin Buluşması.....	98
Görsel 3.64 “The Boy Who Lies”.....	98
Görsel 3.65 Sihir Bakanlığı.....	99
Görsel 3.66 Harry Mahkemede.....	99
Görsel 3.67 “Order of The Phoenix”	100
Görsel 3.68 Harry'den Uzaklaşanlar.....	101
Görsel 3.69 Harry'nin Öğretmenliği.....	102
Görsel 3.70 Harry'nin Kehaneti.....	104
Görsel 3.71 Voldemort'un Gelişi.....	105
Görsel 3.72 Dumbledore ve Voldemort'un Düellosu.....	106
Görsel 3.73 Ele Geçirilmiş Harry.....	107
Görsel 3.74 Harry ve Dumbledore.....	108
Görsel 3.75 Hogwarts Gölge İçinde.....	109
Görsel 3.76 Kalkanı Yakma.....	110
Görsel 3.77 “Ölmeye hazırım”.....	111
Görsel 3.78 “Bu işi başladığımız gibi bitirelim”.....	112
Görsel 3.79 Gölge Hogwarts'ı Dolaşıyor	113
Görsel 3.80 Harry ve Tom.....	113
Görsel 3.81 Bütünleşen Yüzler.....	114
Görsel 3.82 Nagini'nin Ölümü.....	114
Görsel 3.83 Mürver Asa Harry'ye Geçer.....	115
Görsel 3.84 Gölge'nin Yok Oluşu.....	115
Görsel 3.85 “Son”.....	116

GİRİŞ: GÖLGESİYLE BÜYÜYEN ÇOCUK HARRY POTTER

Harry Potter serisi, 2000'li yıllardan günümüze kadar popülerliğini koruyan, fenomen haline gelen ve fantastik sinema denilince akıllarda kendine kalıcı bir yer edinen önemli bir seridir. Seri, klasik sinema anlatısının ve mitlerle birleştiği çağdaş sinema için önemli örneklerden biridir. Harry Potter, çağdaş dönem kahramanı olarak temsil edilir ve hikâyenin filmsel gerçekliğinde günümüze yakın bir dönemde geçiyor olması, modern mit örneğine dönüşür. İnsanlar inançlardan uzaklaştığını düşünmeye başladığı modern çağlarda bile mitlerden güç alma isteği duyuyor. Serinin başlangıcında, özellikle henüz çocuk yaşta bir karakterin sihirli fantastik bir dünyaya düşmesiyle başlayan yolculuk, dönemin çocuk okurları ve izleyicileri için olduğu kadar, yetişkin izleyiciler için de yeni ve heyecan verici bir deneyime dönüştü.

Anlatısal analiz açısından, Harry Potter filmleri klasik bir hikâye yapısına sahiptir. Hikâye, bir giriş, gelişme ve sonuç bölümünden oluşur, yani üç perdeden. Giriş bölümünde, Harry Potter'ın normal bir insan olarak yaşadığı hayatı ve kötü kalpli Voldemort tarafından öldürülen ailesi hakkında bilgi verilir. Gelişme bölümünde, Harry Büyücü Dünyası'na kabul edilir ve Hogwarts Büyücülük Okulu'na gider. Burada, arkadaşları Ron ve Hermione ile birlikte büyücülük dersleri alır ve Voldemort'un geri dönüşünü engellemek için mücadele eder. Sonuç bölümünde, Harry ve arkadaşları Voldemort'u yenmeyi başarır ve dünyayı kurtarır. Filmlerde kurgu, güçlü bir başkarakter olan Harry Potter'ın hikayesini odak alır. Karakterlerin gelişimi, Harry'nin büyücülük becerilerini ve kişiliğini geliştirmesini ve Voldemort'a karşı mücadele etmeye hazır olmasını içerir. Temalar arasında aile, arkadaşlık, kahramanlık ve güç karşıtı olarak düşünülebilir. Anlatım, fantastik unsurları içeren bir dünyada gerçekleşir ve filmlerin görsel efektleri ile desteklenir.

Mitler ve söylemler modern dünyanın çok öncesine dayansa da mitlere olan inancın günümüzde devam ettiğini sanatın çeşitli türlerinde görüyoruz. Fantastik sinemanın gerçeküstü yönleri, mit tarihine dayanarak günümüz izleyicisinin inanmak istedikleri ve gerçekleri arasında bir köprü görevi görüyor.

“Mitler, bu muazzam tasarım içinde, insanın amacını ve yerini dolaylı, şairane ve metaforik araçlarını kullanarak bir biçimde anlama çabasıydı”(Voytilla ve Vogler 1999). Voytilla, mitlerin, içinde yaşadığımız dünyayı ve yaşam döngüsünü anlama çabamız için bulunmuş bir araç olduğunu vurgular. Mitler, sinemanın anlatısını etkilemiş, etkilemekte olan ve türü ne olursa olsun çok eski hikayelere dayanan yapıların ürününün temelidir. Özellikle fantastik türün anlatı ve anlatımlarında mitolojinin etkilerini ve mit hikayelerini analiz etmek doğrudan mümkündür diyebiliriz. Harry Potter filmleri, eskinin değil günümüz dünyasının büyü hikayesi olsa da mitolojiden beslenir ve monomitin ekseninde ilerleyen bir hikâye aksında kurulduğu varsayılabilir. Harry Potter serisini inceleme sebeplerimin başında halen bu kadar fenomen olan ve son filminden beri fantastik sinema türünde benzer başarıya sahip bir filmin ya da serinin gelmemiş olması da var. Büyü bir dünyanın en önemli kahramanı olan Harry Potter’ın kahraman arketipi olarak temsilinin başarılı bir örnek olmasının ardında yetişkin dünyasına aitmiş gibi varsayılan monomit geleneğinin yattığını düşünüyorum. Çocuk bir kahraman olan Harry’nin büyürken ilerlediği yolculuğu Joseph Campbell’in monomit kuramı olarak literatüre geçen kahramanın sonsuz yolculuğunun aşamaları üzerinden inceleyeceğim.

Gerçeküstü, fantastik olarak izlediğimiz bu sihirli dünyanın filmsel anlatısının gerçeklik kavramı içerisinde şekillendiğini görüyoruz. “Fantastik filmlerde kahraman yolculuğunun varlığını ve değerini hissetmek nispeten kolaydır; çünkü bu filmlerde somut, fiziksel sınavların olduğu özel bir dünyada, gerçek anlamda bir yolculuğu görmek mümkündür” (Voytilla ve Vogler 1999). Harry Potter henüz 11 yaşındayken gerçekten **de kahramanın yolculuğunda** olduğu gibi sıradan bir dünyada yaşar. Bir gün tanımadığı birinin (Hagrid’in) gelmesiyle ve onu Hogwarts isimli bir büyücülük okuluna çağırmasıyla yolculuk başlar. Henüz bu noktaya gelmeden Harry’nin Vogler’in de dediği gibi sıra dışı, somut ve özel bir dünyaya ait olduğunu istemeden yaptığı büyülerden anlarız.

Gölge, yok edici bir doğal arketiptir. Vogler’e göre gölge her zaman kötü olmak zorunda değildir. Çoğu zaman en karanlık yönlerimizi ve arzularımızı, kaynaklarımızı ve hatta reddedilmiş niteliklerimizi temsil eder. En büyük korku ve fobilerimizi de simgeleyebileceğini söyler. “Gölge maskesini genellikle kahramanın düşmanları ve kötüler takar. Bu fiziksel güç, kahramanı ve onun davasını yok etmeye

kararlıdır”(Voytilla ve Vogler 1999). Voldemort karakteriyle ilk kez karşılaştığımızda maskeli gibi gerçekten de suratsız, simsiyah pelerinli ve “Adı Anılmaması Gereken Kişi” olarak görür ve tanırız. Amacının ise Harry’yi öldürmek olduğunu hemen öğreniriz.

Harry Potter filmlerine bu kadar popüler hale getiren Harry Potter’ın yalnızca kendisi değil etrafındakilerdir. Harry, bu büyü yolculuğu tek başına tamamlamadı. Voldemort’un Harry’nin düşmanı olması tek başına yeterli değildir. Voldemort aynı zamanda Harry’nin gölgesidir. Bu çalışmamda üçüncü bölümde Voldemort’un Harry’nin gölgesi olduğuna dair bir argüman öne sürüyorum. Anlatım üzerinden yapacağım analizlerle birlikte anlatıyı da esas alarak serinin tüm filmleri üzerinden bir inceleme yapacağım. Filmlerin bu kadar popüler olması ve izleyicilerin oluşturduğu büyük bir kitlenin sebebi sadece kahraman temsiline olan özlem değil diye düşünüyorum. Kötüye, kötülüğe ve gölgemize de hayat boyu çekiliyoruz. Harry Potter, çağdaş bir kahraman olarak kötünün iyilikle yenilebileceğini göstermiştir. Yaptığı yolculuğun sonunda anladığımız aslında insan olmaya dair bir şeydir.

Bu çalışmayla amaçladığım kahraman ve gölge arasındaki ilişkiyi incelerken biri olmadan öbürünün var olamayacağını araştırmaktır. Üçüncü bölümde bahsedeceğim Harry Potter ve Azkaban Tutsağı filminde neden Voldemort karakterinin olmadığı ve yokluğunun gölgeye dönüşmesinin Harry üzerindeki etkileri ve Harry Potter filmlerinin günümüzdeki popülerliğini korumasına nasıl bir etkisi olduğunu araştırmayı amaçlıyorum. Bu analizleri yaparken mitin modernleşmiş bir anlatı geleneğine dönüştüğü fikri üzerinden ilerleyeceğim. Bu araştırmayı da sinemanın fantastik türünde en önemli örneklerinden olan Harry Potter serisi üzerinden seçmiş olduğum filmlerle yapacağım. David Bordwell ve Kristin Thompson, *Film Sanatı* kitabında, film analizi yapmanın anlatı ötesinde biçimsel öğelerine bakarak anlatım öğelerinden yararlanarak yapıldığını söylerler. (Bordwell, Thompson, ve Smith 2010) Bunu da Klasik Hollywood Sineması üzerinden örnekendirerek yaparlar. Harry Potter filmlerinin analizi de filmsel anlatım öğelerinin belirlenmesi ve anlatıyla bir arada incelenerek, belirlenen temel kavramlar, anahtar kelimeler üzerinden yapılacaktır.

Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Çalışmanın birinci bölümü, kahramanın sonsuz yolculuğunu mitolojik bir yolculuk olarak sinematik anlatıya uyarlanabilirliğini inceler. Daha sonra, Harry Potter filmleri aracılığıyla bir kahraman-gölge ilişkisi kurulacaktır. Ayrıca, fantastik sinema ve mitolojinin fantezi türüne etkisi incelenecek ve Harry Potter filmlerinin mitolojik ve fantastik yanlarına odaklanılarak günümüzde başarısının nedenleri analiz edilecektir. Christopher Vogler, Campbell'ın kahramanın sonsuz yolculuğunun adımlarını analitik bir araç olarak kullanarak, filmlerde monomitin aşamalarını ve arketipleri arayarak karşılaştırmalar yapacaktır (Voytilla ve Vogler 1999). Bir karakterin kahraman olarak tanımlanabilmesi için sahip olması gereken özellikler ve karşılaşması gereken ön koşullar vardır. Bu çalışmada, Joseph Campbell'ın Kahramanın Sonsuz Yolculuğu kitabındaki monomit kuramı temel alınarak, Christopher Vogler'in monomit kuramını klasik sinematik anlatıda nasıl analiz ettiği çalışmalarını esas alarak, Harry Potter filmlerinin analizleri yapılacaktır. Bu analizler, film sanatı olarak kabul edilen, film dilinin çözümlenmesine dair kullanılacak anlatı ve anlatım öğelerinin filmler aracılığıyla çözümlenmesi olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Harry Potter filmlerindeki arketip kavramları başta Carl Jung esas alınacak, daha sonra onu takip eden ve kahraman-gölge ilişkisi kuran Campbell'ın eserlerinin sinemaya etkisinin, popüler seri olan Harry Potter filmlerindeki karakterlerin incelemesi ve arketipsel kurulumlarına bakılacaktır. Bu arketiplerin Harry Potter filmlerinin hikayesinde gördüğü fonksiyonların Harry Potter karakterini kahraman olarak kavramsallaşabilmesindeki etkilerine bakılacaktır. Özellikle kahraman-gölge ilişkisinin birbirini nasıl beslediği ve anlatıdaki fonksiyonlarının anlatımla bir neden-sonuç ilişkisi içerisinde olup olmadığına değinilecektir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Harry Potter film serisinden seçilen altı film incelenerek, kavramsal başlıklar altında yorumlanacaktır. Özellikle, Harry Potter ve Voldemort gibi önemli karakterler arketip kuramı temel alınarak analiz edilecektir. Film analizleri, seçilen sahneler ve planların anlatı ve imgelerini inceleme yöntemi olarak kullanılacaktır. Anlatım öğelerinin fonksiyonları, imgeler ve monomit teorisi kullanılarak anlatının değerlendirilmesi yapılacaktır.

Bu analizler sonucunda, Harry Potter filmlerinin fantastik türün güncelliğini koruyan önemli bir seri olduğu ve arketiplerin sinema geleneğinin sürdürülmesiyle literatüre katkıda bulunduğu düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. FANTASTİK SİNEMA VE ARKETİPLER

Fantezilerin, içinde yaşadığımız gerçek dünyada imkânsız olan hikayeler anlattığı genel olarak kabul edilir. Yani bir nevi “gerçekdışı”, hayal ürünleri olarak bilinirler. Fantezilerin kökeni çok eskilere, mitlere, halk hikayelerine ve efsanelere dayanır. Bu hikayelerin günümüze kadar gelmesinde ve fenomene dönüşmesinde modern anlatı sanatı olan sinemanın etkisi büyüktür. Sinema bu hikayelere ulaşabilmek ve nesilden nesle aktarabilmek için en etkili görsel iletişim araçlarından biridir. Fantezi film türü üzerine incelemeler yapan Katherine A. Fowkes, *The Fantasy Film* adlı kitabında bu türdeki filmleri “unrealistic” (gerçekçi olmayan) olarak tanımlayabileceğimizi söyler. Fakat bu kavramı fantastik türde olmayan filmlerden örnek vererek de genişletir. Aslen dünyası gerçekçi olan ama hikâye bağlamında bakıldığında gerçek olamayacak bir hikâye ve olay örgüsüyle kurulmuş filmler de fantezi olarak kabul edilebilir.

Fantastik - edebi türe yapısal bir yaklaşım sunan Tzvetan Todorov, fantastik kavramı için şöyle der: “Serüvenin sonuna değin karmaşa sürecektir. Gerçeklik mi? Düş mü? Yanılsama mı? Böylece fantastiğin merkezine ulaşıyoruz” (Todorov 1975). Harry Potter filmlerinde de gerçeklik ve düş üzerinden karmaşalar son ana kadar yaşanmaya devam eder. Örneğin bilge adam – mentor arketipi olarak karşımıza çıkan Albus Dumbledore karakteriyle kahraman olan Harry Potter arasında serinin son filmi olan *Harry Potter ve Ölüm Yadigarları 2* filminde şöyle bir diyalog gerçekleşir:

“Harry Potter: Bunların hepsi gerçek mi? Yoksa sadece kafamın içinde mi oluyor?”

Profesör Albus Dumbledore: Elbette kafamın içinde oluyor, Harry. Bu neden gerçek olmadığı anlamına gelsin ki?” (Yates 2011)

Ben Harry Potter filmlerini incelerken bu araştırmamda gerçekçi olmayan ya da gerçekdışı kavramlarını kullanmayacağım. Harry Potter filmleri fantezilerin bir parçası olan “fantastik” sözcüğüne bağlanmış filmlerdir. Fantezi dünyasının ürünleri ve

hikayeleri de olsa filmleri izlerken gerçekçi (verisimilitude) bir şey izlemediğimiz hissiyatına kapılmayız. Fantastik sinemanın en önemli serilerinden olan Harry Potter filmleri yalnızca hikayesiyle değil aynı zamanda sinemanın tüm görsel araçlarını en etkili biçimde kullanarak “büyülü” bir deneyim yaşatır izleyicilere. Fantastik sinemada sihirler, büyüler, cadılar, büyücüler, doğaüstü varlıklar, masallar, masal kahramanları vardır. Bütün bu “olanlar” bizim için gerçekdışı ya da çocukça değildir. Benliğimizin bir parçası gibi onları gerçekçi kabul edip hikayelerine ortak olmaya razı oluruz. Katherine A. Fowkes bir filmi tanımlamak için "fantezi" terimini kullanmanın, bizi mutlaka aynı eski fantezi-gerçek ikilisine geri dönmeye zorlamadığını da söyler.

Fantezi dünyasında batıl inançlar da gerçekliğe ait olgular olarak kavramsallaşabilirler. Mesela olumsuz bir kavram olarak “lanet” büyülü dünyaların kurulduğu hikayelerde sıkça karşımıza çıkan bir kavramdır. Cambridge sözlüğüne göre *lanet*, “birine kötü şans getirmesi amaçlanan sihirli sözler” olarak geçer. Lanetle ya da lanetlenmekle karşı karşıya kalan kahraman, bu lanete kapılmamak ve lanetle savaşmak için cesurca hareket eder. Kahramanın bu cesurca hareketleri kahramanca davranışlar olarak tanımlanır.

Harry Potter filmlerinin başlangıcında da bir yara iziyle lanetlenmiş bir çocuğun hikayesine tanıklık ederiz. Filmin açılışında henüz bebek olan kahraman Harry Potter’ı gördüğümüzde yara izinden yani lanet izinden sihirli dünyaya geçiş yaparız. “Harry Potter filmlerinde "Voldemort" adını yüksek sesle söylemek lanetlidir. Ve sihir yapmak çoğu zaman isimleri ve dili doğru kullanmaya bağlıdır. Potter filmlerindeki zayıf diksiyonun gülünç ve bazen yıkıcı sonuçları, sihir "büyüleri" yapmakta kesin dilin önemini göstermektedir. Fantezide, bir şeyin gerçek adını bilmek, onun üzerinde güce sahip olmaktır” (Fowkes 2010).Güç kavramını ele alırken güce sahip olan kahramanın bu güçle nasıl başa çıktığını düşünerek ele almak gerekir. Sinemada güç, çoğunlukla uğuruna savaşılması gereken bir öğedir. Kahramanla düşman arasında bir güç savaşı yaşanabilir, güç sahibi olmanın verdiği sarhoşlukla kaybedilen savaşlar olabilir.

Fantastik sinemada *The Lord Of The Rings* filmlerinin özellikle ilk filmi *The Lord Of The Rings: The Fellowship of the Ring* (Jackson 2001) filminde olduğu gibi güçle nasıl başa çıkıldığı anlatılır Yüzük ise gücün bir sembolüdür. Harry Potter evreninde ise sihir ve büyü yapabilme yetisi gücün temsilidir. “Fantezide, sihir kullanımını normal sebep ve

sonuç devrelerini altüst edebilir, ancak bu hiçbir şekilde hikâyenin geri kalanında mantık veya tutarlılık eksikliğini göstermez”(Fowkes 2010). Fantastik türündeki filmlerde büyü kullanımını gerçekdışı bulmayız. Katherine Fowkes’un yorumuyla tutarlı bir sihirli dünya kurulur Harry Potter film evreninde. Büyü vardır, sihir vardır ama büyülerin hizmet ettiği eylemler gerçek dünyadaki olayların ve eylemlerin gerçekleşmesine sebep olur. Büyüler, bazen bu sıradan günlük eylemleri kısa yolla ve hızlıca halletmek için bir araçtır. Fantastik olan nokta budur, gözün algıladığının ötesinde bir hayal dünyası ürününü gerçek olarak izleriz. Harry Potter evreninde de “muggle” dünyası olarak adlandırılan bir dünya vardır. Muggle kavramı, büyücü evreninde büyü dışı insanları tanımlamak için kullanılır. Harry Potter evreninde kavramlar, tanımlamalar ve büyü isimlerini iyi bilmek önemlidir. Eğer bir büyüyü gerçekleştirmek için kelimeleri doğru kullanmazsak felaket sonuçlar doğabilir.

“Sözcükler zarar veren ya da cezbeden büyülere dönüşürse, o zaman "fantezi" sözcüğünün kendisi gerçek dünyadaki birçok filmde olumsuz bir büyü yapmıştır. "Fantezi" etiketi genellikle aşağılayıcıydı, önemsiz olarak görülen filmlere uygulandı ya da gerçekçi olmayan isteklerin yerine getirilmesiyle bizi baştan çıkardığı söylendi” (Fowkes 2010). Sözcüklerin edebiyatta kullanımı ne kadar önemliyse sinemada da filmlerin senaryosunu yazarken, karakterlere söylenen laflara bakılırken filmin isminin seçimi de bir o kadar önemlidir. Sadece Harry Potter değil, türdeşi olan diğer popüler ve kült filmlerin de isimleri kahraman ve nesne – özne olarak belirlenir. Bu sebepten Harry Potter eponim bir karakterdir, filme ismini verir.

“Kahraman sözcüğü “korumak ve hizmet etmek” anlamında bir kökten gelen Yunanca bir kelimedir. Kahraman, başkaları için kendi gereksinimlerinden ödün veren kişidir, tıpkı sürüsünü korumak ve ona hizmet etmek için fedakârlık yapan çoban gibi. Kahraman kavramı temelde kendinden ödün vermeyle ilişkilidir” (Vogler 2017). (Christopher Vogler, kahraman sözcüğünü, bir ana karakteri ya da başrol oyuncusunu tanımlamak için kullandığını da ekler). Kahramanın kim olduğunu düşünürken karşımıza en çok “fedakârlık yapan” biri olduğuna dair tanımlamalar çıkar. Kahraman, kendinden önce başkasını düşünür. Kahraman çoğunlukla iyidir ama kusursuz değildir. Unutulmamalıdır ki kahraman da bir arketiptir fakat kahraman ara sıra diğer arketiplere bürünebilir ya da karşısına yolculuğunun belli noktalarında diğer arketipler çıkabilir.

“Kahramanın ilk işi, ikincil etkilere ait dünya sahnesinden çıkıp güçlüklerin gerçekten yerleşmiş olduğu ruhun nedensen bölgelerine çekilmek ve orada bu güçlükleri halletmek, kendi başına onların kökünü kazımak, bozulmamış, dolaysız deneyime ulaşmak ve Carl Jung’un “arketipsel imgeler” dediği şeyi özümsemektir” (Campbell 2008). Joseph Campbell ise Vogler’in kahramanın kelime kökeninin tanımını yapmasından çok kahramanın ne yaptığıyla ilgilenir. Kahramanın eyleyen ve harekete geçen bir arketip olduğunu ve içine girdiği serüven boyunca bir değişim, dönüşüm yaşadığını söyler. Kahraman bir döngünün içerisinde ve bu döngüde onun kim olduğunu davranışları ve yaşadığı deneyim belirler.

Vogler, kahramanın tanımını genel olarak bir ana karakter ya da başrol oyuncusu olarak kullanır ama aynı zamanda gerçekten de epik, mitolojik bir hikâyenin ete kemiğe bürünmüş bir kahraman olarak da karşımıza çıkması çok muhtemeldir. Bu kahramanları birer arketip olarak ve hikâyenin ana karakteri olarak fantastik türündeki filmlerde ve mitolojik yapıları anlatılarda görürüz. Vogler, kahramanın sonsuz yolculuğunu Hollywood film anlatısına uyarlarken, Carl Gustav Jung’un arketip kavramlarından da yararlanır ve filmlerdeki karakterlerin arketipsel özellikleriyle ilgilenir.

1.1 Fantastik Sinema ve Arketip Kavramı

Jungçu teoriye göre arketipler kısaca “en eski insan atalarından miras alınan ve kolektif bilinç dışında var olduğu varsayılan ilkel bir zihinsel görüntü”dür (Jung 2014). Arketipler bilinç altında çalışan mitolojik ana motiflerdir. Jung’un teorisinden yola çıkarak atalardan miras alınan ve kolektif bilinç dışında var olduğu sayılan bir şeyin, arketiplerin kaderci bir çizgide ilerleyen yolculuğun ana unsurlarından biri olduğunu varsayabiliriz. Kahramanın kaderinde yolculuk vardır ve arketipler olmadan yolculuk gerçekleşemez.

Arketipin tanımına genel olarak baktığımızda ise Vogler’le birlikte çalışan Stuart Voytilla şöyle söyler: “Arketipler, bir karakterin hikayedeki işlevini veya rolünü tanımlar. Arketip, belli bir sahnede bir karakterin taktığı maske olarak düşünülebilir” (Voytilla ve Vogler 1999). Voytilla’nın bahsettiği gibi arketiplerin yalnızca maske işlevi gördüklerini söyleyemeyiz. Fantastik film türünde arketiplerin işlevleri kahramana yardım etmek ya da bir maske takılmaktan ibaret değildir.

Arketipler çoğu zaman karşımıza maskesiz, oldukları gibi karşımıza çıkarlar. Gözümüzle gördüğümüz karakterlerin hangi arketip olduğunu anlamak mümkündür.

Arketip kavramını ele alırken öncelikle Carl Gustav Jung'un arketip kavramı üzerine söyledikleri üzerinden gideceğimi belirtmeliyim. Carl Jung'un tek bir kitabında ya da makalesinde tek bir kavram açıklayışı olmasa da seçkilerden oluşan kitaplarında arketipleri nasıl tanımladığını görebiliriz. Carl Jung, arketipler için şöyle der: "Arketip kavramını enine boyuna açıklamak bugün artık pek de gerekli olmamakla birlikte, bazı temel ifadelere yer vermek çok da gereksiz gelmiyor bana. Erken çağlarda, Platon'un, idea'nın her tür fenomenin öncesinde ve üstünde olduğu fikrini - farklı görüşler ve Aristotelesçi düşünceler olmasına rağmen, kavramak çok zor değildi. "Arketip" daha antik- çağda bile kullanılan ve Platon'un "idea"sıyla eşanlamlı olan bir kavramdır" (Jung 2014). Jung, Dört Arketip isimli kitabında arketip kavramına felsefi bir noktadan yaklaşır. Arketipleri psikoloji ve psikanalizden bağımsız düşünmek pek mümkün olmasa da ben araştırmamda sinema anlatısında karakter olarak karşımıza çıkan arketipler üzerinden bir analiz yapacağım. Jung, Dört Arketip kitabında, "anne", "yeniden doğuş", "ruh" ve "hilebaz" arketiplerinden sırasıyla bahseder. Benim bu araştırmada temel olarak alacağım ve kullanacağım arketipler; kahraman ve gölge arketipleridir. Mitolojik sinema anlatısında arketiplerin yerleri ve fonksiyonları değişebilir, zaman zaman bazı karakterler farklı arketiplere bürünebilirler ve hatta bir kahramanın birkaç farklı arketip rolüne büründüğünü de görebiliriz.

"Arketipsel olay örgüleri ve karakterler kavramı, her insanın kolektif bilinçaltıyla, evrensel kurgusal karakterlerden oluşan bir dizi görüntüyle donatılmış olarak doğduğunu savunan psikolog Carl Gustav Jung'un teorileriyle yakından ilişkilidir. Belirli türdeki hikayelere ve karakterlere olan ilgimiz, onların kolektif bilinçdışımıza olan çekiciliğinden kaynaklanır. (Jung 1959)", (Berndt ve Stevaker 2011). Jung'un arketipler için evrensel kurgusal karakterlerden oluşan bir dizi görüntüyle donatılmış olarak doğduğunu savunması ve hikayelerdeki karakterlere olan ilgimizin kolektif bilinçdışımıza olan çekiciliğinden gelmesi belki de Harry Potter gibi fenomen haline gelmiş bir film serisinin günümüzde halen çok ilgi görmesi belki de arketiplere duyduğumuz çekimdir.

1.2 Fantastik Sinema, Mit ve Kahraman Arketipi

Cambridge sözlüğüne göre anlamıyla *kahraman* “çok cesur bir şey yaptığı veya büyük bir şey başardığı için hayran olunan bir kişi” olarak geçer. Kahraman, çok eski zamanlara dayanan epik bir anlatının baş karakteridir. Sinemada hikâyenin baş ya da ana karakteri olan kahraman, ilk olarak bulunduğu dünyadan ayrılmayı kabul eder ve çıkacağı yolculuk için kendini feda etmeye hazır olur. Kahramanın fedakârlık yaparken içine düştüğü karanlık kuyular, mağaralar olabilir. Bu mağaralarda hem sembolik hem de gerçek anlamda canavarlar karşısına çıkabilir. Kahraman zafer kazanmak için canavarla girdiği savaşta kazanan taraf olmak için cesaretini kazanması ve cefa çekmesi gerekir. Cefa çekerken kahramanın dünyası kararabilir. Aydınlığa çıkmak kahramanın nihai arzusuna dönüşebilir.

“Kahramanın ana başarısı, karanlığın canavarını alt etmektir: bilincin bilinçdışına karşı uzun zamandır beklenen ve beklenen zaferidir. Gündüz ve ışık bilinçle eş anlamlıdır, gece ve karanlık da bilinçaltının eş anlamlısıdır”(Jung 1971). Jung’un söyleminden kahramanın aydınlığın savaşçısı olduğuna dair bir çıkarım yapabiliriz. Aydınlık kavramı ise iyiliğin ve umudun sembolleri olmuştur. Umut ise kahraman yolculuğunu gerçekleştirirken sadece kendisinin değil etrafındakilere ve dış dünyadaki kişilere de aşılması gereken bir duygudur çünkü umut herkes için hayatta kalma iksiridir. Umudun beraberinde getirdiği ve umudun var olabilmesi için gerekli formüllerden biri ilk önce insanın içindeki iyiliği çıkarmasıdır. İyi olmak kahramanın özelliklerinden biridir. İyi olması kusurları olmasına engel değildir.

Jung’un tanımına göre kahraman, umudun kaynağıdır ve kahramanın bilinçdışına karşı zafer kazanması beklenir. Kahramanın bilinç olarak sembolü ışık ve gündüz, bilinçdışının sembolleri ise karanlık ve gecedir. Jung’un sözünü ettiği bilincin bilinçdışı üzerindeki zaferi, kahramanın kötü adam üzerindeki zaferi olarak yorumlanabilir. Joseph Campbell ise Kahramanın Sonsuz Yolculuğu’nda bahsettiği gibi, dünyanın dört bir yanından gelen mitlerdeki kahraman arketipiyle aynı döngüyü fark eder. Joseph Campbell’ın mitlerdeki arketipler üzerine söylediklerini ve çalışmalarını sinema anlatısı üzerinden yorumlayan Christopher Vogler ise Campbell’dan bağımsız ya da farklı bir şey söylemez. Christopher

Vogler, monomit kuramının Hollywood sinema anlatısına uyumlanabileceğini fark eder ve hikâye anlatılarını kahramanın sonsuz yolculuğuna göre uyarlanabileceğini söyler.

Sinema ve Mit kitabında kahraman arketipi açıklanırken “hizmet etmek ve fedakârlık yapmak” tanımıyla karşılaşırız. Hizmet etmesi ve fedakârlık yapması kahramanın özellikleri olarak kabul edilmiş ve ortak bir tanım haline gelmiştir. Fakat bu tanım klasik kahraman için geçerlidir. Kahraman arketipinin de çeşitleri vardır; Anti kahramanlar, katalizör kahramanlar, trajik kahramanlar, kanun kaçakları gibi. Anti kahramanlar kendi yasalarını koyan ve kurallara uymayan kahramanlardır. Diğer bir söylemle “iyi” değillerdir. İyi derken bu noktada iyiliği kurallara uyan ve fedakârlık yapan ahlaklı bir kahramandan bahsediyorum. Bu araştırmada Harry Potter’ın kahraman tanımına uyduğunu ve bazen başka arketiplere büründüğünü filmler üzerinden tartışacağım. Campbell’ın arketipler üzerine söyledikleri ve Vogler’in de tanımladığı gibi arketipler kahramanın ve bizlerin taktıkları maskelerdir. Bu maskeler sırasıyla başkalarına geçebilir.

Fantastik sinema, gerçek dışı, hayal ürünü ve gerçek kabul ettiğimiz dünyada olmayacak olayların yaşandığı bir anlatıyı izlediğimiz türdür. Fantastik sinemada gerçek dışılıktan kasıt çoğu zaman büyülü bir dünyanın içine giren bir kahramanın yaşadığı maceralara izleyici olarak ortaklık etmemizdir. Kahraman ise çok eski bir anlatı geleneği olan hikayelerin itici gücüdür. Bu itici gücün taşıyanı kahramanı anlatılarda dramatik fonksiyon olarak kabul edip ve o anlatıyı çekici bulmamıza etkili olduğunu söyleyebiliriz. Kahraman mitolojik bir yolculuğun ana karakteridir. Bu mitolojik yolculuğun kökenleri çok eskilere dayanırken, çağdaş anlatı sanatı olan sinemanın bu monomiti hikâye anlatımında bir araç olarak kullandığını görürüz.

Harry Potter serisinde, her filmin ismi kahramanın adı yani “Harry Potter” “ve” o bölümde kahramanın karşılaşacağı – tanışacağı biri, engel, ya da öğreneceği bilgi, alacağı ödül gibi yolculuk eşiklerindeki önemli fonksiyonlara göre seçilmiştir. Her filmde kahramanın yeni bir maceraya atılacağını anlarız ve biliriz. Harry Potter, 2001 yılından bu yıllara kadar hala kahraman denilince akla ilk gelen ve ezbere bildiğimiz bir yolculuğa dönüşmüş olmasına rağmen filmleri hala izlenen kahramanın kendisidir.

1.3 Fantastik Sinemada Gölge Arketipi ve Düşman

Sinemada iyilerin ve kötülerin karşı karşıya geldiği filmleri neredeyse her filmde görmemiz ortak bir yorumdur. İyinin karşısında kötü, kötünün karşısında iyi vardır. Fantastik sinemada iyi ve kötünün savaşıyla, güç ve iktidar ilişkisi üzerine temalar kurulur. Bu ikilikler kavramsal olarak karşımıza çıktığı kadar ikili karakterlerin, kahramanın ve düşmanın savaşında somut eylemlere dönüşürler. Bu iyi ve kötü kavramları bazen soyut çatışmalara dönüşürken çoğunlukla karakterlerin ahlaki değerleri üzerinden gösterilir.

Kahramanın düşmanı olan karakterden *villain* olarak bahsederiz. Villain sözcüğünün tam olarak Türkçe’de bir karşılığı yoktur. Cambridge sözlüğüne göre *villain* “filmdeki kötü kişi” olarak geçmektedir. Bazı çevirilerde *villain*, *düşman* olarak da geçer. TDK’ye göre *kötü adam* olarak çevrilen villain kavramı; “Filmlerde izleyiciye sevimsiz gelen, filmin kahramanı ile çekişme durumunda olan ve sonunda çoğu kez yenilen kimse.” olarak belirlenmiştir. *Düşman*, Farsça kökenli bir kelimedir. “Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse, yağı, hasım, antagonist, dost karşıtı” olarak tanımlanır. O biri olarak bahsedilen kişi genellikle filmin ana karakteri olan kahramandır. Kahraman da protagonist olarak yani “baş kahraman” olarak geçer.

Kötü karakterlerin ve düşmanların olduğu hikâye aleminde genellikle gölge arketipi olarak temsil edilir. Gölge arketipi insanın en karanlık yanlarını, en gizli arzularını temsil eder. Gölgenin kötü olabilmesi için belli özellikleri benlikte toparlamak gerekir. Gölgeler genellikle nefret duygusuyla hareket eden, açgözlü olan, korkutucu karakterlerdir. Gölge, protagonizmaya karşı bir tehdittir, kahramanın görevini başarıyla tamamlamasının önündeki en büyük engeldir. Kahramanın bu görevi başarıyla ve layığıyla tamamlaması için bu gölgenin güçlü olması gerekir. Carl Jung’a göre gölge insanın bastırıldığı bir yönüdür. Maske olarak bahsettiği şey ise persona’dır. Persona bir insanın olmayı arzu ettiği ve takındığı bir kişilik haliyken gölge bunun tam zıttıdır. Bastırılan gölge yan, Campbell’ın monomit kuramına göre kahramanın karşısına engel olarak çıkar ve Jung’un söylediği gibi bir maske gibi yüze takılır.

Jung'a göre de kahraman ve gölge arketipleri bir denge ilişkisi içerisindedir. Biri olmadan öbürü var olamaz. Gölge kahramandır ve kahraman da gölgedir. Birinin varoluşu diğerinin varoluşuna bağlıdır. "En iyi kahramanlar ve en iyi görevler hem iç hem de dış gölgeleri birleştirir. Gölgenizi yaratırken hatırlamanız gereken bir şey, kötü adam için onun kahraman olduğu ve düşmanın/gölge olanın kahraman olduğudur. Hepimiz kendi hikayelerimizin kahramanlarıyız ve tarihi kazananlar yazıyor. Bunu akılda tutmak, daha köşesiz, daha zorlu kötü adamlar yaratmanıza yardımcı olacaktır"(Jung 1971). Film izlerken kötünün, düşmanın ya da gölgenin filmin sonunda kahramanın karşısında yenilgiye uğramasını bekleriz. Bir diğer deyişle bu beklenti kahramanın savaşı kazanıp zaferle dönmesinin beklentisidir. Bunun sebebi monomit yapısında olduğu gibi ve bilinçdışımızda bildiğimiz bir yolculuğun sonundaki zafer duygusu halidir.

Gölgeden hiçbir zaman tam anlamıyla nefret etmeyiz, ona sempati duymasak da empati duyabiliriz. Hareketlerinin ve yaptığı kötülüğün ardındaki motivasyonları anlamaya çalışırız. Çünkü hepimizin gölgesi vardır ve o gölge yanla yüzleşmemek için mücadele ederiz. O gölge en derin arzularımızda en karanlık yanlarımızda saklıdır. Yüzleşmek zorunda olduğumuzu anladığımızda ise savaş için gardımızı alırız. Sinemada da kahraman son ana kadar gölgesiyle yüzleşmemek için çaba sarf eder ama en sonunda kaderinde bu yüzleşmenin olduğunu anlar. "Gölge, kişiliğin yaşayan bir parçasıdır ve bu nedenle onunla bir şekilde yaşamak ister. Yokluğu tartışılmaz veya zararsız hale getirilemez" (Jung 2014). Jung'un bu söyleminden gölgeden kaçmanın imkânsız olduğunu ve biri olmadan öbürünün var olmayacağı çıkarımını yapabiliriz.

1.3.1 Joseph Campbell'ın Monomit Kuramı

Campbell'a göre, mitlerin hepsi veya çoğu tek bir orijinal mitem veya monomitemden kaynaklanır. Bu monomitemin yeniden anlatılması ve iletilmesi, sonunda zamanla farklı kültürlerle yayıldı. Campbell'ın monomit için en önemli kanıtlarından biri, mitlerin özelliklerindeki benzerliklerdir: hepsi, ilahi güce yönelik bir arzunun veya onunla bir etkileşimin ifadeleridir. "Onlar insanların her yerde kendilerini varoluşun harikalarıyla ilişkilendirmeye çalıştıkları Tanrı'nın maskeleridir." Campbell'ın mitoloji çalışmalarına yaptığı önemli katkılardan bir diğeri de kahramanın yolculuğu kavramıdır.

Campbell, mitin her zaman kahramanın seyahat etme arzusuyla başladığını belirtir. Bu arzu, "mutluluğunuzun peşinden gidin" ifadesini taşıırken, bir aktivite, çalışma, tutku, sonsuz bir şekilde büyüleme yeteneği ile karakter macerasının ve kahramanın kendisinin tanımlayıcı özelliği haline gelir (Jung 1971). Campbell'ın monomite dair söylemlerinde kahramanın geçtiği eşiklerde yanında olan arketipler Jung'un bilinçdışında çalıştığını söylediği arketiplerin varlığıyla doğrudan ilintilidir.

Dünya en iyi ihtimalle kayıtsız ve en kötü ihtimalle aktif olarak bize düşman görünebileceğinden, yaşam boyunca bir rota çizmek kahramanca bir cesaret gerektirir (Alsford 2006). Kahramanlar ve Kötüler üzerine çalışmalar yapan Mike Alsford, Campbell'ın kahramanın yolculuğunun üzerine hayatın bir yolculuk olduğundan ve çoğu zaman bir düşmana dönüşeceğinden bahsetmiştir. Bu söylemle benliği arama yolculuğunda insanın kendinin kahramanı olduğu ve en büyük düşmanının yine kendisi olabileceğini söylemiş olur. Kısacası, kahramanın yolculuğu bir karakterin evrimidir diyebiliriz. Bir süreçten ve yaşam döngüsünden geçen kahraman kendi evrimini tamamlamış olur. Yaşadığı değişim ve geçtiği deneyimler onun evrim sürecinin parçalarıdır. Bu yolculuk karakterlerin bir maceraya atılma, bir zorlukla yüzleşme ve daha iyi bir insan olmak için üstesinden gelme sürecidir ve genellikle yol boyunca daha büyük bir iyiliği de geliştirip beraberinde getirir.

1.3.2 Kahramanın Yolculuğu Eşikleri

Kahramanın yolculuğu arketipi, karmaşıklıkları ve eş zamanlı olarak insan yaşamıyla ilişkilendirilebilirliği nedeniyle ayrıntılı olarak incelenmiştir. Amerikalı karşılaştırmalı mitoloji profesörü ve edebiyat eleştirmeni Joseph Campbell, kahramanın yolculuğunu veya monomiti yapıbozuma uğratan ve onu farklı dinlerle karşılaştıran *The Hero With A Thousand Faces* adlı kitabıyla tanınır, kariyerinin çoğunu kahraman arketipini yıkmakla geçiren Campbell monomit kuramıyla sinemayı ve mitik anlatıları daha iyi analiz edebilmemizi sağladı. Campbell, kahramanın çevremizdeki dünyadaki yolculuğunun unsurlarını tanımlamamıza izin veren, karakteristik parçaların her birini betimleyen adım adım bir kılavuz olan bir tür denklem tasarladı.

Campbell'ın tekil monomiti, "**kahramanın yolculuğu**"nun nihai anlatı arketipi olduğunu ima eder, ancak *monomit* terimi zaman zaman daha genel olarak, mitolojik bir arketip veya dünya kültürlerinde yeniden ortaya çıkan sözde bir mit için bir terim olarak kullanılmıştır. Joseph Campbell'ın monomit kuramına göre **kahramanın yolculuğu** 17 eşik ve 3 bölümden oluşur. Campbell, bu üç bölümü sırasıyla: “yola çıkış, erginlenme ve geri dönüş” olarak belirler. Christopher Vogler ise bu kuramı sinema anlatısına Yazarın Yolculuğu kitabında uyarlarlarken bu eşikleri 12 adıma indirgediği bir taslak oluşturur. Bu aşamaları kahramanın yol haritası olarak düşünebiliriz. Ben araştırmamın ikinci ve üçüncü bölümüne geçmeden önce Campbell'ın monomit modelinin adımlarını kısaca açıklayacağım. Bu adımlardan bazıları Vogler tarafından birbiriyle bağlanmış ya da az adıma indirgenmiştir. Campbell'ın üç bölüme ayırdığı yolculuğu Vogler'in de sinemanın üç perdeli yapısına uyarladığını varsayabiliriz.

Yazarın Yolculuğu	Kahramanın Sonsuz Yolculuğu
BİRİNCİ BÖLÜM	TERK EDİŞ, AYRILIŞ
Sıradan Dünya Maceraya Çağrı Çağrının Reddi Rehberle Karşılaşma İlk Eşiği Geçiş	Sıradan Günün Dünyası Maceraya Çağrı Çağrının Reddi Doğüstü Yardımcı İlk Eşiği Geçiş Balinanın Karnında
İKİNCİ BÖLÜM	ÇÖKÜŞ, BAŞLAYIŞ, GİRİŞ
Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar Mağaranın Derinliklerine Yaklaşmak Çile Ödül	Sınavlarla Karşılaşılan Yol Tanrıçayla Tanışma Baştan Çıkaran Kadın Babanın Onayı ilahlaşma Nihai Ödül
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	DÖNÜŞ
Dönüş Yolu Diriliş İksirle Dönüş	Dönüşün Reddi Büyülü Kaçış İçsel Kurtuluş Eşiği Geçiş Dönüş İki Dünyanın Efendisi Yaşama Özgürlüğü

Tablo 1.1 Yazarın Yolculuğu ve Kahramanın Yolculuğu (Vogler 2017)

1. YOLA ÇIKIŞ / AYRILMA

Sıradan Dünya - Maceraya Çağrı: Kahraman içinde bulunduğu sıradan dünyadan ayrılır çünkü harekete geçirici bir mesaj ona ulaşmıştır. Kahramanın gündelik yaşamına dair kesitler görünürken, sevdiklerine ve topluma karşı bir tehdit yaklaşmak üzeredir. Eylem çağrısı, kahramanın ne kadar istese de reddedemeyeceği bir şeydir. Bu, onun sıradan dünyasında bir aksamadır, kabul edilmesi gereken bir meydan okumadır.

Çağrının Reddi: Bildiği her şeyin rahatlığını bırakmaktan korkan kahraman, harekete geçirme çağrısını kabul edip etmeme konusunda ikinci kez düşünmeye gider. Görevi genellikle göz korkutucu görünür ve sonuçları bilinmez. Bu çağrı kahramanı tanıdık ve rahat olan her şeyden tamamen uzaklaştıracaktır. Yolculuğun bu aşamasında kahraman, meydan okumayı kabul etmekte tereddüt eder. Bazı hikayelerde bu, kahraman için bir tür acı veya ceza ile sonuçlanabilir. Kahramanın korkuya ve bilinmeyene karşı verdiği tepki çok insandır bu yüzden izleyici kahramana yakınlık hisseder.

Doğaüstü Yardımcı / Rehberle Karşılaşma: Kahraman harekete geçirici çağrıyı kabul ettikten sonra rehberiyle veya sihirli yardımcısıyla karşılaşır. Bu doğaüstü yardım, bir akıl hocası / mentor figürü olarak hizmet edecek ve kahramana yolculuğa çıkması için gereken fiziksel veya mecazi araçları sağlayacaktır.

İlk Eşiği Geçiş: Kahramanın tam olarak ilk eşiği geçtiği andır. Kahraman resmen yolculuğuna başlar ve bildiğinden farklı bir dünyanın eşiğini geçmiştir. Kahramanın yolculuğundaki bu adım, tehlikeyi ve bilinmeyi davet edebilir.

Balinanın Karnı: Bu dönüşü olmayan noktadır. Kahraman ilk eşiği geçtikten sonra balinanın karnına ya da yolculuğun ilk gerçek engeline girer. Bu adım, kahraman ile kendisinin ve bir zamanlar bildikleri dünya arasındaki son ayrılığı sembolize eder.

2. ERGİNLENME / ÇÖKÜŞ, BAŞLAYIŞ, GİRİŞ

Sınavlar, Müttefikler, Düşmanlar / Sınamalarla Karşılaşılan Yol: Başlangıç aşamasının ilk adımında, kahraman, olması gereken gerçek kahramana dönüşümünü başlatacak bir dizi zorluk ve testten geçer. Kahramanın, nihayetinde hepsinin üstesinden gelmeden önce bu testlerden birkaçında başarısız olması yaygındır. Bu onun karakterini geliştirir, güçlendirir ve kendine güvenini sağlar.

Tanrıçayla Tanışma / Mağaranın Derinliklerine Yaklaşmak: Bu, kahramanın bir müttefik veya rehberle arkadaş olduğu hikayedeki andır. Kişi veya varlık, kahramanın yolculuğuna devam etmesine yardımcı olur.

Çile / Baştan Çıkaran Kadın: Bu adımda, kahraman görevinden vazgeçmeye meyillidir. Orijinal kahramanlar şehvetle cezbedilen erkekler olduğu için klasik olarak bir kadın olarak tasvir edilse de bu aşamanın bir kadın tarafından temsil edilmesi gerekmez, ayartma birçok biçimde tezahür edebilir.

Babanın Onayı: Bu adım, hikâyede önemli bir dönüm noktasını temsil eder. İşte bu anda kahraman, yolculuğunun gerçek amacı ile yüzleşir. Şimdiye kadar katlandığı her şey, kahramanı, hayatını yöneten gücü elinde tutan kişi ya da varlıkla bu hesaplaşma anına sürüklemiştir.

İlahlaşma: Sembolik "baba" ile karşılaşmalarının bir sonucu olarak, kahraman, tanrılaştırma ya da zirve noktasındaki güçlerinin, amaçlarının ya da becerilerinin tamamen farkına varır. Bu yeni keşfedilen bilgi, kahramanın nihai başarısının anahtarıdır.

Nihai Ödül / Ödül: Bu aşama, erginlenme aşamasının son adımıdır. Bu aşamada kahraman, ulaşmak için yola çıktığı hedefi gerçekleştirerek yerine getirilmesine ulaşır. Kahramanın katlandığı her şey onu bu ana, bu zafere götürür. Çoğu zaman, bu başarı, kahramana ölümsüzlük veya örnek bir güç veren sihirli bir eşyanın elde edilmesi olarak tasvir edilir.

3. DÖNÜŞ / DÖNÜŞ YOLU

Dönüşün Reddi: Bu kısım, kahramanın yolculuğunun Dönüş Aşamasının başlangıcıdır. Bu adım sırasında, kahraman artık bir zamanlar bildiği hayata dönmek konusunda isteksizdir. Yolculuk onu değiştirmiş ve bir zamanlar yaşadığı dünyaya geri dönmekte tereddüt etmektedir.

Büyülü Kaçış: Kahraman görevini tamamlamış olsa da bazı alternatif güçler hala onu kovalayabilir veya avlayabilir. Bu adım, kahramanın onlardan kaçma ve yolculuklarından geri dönme şansınıdır.

İçsel Kurtuluş / Dışarıdan Gelen Kurtuluş: Kahramanın Başlama Aşaması sırasında “tanrıçadan” yardım alması gibi, güvenli bir şekilde eve dönmesi için bir müttefik veya rehberden yardım alırlar.

Dönüş Eşiğinin Aşılması: Kahraman bir kez daha, bir zamanlar geride bıraktığı sıradan dünyaya geri döner.

Diriliş / İki Dünyanın Ustası: Görevini başarıyla tamamlayan kahraman artık değişmiş bir kişidir. Kahraman bir zamanlar bildiği dünyaya tekrar uyum sağlayabilir ve bu adım ona yeni bir meydan okumada ve macera alanında başarı sağlayabilir.

İksirle Dönüş / Yaşama Özgürlüğü: Kahramanın yolculuğunun bu son adımında, kahraman nihayet özgürce yaşayabilir. Yani kahraman görevini tamamlamış, büyük bir tehlikeden kurtulmuş, ölümden kurtulmuş, daha iyi bir insan haline dönüşmüş, rahat ve huzurlu yaşama özgürlüğünü kazanmıştır.

Sinema anlatısında kahramanın yaşadığı serüvenin adımları genellikle Campbell’ın belirlediği aşamaların adımlarına uyumlu kurulmuştur. Özellikle Hollywood film anlatıları için senaryo yazmanın bir metodu olarak da kullanılan **kahramanın sonsuz yolculuğunu** Harry Potter filmlerinde kahramanın geçtiği aşamalar olarak okumak mümkündür.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAHRAMANIN ARKETİPLERLE SINAVI

Kahraman, mitolojik arketiplerden biri olmasının yanı sıra sinemada karşımıza baş kahraman olarak çıkar. Filmlerin karakterleri ise arketiplere bürünürler. Arketiplerin her biri, kahramanın geçmesi gereken bir eşik, aşması gereken bir engel, öğrenmesi gereken bir ders ve yolculuğu tamamlayabilmesi için kahramanın tanışacağı ya da kaçmak isteyeceği karakterlerin fonksiyonunu görmesidir.

Psikiyatrist C. G. Jung ve mitolog Joseph Campbell ve diğer derinlik psikologlarının çalışmalarını temel alarak uygulamalı bir pratik eğilimle yeni teoriler ve modeller geliştiren Carol S. Pearson *İçimizdeki Kahramanı Uyandırmak* kitabındaki çalışmasında kahramanın yolculuğuna ve ruhun savaşına dair üç aşamadan bahseder. Bu aşamaları ego, ruh ve benlik üzerinden kurar. "Kahramanın yolculuğunun üç aşaması - hazırlık, yolculuk, dönüş - insanın psikolojik gelişiminin aşamalarına tam olarak paraleldir: önce Ego'yu geliştirir, sonra Ruh'la karşılaşırız ve sonunda benzersiz bir Benlik duygusu doğururuz. Ego'nun yolculuğu bize dünyada nasıl güvenli ve başarılı olacağımızı öğretir; Ruhun yolculuğu, hayatın en derin gizemleriyle karşılaştığımızda gerçek ve özgün olmamıza yardımcı olur, ve Öz'ün yolculuğu bize özgünlüğümüzü, gücümüzü ve özgürlüğümüzü bulmanın ve ifade etmenin yolunu gösterir" (Pearson 1991). Pearson bu söylemiyle bu yolculuğun kısaca insanın/kahramanın benliğini bulma arayışından ibaret olduğunu vurgular. İnsan benliğini özgürlüğüne kavuştuğunda bulur. Benliğin farkındalığı kahramanın kahraman olma adımlarının sonunda, yolculuk şahikaya ulaştığında çözülür.

Kahraman bu psikolojik savaşta asla yalnız değildir, kazanması gereken savaşta müttefik arketipleri başta olmak üzere yanında olan karakterler vardır. Bu müttefikler genellikle kahramanın arkadaşları olarak kahramanın hayatına ve yolculuğuna dahil olurlar. Harry Potter serisine kadar kahramanın birincil olarak sınıflandırılması ortak bir yorumdur. Harry Potter serisinin ortaya çıkışıyla ikincil kahraman olarak adlandırılan kahraman tanımı da bir kez daha boyut kazanır. Literatürde kahramandan sonraki en önemli ana

karakter olarak bilinen *ikincil kahraman* (secondary hero) kahramanın müttefiklik kurduğu karakterdir. Kahramana yardım eder ve temel arketiplerden kabul ettiğimiz “müttefik” ve “mentor” arketipleri olarak temsil edilebilirler. Bu kahramanlar birincil kahramanın kötü adamla verdiği savaşa ortak olur. Çoğu zaman monomitin belli eşliğinde kendi canlarını feda ederler ve kahramana dönüşürler.

Monomit yolculuğunda kurulmuş hikâye anlatılarında iyi ve kötünün savaşını izleriz. Bu iyi ve kötünün savaşı aslında ruhun savaşıdır (Berndt ve Steveker 2011). Kahraman en büyük düşmanı ile verdiği ruh savaşında müttefiklerini kaybetmemek için başka savaşlar da verir. Çoğu zaman trajedi ve ölümlerle sonuçlanan bu savaşlar kahramanın geçmesi gereken sınavlar yolunun bir parçası, mitolojik bir kadenci çizgidir. Kahramanın yanındaki ve karşısındaki arketipler kahramana öğrenmesi gereken dersleri verirler. Bu dersler arketiplerin içerisinde kendilerinin bilinçdışında bildiği sorumluluk hissini bir tezahürü olarak ortaya çıkabilir. Kahramanın yalnızlaşmaya başladığı dönem, genellikle karakterin büyüme dönemi olarak da adlandırabileceğimiz, erginleşme dönemidir.

Bu zaman diliminde ana kahraman, ikincil kahraman olan arkadaşları, çevresi ve genel olarak toplum tarafından elinde olmadan kahramanca davrandığı için dışlanmaya başlandığı bir zamanın ağırlığının içerisine düşer. Kötü adam birincil düşman olmaktan çıkar, bazen yok olur. Kahramanın kendi yakınlarıyla hatta uğruna neredeyse canından olmak üzere olduğu sevdikleriyle arası bozulabilir. Büyüme sancılarının kahramanın ruhunda yarattığı etkiler, aynı dönemde büyümekte olan çevresi için de dayanılmaz ve katlanılmaz hale gelebilir. Bu çatışmalar ve sınavlar genellikle kahramanın yolculuğunda çile eşliğine denk düşer.

2.1 Harry Potter Filmlerinde Temel Arketip Temsilleri

Carl Jung, kolektif bilinçdışının içeriğinin esas olarak arketiplerden oluştuğunu söyler. (Jung 2014) Jung, temel insan motivasyonlarının aralığını temsil eden on iki ana arketip tanımladı. Jung’a göre her birimiz, kişiliğimize hâkim olan bir baskın arketipe sahip olma eğilimindeyiz.

Jung'un ruh teorisine göre temel olarak toplamda 12 arketip varken, Campbell bu arketipleri toplamda temel olarak 8'e indirir. Jung ve Campbell'ın çalışmaları üzerine birçok arketip kavramı da literatüre eklenmiştir. Campbell'ın arketipleri mitoloji bağlamında değerlendirilmelidir. Jung'un esas aldığı arketipler farklı kaynaklara ve yorumlara göre farklı çevirilerle verilmiştir. Ayrıca Jung'un kendi arketip kuramına göre temel arketipleri dört temel arketipte incelediğini de eklemek gerekir. Jung'un temel arketiplerinden olan Kahraman ve Yetim arketipleri, Campbell tarafından birleştirilmiş sayılabilir. Çünkü Campbell'ın kahraman arketipi yetim olarak doğmuş ve ailesini arayan, geçmişini öğrenmek için çaba gösteren biri olabilir. Kahramanın benliğini arayışı geçmişini öğrenme çabasıyla sürer.

Jung'a göre 12 arketip sıra olmaksızın şu şekildedir: Bilge, Masum, Hükümdar, Bakıcı, Sihirbaz, Kahraman, Asi, Aşık, Soytarı, Yetim, Sanatçı/Yaratıcı ve Kâşif. Campbell ise 8 arketipini; Kahraman, Mentor, Müttefik, Haberci, Hilebaz, Şekil Değiştirici, Eşik Koruyucu, Gölge olarak belirlemiştir. Harry Potter filmlerindeki arketiplerin fonksiyonlarının monomitin gereklilikleri olarak okumak yerine bu arketiplerin kahraman olan ana karakter Harry Potter'ın Gölge'sini yenmek için güç ve yandaş toplama görevi gördükleri biçiminde bir analiz yapmak daha doğru olacaktır.

Arketipler üzerine çalışmalar yapan ve kitap yazan Allan G. Hunter bir kahramanın geçmesi gereken altı aşamayı listeler: masum, yetim, gezgin, savaşçı-aşık, hükümdar ve sihirbaz (Hunter 2008). Hunter'ın listesine göre Harry Potter'ın geçtiği aşamalar göz önünde bulundurulduğu zaman Harry Potter karakterinin bir kahraman olduğunu direkt olarak kabul edebiliriz. "Allan G. Hunter'ın işaret ettiği gibi, bir kahramanın sonunda tamlığa ulaşmak için bir dizi ardışık arketipsel formdan veya aşamadan geçmesi gerekir (Hunter 2008). Diğer edebi prototiplerle Harry efsanevi kahramanın rolünü paylaşır. Kaderi önceden belirlenmiş ve bu kaderi gerçekleştirmek ve gerçeği keşfetmek için yola çıkan 'kayıp prens'tir. Sihirli dünyaya girişinde masum olan Harry, ilk başta esas olarak, bütünlüğü arayan, bütün olmak için geçmişinin eksik parçalarını bulmaya çalışan yetim bir çocuk olarak statüsüyle tanımlanır" (Berndt ve Steveker 2011). Kahramanın ve Harry karakterinin bütünlüğü araması, geçmişine dair sorular sorması ortak bir yorum olarak kabul edilebilir. Bütünlük kavramına ulaşmak monomitin sonunda tamamlanacak olan

bir puzzle parçası gibidir. Kahraman yolculuğun sonunda ve yolculuk anında bütünlük kurabildikçe büyür ve gelişir. Böylece kendi benliğine ulaşmış olur.

Monomit olarak yorumlanabilecek olan Harry Potter evreni ve filmlerin hikayelerini Campbell'ın arketipleri üzerinden yorumlamak mümkündür. Bu çalışmanın geri kalan bölümlerinde Campbell'ın kuramı esas alınacak ve Jung'un teorisiyle karşılaştırmalar da yapılacaktır.

2.1.1 Campbell'ın Kuramına Göre Harry Potter Filmlerindeki Arketiplerin Analizi

1- Kahraman (Çocuk, Yetim, Savaşçı)

Harry Potter

Harry Potter, hikâyenin isimsiz kahramanı olarak, kahraman arketipinin çeşitli biçimlerini bünyesinde barındırır: o masum, yetim, arayıcı, savaşçı ve sihirbazdır. (Berndt ve Stevker 2011) Jung'un temel arketipleri üzerinden analiz edilen Harry Potter karakterinin kahraman olduğu tartışmasızdır. Tipik bir kahraman arketipi olarak adlandırabileceğimiz Harry Potter karakteri aynı zamanda yetim, çocuk ve savaşçı arketipleri sınıflandırmasına da uyumlanır. Harry Potter, tüm hayatı boyunca bildiği, yaşamak zorunda kaldığı merdiven altı dolabın içerisindeyken kahramanın yolculuğunun sıradan dünyasının içerisindeyken. Kahraman genellikle hikayedeki zorlukları karşılamak için hikâye boyunca büyür.

Kahraman/Gölge eşleşmesinde ve savaşında, Kahraman, Gölge'nin daha donanımlı ve motive olduğu için görünüşte aşılmaz ihtimallerle karşı karşıya kalır. Harry, kendi geçmişine dair özellikle yetim kaldığı zamana dair yeterli ya da gerçek bilgilere sahip değildir. Sıradan dünyadan ayrılması gerektiğinde karşı karşıya geleceği şeytani güçlerin ve olası saldırıların farkında değildir. Fakat bir numaralı düşmanı olacak olan Gölge'nin yani Lord Voldemort karakterinin karşısında güçlü olabilmek ve onu yenebilmek için doğuştan gerekli beceriye, zekaya, cesarete ve iyi bir kalbe sahiptir.

2- Mentor (Bilge, Akıl Hocası)

Albus Dumbledore

Sihirbazlık dünyasının tarihinde en akıllı ve en güçlü yol göstericisi, bilge ve yenilmez büyücüsü olan Albus Dumbledore karakteri şüphesiz Harry Potter evreninin mentorudur. Mentor genellikle kahramana yardım eden, tavsiye veren, bilgi veren bir karakterdir. Bilge olduğu için yaşlı bir çehreye ve ak sakallı bir görünüme sahip olması beklenir. Kahramanın mentora ihtiyacı olduğu kadar mentorun da kahramana ihtiyacı vardır yoksa yolculuğun tamamlanması mümkün olmayabilir. Kahramanın karşısına çıkacak olan engelleri aşmasına, düşmanlarını tanımasına ve yüzleşme yaşamayı öğrenmesine yardım eder.

Dumbledore, Harry'nin akıl hocası olarak hareket eder, onu inisiyasyon aşamasında eğitir ve ona Harry'nin babasının görünmezlik pelerini gibi güç veya kuvvet sunan eşyalar sunar. Akıl hocasının arketipsel rotasını takip eder: eğitim aşaması sona erdiğinde, öğrencisinin kendi gücüne güvenerek kendi yolunu bulmasını sağlamak için akıl hocasının ölmesi gerekir. (Boll 2016) Dumbledore'da Harry'nin yolunu bulması için ölmeyi göze alır ve kendisini kimin öldüreceğini bile seçer.

3- Müttefik

Hermione Granger & Ron Weasley

Müttefik, macerada kahramana yardım eden karakterdir, bir nevi yoldaştır. Macera/yolculuk, kahramanın üstesinden gelmesi için çok zorlu olabilir ve müttefik, bilgi, dikkat dağıtma veya fazladan bir çift el gibi kahramanın eksik olduğu bir şeyi sağlayarak kahramanın başarılı olmasına yardımcı olur. Denge sağlayan ve kahramanın vicdanı gibi hareket eden yoldaşın arketipi, Harry Potter filmlerinin evreninde Ron Weasley ve Hermione Granger tarafından ortaklaşa temsil edilir. Müttefik arketipi, savaş durumlarında sayılarını rahatlıkla artırsalar da, kahramanın değerli dersler almasına yardımcı olmak daha önemli işlevleridir. Bu arketipin özelliklerine sadık kalarak, aynı zamanda akıl hocası ve hilebaz arasındaki sınırları da sık sık aşarlar. (Boll 2016) Hermione, akıl hocalığı arketipine bürünür ve zekasını, bilgeliğini gösterir. Ron ise aynı ikiz kardeşleri gibi çoğu zaman ciddiyetten uzak bir hilebaz gibidir.

4- Haberci / Elçi

Rubeus Hagrid

Haberci arketipi, kahraman için bir şeylerin değişmek üzere olduğunu belirten karakter veya bir öğe veya olay gibi başka bir şeydir. Bu arketip, maceranın başında belirir ve genellikle bir mesaj verir. Harry Potter filmlerinde bu arketip hem Harry'yi maceraya çağırın (Campbell'a göre maceraya çağrı) Hagrid Rubeus karakteridir hem de Hogwarts'a davet mektubunu getiren haberci baykuştur. Hagrid bir elçi olarak karakterin değişim ihtiyacını vurgular.

Harry Potter'da iki önemli haberci figür vardır: Hagrid, Hogwarts'a daveti bizzat Harry'ye ileten elçidir ve Sybil Trelawney, Harry'nin gücünün ve kaderinin habercisidir. Bireysel katmanlarda, diğer birkaç karakter bu arketipin maskesini takıyor. Haberciler, karakterin değişim ihtiyacını duyurma gibi önemli bir psikolojik işleve sahip olsalar da değişimin türü her zaman net değildir, çünkü çoğu zaman Müjdecî, yalnızca bir dengeyi değiştirecek yeni bir enerjinin kahramanına haber verir" (Vogler 1999). Can alıcı haberleri veren genellikle Hagrid'dir.

5- Hilebaz

Fred & George Weasley

Hilebaz, genellikle hikâyeye mizah katan karakterdir. Bu karakter ayrıca statükoya meydan okuyabilir veya karakterin önyargılarını veya düşüncelerini yeniden gözden geçirmesini sağlayabilir.

Weasley ailesinin tamamı, serinin başlarında Voldemort'a karşı verilen mücadeleye karışır. Aslında hepsi Müttefik olarak kabul edilebilir, kahramana görevlerinde yardım ederler ancak Ron'un büyük ikiz kardeşleri olan Fred ve George da Hogwarts'ta geçen hikâyelerde başka bir rol oynar. Soyтары veya Düzenbaz olarak da bilinen bu karakterler hikâyeye genellikle komik bir rahatlama getirme fonksiyonu görürler. İzleyiciyi nefes alması gereken yerlerde güldürür ve Kahramanın Yolculuğu'nda hissedilen gerilimi azaltır. Fred ve George'un durumunda bu, eşek şakası yapmak, şakalar yapmak anlamına gelirken aynı zamanda çevrelerindeki akranlarını baskıcı bir otoriteye karşı isyan etmeye teşvik etme fonksiyonunu da üstlenmeleri haline gelir.

Ayrıca Dobby karakteri de Harry Potter filmlerindeki en önemli hilebazlardan biridir.
¹Kahramanın dünyasında kaos yaratır.

6- Şekil Değiştirici

Severus Snape

Şekil değiştirici, isminin vaat ettiği gibi değişken bir karakterdir. Bu değişim mutlaka fiziksel bir değişiklik olmayabilir, çoğu zaman bu şekil değişimi fiziksel değişim yerine yerine müttefik ve düşman arasında bir değişikliklerdir. Örneğin bu karakter görünüşte sadece kahramana ihanet etmek için ona yardım etmeye başlayabilir. Şekil değiştiren karakterinin, ilk başta sadece bir müttefik olduğu ortaya çıktığında bir düşman olarak düşünülebilir. Kahramanın zayıf yönlerinin ortaya çıkarır ve kahramanın bu zayıf yönleriyle yüzleşmesini sağlar.

“Kahraman ve Gölge'nin bağlılıkları ve görevleri kristal berraklığındadır, ancak değişebilirlik, belirsizlik ve belirsiz sadakatler Şekil Değiştirici'nin tanımlayıcı özellikleridir ve Severus Snape bu gri bölgeyi güzel bir şekilde temsil eder. Harry yolculuğu boyunca birkaç şekil değiştiriciyle tanışırken, ilk olarak Felsefe Taşı'nda Quirrell ve özellikle de Ateş Kadehi'nde Deli-Göz Moody kılığında Barty Crouch Jr., düello yaparken bile ona bir şeyler öğretmeye çalışan kişinin Severus Snape olduğu ortaya çıkar. Şekil değiştiren arketipine sadık kalan Snape'in sadakati ve samimiyeti genellikle seri boyunca sorgulanır” (Berndt ve Steveker 2011).

¹ Dobby ev cini karakteri de önemli bir hilebazdır. İzleyiciyi güldürür, şakalar ve büyü yapmaya çalıştığında bazen ters teper, sakarlıklara dönüşür. Harry'ye yardım etmeye çalışırken genellikle işleri daha da kötü hale getirir. Harry'ye yardım etmek isterken engel yaratan bir karaktere dönüşür. (Bkz. *Harry Potter ve Sırlar Odası* (Chris Columbus, 2002))

7- Eşik Gardiyanları

Dursley Ailesi & Fluffy & Ölüm Yiyenler

Değersizlerin girmesini engellemeye hizmet eden bir karakterdir. Eşikler etrafında kümelenirler ve geçilerek veya bir müttefik haline getirilerek üstesinden gelinebilir. Bu koruyucular, kahramanın karakterini ve yolculuğa olan bağlılığını test etmeye hizmet eder. “Anlatının her bölümünde bir ya da birkaç eşik gardiyanı belirir, yolculuğa hazır olmayan kahramanın yola çıkmasını engelleyen ya da önüne bir engel olarak konan arketiptir” (Campbell 2008). Dursley ailesi Harry’nin teyzesi, eniştesi ve kuzeninden oluşur. Filmin açılışından itibaren Harry’ye kötü davrandıklarını ve sorun çıkardıklarını görürüz. Hogwarts’tan gelen mektuba ulaşmasını engellemeye çalışırlar, büyücülük dünyasına dair bildiklerini Harry’den gizlerler. Kötü denecek kadar zeki değillerdir, yalnızca engel yaratırlar.

İlk filmde bu rol, Virgil’in kahramanı Aeneas’ın ölü babasının gölgesiyle yüzleşebilmek için geçmek zorunda olduğu yeraltı dünyasının bekçisi Cerberus’un bir versiyonu olan üç başlı köpek Fluffy tarafından doldurulması olarak bilinir. ²Felsefe Taşı’nda geçilmesi gereken bir eşikte üç başlı köpek Fluffy vardır. Harry ve müttefikleri bu engeli aşabilmek için cesarete olduğu kadar bilgiye de ihtiyaç duyar. Hermione karakteri bu noktada bilginin koruyucusu/gardiyanı olarak devreye girer ve müttefikten başka bir arketip maskesini takmaya başlar. Seri boyunca Hermione bilgelik tanrıçası rolünü üstlenirken kadın kahramana da dönüşür. Eşik gardiyanlarını geçmek için Hermione karakterinin önemi büyüktür. Bilgiyi kullanmayı bilmezseniz eşik gardiyanlarını geçmek hiç kolay olmayacaktır.

Ölüm yiyenler, Lord Voldemort’un tarafını yani seçmiş, karanlık tarafa geçmiş olan kara büyücüler topluluğudur. İyi taraftan kötü tarafa geçmiş bir topluluk olarak seçimin benlik arayışında önemli bir rol olduğu ve kahramanın dönüşüm evrelerinde seçim yapması gerektiğini öğreten bir topluluk temsilidir.

² Cerberus için bkz. <https://www.britannica.com/topic/Cerberus>

Bireysel olarak değil kolektif şekilde var olabilirler. Harry Potter'ın monomitinde son kısımlara doğru daha fazla görünürler ve engele sebep olurlar.

8- Gölge

Lord Voldemort

Campbell, Jung'un kolektif bilinçdışı çalışmalarının bir keşfini yaparak gölgenin insanın egosunun kör bir noktası olduğunu söyler. Gölge'yi egomuzda, bilinçdışımızda oluştururuz. Egomuzun da bilincinde olmayabiliriz. Gölge de egonun büyük bir parçası olarak benliğimizde kurtulamadığımız, çoğu zaman yüzleşmekten korktuğumuz yönlerimizin bütünsel bir parçadır. “Gölge arketipi olarak Voldemort, Harry'nin kendi arzularının karanlık yansımaları temsil ediyor: o da aynı şekilde yetim bir çocuk, Voldemort asla evrimleşmedi ama terk edilmişlik zihniyetine takılıp kaldı. Görünüşe göre, Harry de gölgeyi kendi içinde tutuyor, çünkü Voldemort onun bilinçsiz benliğini oluşturur (Jung, 1959). Ayrıca Draco Malfoy da Harry için bir gölge olarak görülebilir, ancak o çoğunlukla düşmanca bir rakip olarak işlev görür” (Boll, 2016). Malfoy karakterini ayrıca şekil değiştirici olarak da görebiliriz. Melez Prens'te yavaş yavaş karanlık tarafa geçmek üzere olduğunu ve şekil değiştiren bir dolabın filmin önemli bir nesnesi olduğunu görürüz.

2.2 Modern Kahramanın Temsili Harry Potter

Kahramanın kökenleri mitik öykülere ve destanlara dayansa da Harry Potter modern dünyanın ve 21.yüzyılın modern kahraman tezahürü olarak ortaya çıkar. Fantastik sinema için 2000'li yılların başı ve hatta milenyum çağının başladığı dönem önemli bir monomitin başlangıcıydı. Hem *Yüzüklerin Efendisi* serisinin ilk filmi hem de *Harry Potter* serisinin ilk filmi birbirine yakın zamanlarda tüm dünyada gösterime girdi. Filmlerin afişine baktığımız zaman birbirine fiziksel olarak benzeyen iki karakterin hikâyenin tam ortasına düşen kahraman temsili olarak görüyoruz. Bu hikâye ve yolculukta kahramanın kim olduğu filmi henüz izlemeden anlayabiliyoruz. Arada önemli bir fark var, *Yüzüklerin Efendisi*'nde kahramanın önemi birinci sırada değil, kim olduğu önemli değil, önemli olan yüzüğü taşıma görevini layıkıyla yerine getirebilmesi.

Harry Potter ise Yüzüklerin Efendisi'nden farklı olarak kahramana ve kahramanın yolculuğunda yaşayacaklarına dair bir hikâyeye sahip.

Harry Potter'la ilk kez tanıştığımızda onu oldukça zavallı, acınası sayılabilecek bir konumda görüyoruz. Ona kötü davranan ve biraz bile sevgi göstermeyen teyzesi eniştesi ve kuzeni (Dursley ailesi) karşısında susan, kabullenen ve herhangi bir karşılık vermeden yaşayan bir karakter olarak tanıyoruz. Harry'nin o sırada yaşamakta olduğu evde herhangi bir karşılık vermeden ev işlerine yardım eden biri olması yardımsever tarafını izleyiciye hemen hissettiriyor. Bir hapishane gibi temsil edilen merdiven altı yaşam alanı ise muggle³ dünyanın içerisindeki zorla mütevazı yaşamın bir yansıması gibi.

Mary Pharr, Harry Potter'a kahraman tasviri olarak epik ve hikâyeye modern bir yaklaşım sunar. Harry Potter fenomeninin post-modern dünya için destansı bir kahraman olduğunu söyler. Kısaca Harry Potter, modern dünyada şefkate, sevgiye olan ihtiyacın ve inancın ötesinde herhangi bir genişletilmiş değer koduna bağlanma konusunda isteksiz olan hem genç hem yetişkin kuşaklara ulaşan post-modern bir çalışmadır (Pharr 2016). Pharr'ın söylemi ilk filminden bu yana 20 yıldan fazla süre geçmiş olmasına rağmen günümüz fenomeni olarak kalmış Harry Potter filmleri ve hatta filmin kültleşme sürecinden sonra sihircilik dünyası ürünlerinin global dünyadaki farklı kuşakların birbirine tutunma arzusunu çıkardığı söylenebilir. Harry Potter en az üç neslin kahramanıdır. Bir neslin kahraman kavramıyla tanışması Harry Potter ile oluşmuştur. ⁴Harry, cesur, akıllı, mücadeleci ve yetimdir. Doğal olarak izleyici karaktere bir yakınlık ve empati duygusu geliştirir.

Harry'nin bir karakterin kahraman olarak sınıflandırılabilmesi için gerekli görülen belli tanımlara, derinlemesine bir analiz yapmaya gerek kalmaksızın sahip olduğunu görürüz. Harry'yi temelde kahraman yapanlar; öfkesinin üstesinden gelebilmesi, sempati göstermesi ve cesaretini göstererek hayatını tehlikeye atarak arkadaşlarını savunabilmesidir. Pharr'ın tanımına göre Harry'nin kahramanı epiktir çünkü üç tematik unsur karakterin kahraman kimliği inşasında önemli rol oynar: kahramanın ölümlülüğüne

³ J.K Rowling'in büyü dışı insanları tanımlamak için kullandığı kavram.

⁴ Diğer fenomen kahraman arketipleri için bkz. *Yüzüklerin Efendisi* - Frodo, *Star Wars* – Anakin Skywalker...

karşı tutumu, toplumsal sorumluluğu ve başkalarının ihtiyacı. Epik kahraman fiziksel ve ruhsal acı çekmekten sakınmaz. Harry de cesaretini kullanarak kendi canını tehlikeye attığı anlarda çoğu zaman yaralanır. Bu yaralanma genellikle fizikselken, sevdiği birini kaybettiği noktada ruhsal sancılara dönüşür.

Serinin ilk filmi olan Felsefe Taşı'nda Harry bebekliğinden beri kahramandır. Bu da kahramanın bir rol değil kaderci bir olgu olduğu fikriyle örtüşür. İsminin bilinmesinin yanı sıra "*The Boy Who Lived*" yani "Sağ kalan çocuk" olarak da anılır. Bir kahramanın bu şekilde anılması, ona kaçınamayacağı bir şöhreti de beraberinde getirmiş olur. 'Sağ kalan çocuk' betimlemesi filmin anlatı bağlamında, sadece varoluş değil, aynı zamanda zafer anlamına geliyor (Pharr 2016). Zafere yaşamın başlangıcında ulaşan kahraman, yolculuğun sonunda tekrar zafer yaşayabilecek mi sorusuyla monomitini başlatmış oluyor.

Harry Potter'ın epik bir anlatı içerisinde çağdaş bir kahraman olarak yer almasının yanı sıra onu gotik bir kahraman olarak ele alanlar da vardır. Gotik türünün tanımı üzerine birçok tartışma ve çalışma yapılmıştır. İngiliz dili ve edebiyatı üzerine çalışmalarıyla bilinen Lisa Hopkins, gotik türünü kısaca doğüstü bir varlığın gerçek veya görünürdeki tehdidinin musallat olduğu eski, kısmen yıkılmış kaleler veya konaklarda geçen karakter kadrosu, tipik olarak, gizemli ve tehditkâr yaşlı bir adam, savunmasız bir kadın kahraman ve iyi ile kötü arasında belirsiz bir şekilde dengede duran bir karakter içerdiğini söyler (Hopkins 2010). Harry Potter'ın sihirli dünyaya geçişinden sonra Hogwarts Büyücülük Okulu'yla ilk karşılaşma anında devasa, etkileyici ve gotik mimariye sahip bir şatodan oluştuğunu görürüz. Şatonun içerisinde karşılacaklarından habersiz olan Harry, şatoya doğru yol alırken gotik bir atmosferin parçası olmak üzeredir bu atmosfer okul olarak kalmayacak daha sonra Harry'nin kendi deyimiyle "yuva"sına dönüşecektir. Bir nevi ana rahmine dönen kahraman, geçmişini öğrenmek ve anne babasını bulmak için başlangıca dönmelidir.

Serinin 5.film olan Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı filminde git gide yalnızlaşan ve kabuslar görmeye başlayan kahraman anlatıda gotik bir yapının içerisine hapsolür. Harry'nin Voldemort ile olan esrarengiz bağlantısının vurguladığı gibi, genç büyücü özellikle *Zümrüdüanka Yoldaşlığı*'nda olduğu gibi Gotik kahramanın çeşitli

özelliklerini geliştirir. Ancak, Harry'nin gerçek bir Gotik kahraman olduğunu gösteren artan izolasyonudur (Gruss 2011). Gölgesiyle olan kontrol edemediği bağlantısı karşısında gotik sancılar çekse de Harry Potter'ın tamamen gotik bir kahraman olduğu söylenemez diye düşünüyorum. Rowling'in romanları, kahramanlarının hem dışsal hem de içsel değerlerine bağımlılığıyla tanımlanan ilişkiyel bir kimlik kavramını açıkça ön plana çıkardığından, Potter serisinin çağdaş kimlik kavramlarıyla büyük ölçüde uyumlu olduğu varsayılabilir (Steveker 2011).

Harry Potter çağdaş dönemin popüler kültürünün benimsediği bir kahramandır. Harry'nin kahramanlığı, başkalarıyla olan ilişkisine ve onun arayışında yer alma isteklerine olduğu kadar kendisine de bağlıdır. Bir başka bir deyişle, ilişkisellik Harry'nin kahraman kimliğinin tanımlayıcı bir özelliği gibi görünüyor. (Steveker 2011) Harry'nin tüm seri boyunca sevdiklerine olan bağlılığı ve kaybettiği ebeveynlerinin onda yarattığı boşluğa karşın hayatındakileri korumak için sürekli risk alması kahramanca tavırlarını sürdürmesini sağlıyor. Harry'nin izleyici gözünde iyi ve ahlaklı bir kahraman tasvirine bürünmesi kısa sürmez. Serinin ilk film olan *Harry Potter ve Felsefe Taşı*'nda kendisine kötü davranan Dursley ailesine karşı bile karşılık vermeyi düşünmez. Kahraman olarak, Harry'nin vicdanında suç yoktur, bu da onu ahlaki ilkeleri olmayan ve bu nedenle okuyucunun sempatisini kaybetmeden öldürüp aldatabilen herhangi bir mit veya masal kahramanından daha karmaşık bir karakter yapar. (Nikolajeva 2016) Belki de bu yüzden Harry karmaşıklığıyla modern dünyada modern bir kahraman temsili oluşturur.

Jones ve Watkins'e göre, "yirminci yüzyıl popüler kültürünün kurgusal kahramanları, bir kural olarak, antik mitlerin epik süper kahramanının niteliklerini somutlaştırır" (Jones ve Watkins 2000). Harry de kendi davranışları ve eylemleriyle sihirli dünyada büyücülük yeteneklerini kullanarak kahramanın niteliklerini eyleme dönüştürür. Harry Potter, mutlak bir kahraman temsili ve tasvirine uymaz. Günümüz sinema kahramanlarının çoğu modern dünya düzeninin içerisinde Nikolajeva'nın da söylediği gibi karmaşıktır ve tek düze değildir. Yalnızca mitik bir yolculuğun tamamlanması gerektiği için seçilmiş kişi değildir. Harry, çağdaş dünyanın en önemli kahramanlarından biridir çünkü o başta çocuktur (hatta ilk gördüğümüzde bebektir), sonrasında ergendir ve nihayetinde yetişkindir. Harry, monomitinde ilerleyen büyümeekte olan ve sürekli değişen, akışkan bir karakterdir. Bu durum Harry gibi bir karakteri, yalnızca biricik sıfatlı kahraman

kılmaktan uzaklaştırır. Harry hem iyidir hem de kötü yanları vardır. Kahramandır yalnızca mitik öğelere, destansı tasvirlerle dayanmaz. Modern dünyanın düzenine uyum sağlamış ama sihirli dünyadan gelen bir kahramandır.

“Çağdaş kahramanlar mitolojik canavarlarla dövüşmek için labirentlere ve mağaralara dalmayabilirler, ama uzayın karanlığına, denizin derinliklerine, modern bir kentin keşmekeşine ya da kendi yüreklerinin gizli köşelerine gitmeyi göze alarak, Özel bir Dünyaya ve Mağaranın Derinlikleri’ne girerler”(Vogler 2017). Vogler’in modern kahraman üzerine söylediği gibi; Harry Potter, mitolojik canavarlarla dövüşmek, savaşmak için labirentlere de girer mağaralara da dalar. Modern dünyanın bir parçası olan bu sihirli hikâye evreninde Harry, filmin zamanında da çağdaş bir dönemdedir.

2.3 Harry Potter’ın Sonsuz Yolculuğu

İlk filminden son filmine kadar Harry Potter film evrenini gelişmesine tanıklık eden izleyici, aynı zamanda Harry karakterinin de büyümesine tanıklık etmiş olur. Campbell’ın monomit kuramına göre yukarıda da bahsettiğim gibi kahraman üç aşamadan oluşan bir yolculuktan geçer. Bunlar yola çıkış, erginlenme ve geri dönüşür.

Harry’nin yola çıkışı:

Harry, sıradan dünyanın içerisinde sıradan bir çocuk gibi gözükürken bir elçi arketipi ve hayvanı olan baykuşların, önemli bir haber içeren mektupları yaşadığı yere getirmeleriyle yola çıkmak için hazırlanmak zorunda olduğunun haberini almış olur. Mektubu okumasına olanak vermeyen gaddar teyzesi ve amcası yüzünden Harry ilk engellerinden biriyle karşılaşır. Daha sonra Haberci/Elçi arketipi olarak gelen Hagrid karakteri Harry’ye “*sen bir büyücüsün Harry!*” diyerek onu yola çıkmaya ikna eder. Harry’nin her kahraman gibi başta reddetmesi normaldir. “Büyü diye bir şey yoktur, ben büyücü olamam” der ama yaşadığı yerdeki mutsuzluğu ve ailesine dair gerçekleri öğrenebilme umuduyla yola çıkmaya ikna olur. Kelimenin tam anlamıyla yoldayken, Hogwarts’a giden trendeyken ilk müttefik olacak ve daha sonrasında en yakın arkadaşı olacak olan Ron Weasley karakterleriyle tanışır ve aynı vagona seyahat etmeye başlarlar.

Hemen ardından ikinci müttefik olacak olan Hermoine Granger karakteri hem üçlü arkadaşlık grubunun üçüncüsü hem de müttefik olarak bu maceraya gidiş yolunda çerçevenin son parçası olur.

Harry'nin erginlenmesi:

Harry, erginlenme yani büyüme döneminde müttefikleriyle ve mentoruyla savaflara girmesi gerektiğini anlar. Birçok sınavlar yolundan geçerken, kayıplar verir, kayıplar verme tehdidiyle karşılaşır. Çünkü karşısında düşmanlar, kötü adamlar ve esas gölgesi olan Voldemort vardır. Harry büyümek için Voldemort'la savaşmayı göze almıştır. Bunun için yanına başka müttefikler topladığı gibi, git gide kahraman olarak görülmeye başladığı bir döneme girmiştir. Artık Voldemort'u durdurabilecek kişi Harry'dir ve Harry de bunu farkındadır.

Harry'nin geri dönüşü:

Birçok kayıp verdikten ve hatta çoğu savaşı kazanmış gibi görüldükten sonra Harry umudu kaybetme noktasına gelmiştir. Bu noktada bilmediği birçok gerçeği öğrendikten sonra bu bilgileri bir sihir gibi kullanması gerektiğini biliyordur. Akıl hocası olan Albus Dumbledore'un ölmesiyle de ne yapacağını bilemeyen Harry, artık onun için daha fazla ölen birisinin olmasını istemiyordur. Mağaranın derinliklerinden (Harry Potter'da burası Yasak Orman olarak görülebilir) çıkıp ezeli düşmanı Voldemort'la son savaşı gerçekleştirmek için her şeyin başladığı yere Hogwarts'a geri döner. Harry, gölgesini yok etmek için ölümü göze alır ve son savaşı da kazanır. Hatta geri dönüşün eşiklerinin önemli bir parçası olan Diriliş eşiginde gerçekten de öldü sanılırken tekrar dirilir. Geri dönüş geçişi dirildikten sonra olur ve bir nevi kendi deyimiyle yuvasına döner ve gölgesine adını söyleyerek "bu işi bitirelim" dedikten sonra savaşı kazanır. Voldemort'u fiziksel olarak öldürmese de ruhunun parçalandığını ve aynı Voldemort isminin anlamı gibi (ölüm uçuşu) ruhunun parçalanarak uçtuğunu görürüz. Harry bir kahraman olarak kahramanca kazandığı savaşta hem büyümüş hem de iksiriyle geri dönmüştür. Bu iksirin ne olduğu büyüdü dünyaya ait bir şey değildir, bu iksirin söylediği şey aynı zamanda muggle dünyaya da aittir: "Sevgi kötülüğü yener!".

“Harry Potter, şüphesiz, ezilen, terk edilmiş bir yetimden kötülüğe karşı şanlı zafere ilerleyen bir çizgi roman kahramanıdır. Northrop Frye'nin terimleriyle, Harry aynı zamanda romantik bir kahraman, diğer karakterlerden üstün bir yarı tanrıdır”(Nikolajeva 2016). Harry Potter tek bir kahraman tezahürü ile hayat bulmamış, modern dünyanın sanatı sinemasında günümüzün fenomeni aynı zamanda 19.yüzyıl beyfendisi ve mitik yolculuğun kahramanıdır.

2.4 Gölge, Öteki ve Villain Olarak Lord Voldemort

Gölge en temel tanımıyla Carl Jung'un tanımına göre en karanlık yanlarımızı temsil eder. Campbell ise gölgeyi kahramanın sonsuz yolculuğunda bir arketip olarak ele alıp geçilmesi gereken eşiklerin bir misafirinden öte kahramanın bir parçası gibi görür. Gölge denince sinemada villain yani düşman ile eş tutmak genel bir tavidir. Düşmanlar her zaman gölge olmak zorunda değildir, gölge de düşman olmak zorunda değildir. Bu bağlamda bakmamız gereken şey analiz ettiğimiz filmin ya da hikâyenin esas kötü adamının/düşmanının nasıl bir temsili içerisinde olduğudur.

Lord Voldemort, henüz bebekken Harry'yi öldürmeye çalışmış ama başarısız olmuştur. Harry'den önce annesi Lily Potter ve babası James Potter'ı öldürmüştür. Bu affedilemez⁵ ve kötü olan cinayetlerin ardından bebek yani masum olan Harry'yi öldürme girişimi de başarısız olunca Voldemort Harry'nin baş düşmanı ve gölgesi olarak geri döner.

Lord Voldemort'un asıl ismi Tom Marvolo Riddle'dır. Lord Voldemort ismini kendisine vermiştir. Çünkü geçmişinden, babasının isminden utanır. Lord ünvanını kendine vererek iktidar ve güç sahibi olma arzusunu vurgular. İktidar ve güç sahibi olmanın karşılığında destekçilerinden sorgulanmayan bir itaat bekler. Bu noktada büyücülük dünyasındaki önemli bir paradoksu vurgulamak gerekir, Lord Voldemort güç sahibi olup büyücülerin ondan korkmasını isterken, kendine Lord Voldemort ismini vermişken, ondan korkanlar ve destekçisi olmayanlar ondan “Adı Anılmaması Gereken Kişi” olarak bahseder. Bu

⁵ Birini öldürmek için Harry Potter evreninde “Avada Kedavra” büyüsü kullanılır. Bu büyü affedilemez bir kara büyüdür. Affedilemez lanetlerden herhangi birini uygulayan büyücü hiç şüphesiz Azkaban Hapishanesine gönderilir ve artık lanetlenmiş biri olarak kabul edilir. (Bkz. https://harrypotter.fandom.com/wiki/Killing_Curse)

dünyada eğer adını söyleseler geleceğinden korkarlar. Yani Voldemort kendisine “Lord” ünvanını layık görüp utandığı ismini değiştirmişken aslında yine istediğini elde edememiştir. Ondan korkanlar onun ismini söylemeye cesaret edemez. Bu ismi anılmama durumu da Voldemort’u bir nevi ötekileştirir.

Öteki, Cambridge Sözlüğü’ne göre “tanındık, beklenen veya genel olarak kabul edilenden görünüş veya karakter olarak farklı olmak veya hissetmek” olarak geçer. Ayrıca sinemada yaygın olarak içinde bulunduğu toplulukta karakterin hissettiği farklılık ve bir tür yabancılaşma duygusu olarak da tasvir edilir. Öteki, genellikle filmlerin kötü adamıdır, düşmanıdır. Antagonizma kümesinin başı olarak da görülebilir.

Lord Voldemort, bir birey olamadan ötekileşmiş ve yaşadığı büyücü toplumundan ayrılmıştır. Henüz çocukken yetimhanede büyüyen çocuk Tom Riddle, anne ve babanın yokluğuyla karanlık yönlerini fark etmeye başlamış, yaşadığı yetimhanede diğer çocuklardan farklı olduğunu fark etmiş ve dışlanmıştır. (Bkz. *Harry Potter ve Melez Prenses*) Genç Voldemort bir yetimdi ve her türlü ebeveyn sevgisini veya sevgisini reddetti, bu yüzden çok genç yaştan itibaren izole bir figür oldu” (Jeffery, Hardy, ve Freeman, t.y.)

Jean-Paul Sartre öteki ve birey kavramlarını birlikte ele alır. Sartre’a göre *öteki* cehennemdir ve ötekinin varlığı bireye bir tehdittir (Sartre 1958). Voldemort bir bütün olmayı bile tercih etmeden, ruhunu yedi parçaya bölüp ölümsüz olmaya çaba gösterir. Ruhunu yedi parçaya bölmek için de başkalarını öldürmeyi seçer. Katile dönüştükten sonra hem ötekileşen hem de korku yayan bir canavara dönüşür. İnsan ve birey formunu kaybeder. Kötü yanları ortaya çıktıkça ve karanlığa çekildikçe gölgeye dönüşmeye başlar. Adının anılmaması, onu o dünyada konuşulmaması gereken bir tabu haline de getirir. Jean-Paul Sartre’ın işaret ettiği gibi, Öteki’nin herhangi bir tezahürü, ötekini “sürekli tehlikede” hale getirir. Harry Potter’da kötü adamın adı bile, korku ve tiksinti hissi uyandıran Ötekilik imgesi yaratıyor.

Ondan korkan herkesten, genel olarak büyücülük dünyasının en güçlü büyücüsü olmak isterken Voldemort bu amaç uğruna bir bakıma lanetlenir. Onun için muggle kökenden

gelen büyücüler/cadılar sıradandır ve mide bulandırır. ⁶ Voldemort'un sıradanlık algısı ise ölümlülüğüne bağlıdır. Sıradan, herhangi bir büyücü olmamak için ölümsüzlüğü seçmiştir. Ölümsüzlüğün peşinde koştukça da gölgesine dönüşmeye başlar, gölge onun benliğini ele geçirir. Voldemort cinayetlerinden sonra ve ruhunu yedi parçaya böldükten sonra bedensel bir değişim de geçirir. Bedeninin eti çıkarılmış, olağan dışı bir görünümü vardır. Olağan dışı görünümü onun ötekiliğini temsil eder (Łukasiewicz 2017). Voldemort'un ötekileşmesi kendi benliğini yok etmesiyle paraleldir. Aslında kötü adam olmayı seçen odur. Gölgesine kapılıp gitmeyi de kendi seçmiştir.

“İki boyut farklı ilkeler altında işlese de ahlakla ilgili standartlar çok benzerdir. Her iki küre de insanlığı ölüm dahil tüm yönleriyle kabul eder. Bu nedenle, bir canavarın insanları tehdit ettiğine dair genel kanaat nedeniyle canavarlık reddedilir ve kabul edilemez. Voldemort'u toplumdan dışlayan şey, derinlerde gömülü olan canavardır. Kötü adamın Ötekiliği, kendisini olduğu gibi reddetmesinde ifade edilir. Diğerlerini kabul etmezse, kendisinin var olması imkânsız hale gelecektir. İkiliği kabul etmediği için Voldemort'un Öteki olduğunu görebiliriz” (Łukasiewicz 2017). Jean-Paul Sartre'in öteki kavramının cehennem ile ilişkilendirmesine benzer bir anlam çıkarabileceğim bu analizde aslında ötekinin canavarlığının, toplum tarafından dışlanmasıyla ortaya çıkabilecek ve dönüşülecek bir gölge karakter temsili olduğunu düşünüyorum.

Kötü adam, yalnızca görüşleri nedeniyle değil, aynı zamanda olağandışı korkusu nedeniyle de hatırı sayılır bir azınlığa aittir. Bir paradoks olarak algılanabilecek şey, Voldemort'un, çoğunluğu onu yenecek kadar güçlü olmadığı için aşağı görmesidir. Bununla birlikte, Karanlık Lord'un nihai başarısızlığı, sevgiyi kabul edememesine atfedilir. Sevginin gücünü inkâr ettiği ve gerçek anlamını yanlış anladığı için bir yabancıdır. (Łukasiewicz 2017) Bir bağlamda Voldemort'u gölgeye karıştıran şey onun sevgisizliğidir.

Marie-Louise von Franz'ın *Shadow and Evil in Fairy Tales* (Peri Masallarında Gölge ve Kötülük) adlı kitabında tartıştığı gibi, kötülük çoğunlukla peri masallarında dış doğanın

⁶ Mudblood yani *bulanık* bu evrende karanlık tarafı seçmiş olan kötü büyücülerin safkan büyücü ailesinden gelmeyen kişiler için kullanılan kötü bir terimdir. İyi niyetli olarak kullanılan terim ise “melez”dir.

güçlerinin ve bunun neden olabileceği yıkım veya kötülüğün sembolizmi olarak ortaya çıkar (von Franz 2017). Bu söylemin karşılığını genellikle fantastik sinema türünde görebilmek mümkündür. Kötülük dıştan gelen bir şeydir ve dışarıdan gelen şey bilinmemelik duygusuyla tekensiz bir korkuya sebebiyet verir. Voldemort'un da yaptığı şey budur. Çoğu kişi ve hatta izleyici olarak biz bile onun yaptığı şeyleri tamamen bilemezken, kötülüğün ve karanlığın onun tarafından geldiğini biliriz.

Harry Potter serisinde kötü adam ve temsil ettiği kötülük farklı türden bir kötülük olarak görülebilir. Voldemort'un kendine ait bir ülkesi yoktur veya büyücülük dünyasına yıkıcı bir model veya koşul dayatmaz. Bize onun nasıl ortaya çıktığı, doğumunun özel koşulları ve ömrü uzun olmasına rağmen, büyücü standartlarında bir istisna değildir, çünkü büyücüler Muggle'lardan çok daha uzun yaşarlar. Bu nedenle, Voldemort zamansız bir kötülük temsili değildir (Faria 2008). Voldemort, zamansızlığın içerisinde tüm zamanların en güçlüsü ve en korkulanı olmayı tercih eder. Voldemort safkan büyücü olmayan herkesi yok etmeye hazırdı fakat ilginç olan kendisinin bir safkan büyücü olmamasıdır. Babası muggle annesi ise cadıdır yani melez olan Voldemort, annesi onu terk ettiği için de annesini sevmez ve aslında bu sevgisizlik onu yetim bırakır. Yetimhane hem sevgisiz hem de farklı hisseden çocuk Tom, gücünü fark etmeye başlamıştır ama bu gücü kullanabilmek için mentora ihtiyacı vardır hem de Dumbledore gibi bir mentora. İyilik gibi kötülük de seçimdir, Voldemort kötülüğü seçerek gölgeye dönüşmesinin de kendi seçimi olduğunu vurgulamış olur. Çünkü seçim yapabilmek de güç sahipliğinin bir parçasıdır.

John Granger, Voldemort'un kötü yanlarını tartışırken şunları söyler; “Hortkuluklar⁷ sonrası, ruhu ve insanlığı mekanik, öldürücü bir ölümsüzlük aracı olarak fiziksel nesnelere bırakılmış, basitçe parçalanmış bir kişidir. Kendisi artık bağımsız bir varlığı ya da değeri olmayan “yapısı bozulmuş bir metin”dir. Yetimhanedeki acı dolu çocukluğunu ve annesinin davalarını öğrenecek de Rowling, Tom Riddle'in güç peşinde olmayı seçtiği kötü insanda anlaşılabilir veya acınacak bir şey olduğunu asla öne sürmez. Ayrıca o, “kendi kontrolü dışındaki dış güçlerin ürünü” olarak ayrıştırılabilen, parçalanabilen ve

⁷ Hortkuluk, bir kara büyücünün veya cadının, ölümsüz olmak gayesiyle ruhunun bir parçasını gizlediği objeye verilen isimdir.

görelî hale getirilebilen kavramsal bir kötülük de değildir. Rowling, başlıca kötü adamlarını ve uşaklarını, ne pahasına olursa olsun, hatta ölüme karşı direnilmesi gereken, insan hatası ve seçiminin ürünü olan çok gerçek bir kötülük olarak sunar. Rowling, Riddle'ın kötülüğü gerçeğini, durumundan dolayı suçluluğunu ya da bu kötülüğe cesurca ve fedakârca direnmesinin gerekliliğini asla yumuşatmaz” (Granger 2007). Voldemort’un kötülüğü seçip gölgeye karışması kendisinin seçimidir. Sıradanlığı aşağı gördüğü için kendisine karşı gelen büyücü ve cadıları öldürüp isterken ruhunu parçalara bölerek ölmesidir.

2.5 Harry Potter ile Lord Voldemort İlişkisi ve Benzerlikleri

Gölge ve ben arasında iyilik ve kötülük gibi benzerlikler kurarak, herkesin içerisinde iyi ve kötü olduğunu savunabiliriz. Önemli olan yaptığımız seçimlerdir, bu seçimlerin sonuçlarıdır. Kahraman ve kötü adamı birbirinden ayıran en önemli özelliklerden biri kahramanın seçimleridir. Campbell’ın kahramanı tasvir ederken yol seçimlerinden ve kahramanın gösterdiği cesaretlerden sıkça bahseder. Mitolojik yolculuklarda seçimler, yolun kaderini ve gidişat yolunu etkiler. Yolculuğun eşiklerinde kahramana eşlik eden arketiplerin çoğu kahramanın seçimlerine yardımcı ya da engel olabilir. Mesela Eşik Gardiyanı kahramanı geçmesi gereken kapılar hakkında kafa karıştırıcı sınavlara tabi tutarak onun seçim yapmasını sağlar. Gölge olan kötü adam ise genellikle kahramanı kötüyü seçmesi için teşvikte bulunur. Onun zayıf yönlerini fark edip, karanlık arzularına seslenirken bir yandan yumuşak karnına dokunmaya başlar.

Harry de Voldemort da yetimdir. Harry’nin yetimliğini daha hikâyenin başından beri bilesek de Voldemort’un geçmiş hikayesini ancak serinin 6.filminde öğreniriz. Yalnızca aile kökeni benzerliği değil aynı zamanda fiziksel benzerliklere de sahiptirler. İkisi de renkli gözlüdür ve gözlerine sıkça vurgu yapılır. Harry ve Voldemort, küçük çocuk, yetim ve melez olduklarında aynı yaşam yolunu paylaşırlar, ancak sonunda tamamen farklı sonuçlarla karşılaşılırlar. Harry, etrafındaki sevgiyi kucakladığı için kahraman olur ve Voldemort sevmeyi reddettiği için kötü adam olur. Sevgi kavramı bizi seçim yapmak bağlamında iki karakterin farklılıklarını tartışmaya götürür diyebiliriz.

Harry Potter serisinde, kötü adam ve kahramanın doğumunda aynı komplikasyonlar görülebilir. Her şeye rağmen gebe kalırlar ve hayatta kalırlar. Hem kahramanın hem de kötünün hayatları insan müdahalesiyle kurtarılsa da mucizevi hayatta kalma, doğaüstü ve daha büyük bir kader hissini uyandırır. M. Katherine Grimes, ayrıca yetim arketipinin kaderi olarak büyüklüğü işaret eder: “Eğer büyüklüğe yazgılıysak, düşük bir doğum bizi ayrıcalık elde etmekten alıkoymayacaktır. Öte yandan, kaderimizde hiçbir şey yokmuş gibi doğsak bile, yüce ve büyük işler yapan kişiler olarak yeniden doğabiliriz” (Grimes 2002). Yazarın burada bahsettiği yeniden doğuş, kahramanın hayatında olabilecek sembolik yeniden doğuşun temsili olarak görülebilir. Gerçekten de altıncı bölümde anlatıldığı gibi hem kötü adam hem de kahraman Hogwarts'a ilk girdiklerinde bir yeniden doğuş töreni yaşarlar (Faria 2008). Yeniden doğuş temsili, kahramanın yolculuğunun önemli bir eşiği olarak da anlatıda önemli bir yere sahiptir. Diriliş, yeniden doğuş kahramanın yeni bir plan ve stratejiyle geri dönüp, yola çıkma sebebinden vazgeçmemesi halidir.

Grimes, iyimser bir mesaj gönderdiği için okuyucunun yetim arketipi ile özdeşleşmesini de savunur. Yetim, aşırı zorlukların üstesinden gelebilir ve bu arketip, gücün en beklenmedik yerlerden gelebileceğini söylüyor. Bu arketip aracılığıyla insanların bilinçaltına alınması gereken fikir budur. Ancak Tom Riddle bu fikri en uç noktaya taşıdı ve bir kez daha yolculuğun başka bir sembolünü çarpıttı. Voldemort, kendi aşağılık doğumuyla (babasına olan nefreti ve annesinin terk edişi ona böyle hissettirir) çileden çıktı ve yeniden doğuşu vesilesiyle, onu gerçek büyüklüğe götürebilecek yeni bir kimlik inşa etti. Ama Voldemort bu düşüncede aşırıya kaçır. Kahramanın yolculuğu gerçekten de kaçınılmaz olarak büyüklüğe yol açar. Ve Harry Potter serisindeki kötü adam, kahramanın aynı yolculuğunu yaşadığından, onun yolu da büyüklüğe çıkar. Görev, büyüklüğü anlamayı veya ona körü körüne ulaşmayı seçmektir.

Harry ve Voldemort'un asaları aynı çekirdeği paylaşır adeta kardeş gibidirler. Voldemort'un gördüğü bazı şeyleri Harry de görebilir ve Voldemort Harry'nin zihnine geçiş yapabilir. Harry, kendisinin ve Voldemort'un asalarının birbirine bağlı olduğunu öğrendiğinde, Harry yolculuğuna Voldemort ile aynı yolda başladığında, asa dükkânı sahibi Bay Ollivander, Harry'ye büyüklüğü dikkate almasını söyler: "Bence harika şeyler beklemeliyiz. Senden Potter... Ne de olsa Adı Anılmaması Gereken Kişi harika şeyler

yaptı – korkunç, evet, ama harika” (Colombus 2001). Büyüklük, macera çağrısını kabul eden herkese açıktır, ancak nihai kaderimiz bizim seçimimizdir(Faria 2008). Kahraman ve gölgenin arasındaki kaderci bir bağ olsa da ikisinin seçimleri bu kaderin akışı değiştirir. Bu seçimler genellikle ölüm temasıyla birlikte gelir.

Ölümsüzlüğü istemek Voldemort için gücü temsil etse de ölümlülüğü kabul etmek kahramanın işlevlerinden biridir. Aralarındaki en büyük farklardan biri Voldemort’un ölümsüzlüğü isterken, Harry’nin ölümlülüğü kabul eden cesur biri olmasıdır. Yolculuğun başından beri Harry cesurdur henüz çocuk yaştaiken bilmediği bir evrene doğru yola çıkmayı kabul eder. En önemlisi yalnız değildir, yetim olarak yaşasa da sıradan dünyasından ayrıldığı andan itibaren müttefikleri, akıl hocaları ve hatta düşmanları etrafını çevreler. Voldemort ise yalnız, parçalanmış bir ruhtur. Düşmanlar genelde yalnızlığı seçer çıkarımını yapabiliriz. Yalnızlık ve sevgisizlik arasında bir bağ da kurabiliriz. Voldemort’un tarafını seçen karanlık büyücüler yani Ölüm Yiyenler topluluğu Voldemort’u sevdiğinden değil ondan korktukları için onun tarafını seçerler. Voldemort bunun farkındadır ama umurunda değildir, onun umursadığı sahip oldu korkutucu ün ve güçtür. Fiziksel olarak yeniden doğmadan önce sadece adının varlığıyla korku salarken, fiziksel olarak geri döndüğünde onun yaverleri sayılabilecek karanlık büyücüler ölümden korkar. Harry ise isteyerek değil, daha doğuştan *Sağ Kalan Çocuk* olarak anılan ismi herkesçe bilinen ve Voldemort’un aksine yüksek sesle adı söylenen biridir.

Granger, ikili arasındaki temel ayrım için şöyle der: “Voldemort sevemez ve bu yüzden o bir kötü adamdır; Harry, onu merhametten yoksun bırakması gereken bir çocukluğuna rağmen sevebilir ve bu yüzden o bir kahramandır”(Granger 2007). Harry Potter serisinin temelde merkezi sevgi anlatısına dayandırır.

Harry Potter kahraman ve Voldemort kötü adam-gölge iken benzer deneyimlerden geçer. Monomit kuramı gibi kötünün yolculuğuna evirilen bir hikâyeyi de Voldemort adına izleriz. İkisinin de geçmişten gelen anne baba kaybı ve yaşadığı çevreye göre farklı hissetme durumu vardır. Harry her ne kadar teyzesi, eniştesi ve kuzeniyle de yaşasa da yaşadığı yer küçük bir merdiven altından ibarettir. Kan bağı olmasına rağmen teyzesinden üvey evlat muamelesi görür. Benzer bir şekilde de Voldemort yetimhanede büyürken,

kendinde birtakım farklılar fark eder. İstmeden bazı şeyleri ateşe verir, yılanlarla konuşabilir ve yalnızdır. Harry’de yılanlarla konuşabilir, istmeden sihribazlık güçlerini kullanabilir ve öfkelenildiğinde gücünü kontrol edememe durumu yaşayabilir. Önemli bir noktada ayrılırlar; çocukluğunda Tom Riddle, yetimhanedeki diğer çocuklara çeşitli işkenceler yapar hatta hırsızlık da bunun beraberinde gelir. Dumbledore mentor olarak devreye girdiğinde bu yaptıklarının yanlış olduğunu vurgular fakat Tom’un değişim gösterebileceğine inanmıştır. Harry ise kötü kabul edilebilecek bu davranışlara sahip değildir aksine ahlaklıdır.

“Bu paralellikler, seçimlerin yetenekler, koşullar ve çevre üzerindeki önceliğini vurgular. Yaşamlarını etkileyen faktörler - yetiştirme, doğal yetenek ve yaşam koşulları - kabaca sabit tutulur. Öyleyse, birini erdemli bir yaşama, diğerini kötülüğe çeken farkı belirleyen nedir? Onların seçimleri”(Klein 2012). Klein’ın bu söylemi yolculuğun kaderci çizgisinden ayrışmasının yolunun seçimle mümkün olabileceğini ifade eder diyebiliriz.

Voldemort, kötü adama dönüştükten sonra bile, monomite uygun olarak döngüsünü tamamlar. Karşısındaki kahraman ve müttefikleri yolculuğu tamamlamak için her yıl Muggle dünyasına geri dönmeleri gerekir. Böylece her eğitim-öğretim yılının başlamasıyla birlikte Hogwarts’a yolculukları yenilenir ve eşikler yeniden yaşanır. Campbell’ın monomiti serinin her filminde, anlatının içerisindeki eğitim-öğretim yılının tekrarı ve döngünün tekrar başlamasıyla yolculukların yenilenen bir şey olduğunu vurgular. Campbell bu döngüye dair şöyle der; “Tam tur, monomitin normu, kahramanın şimdi bilgeliğin araçlarını, Altın Postu veya onun uyuyan prensesini, nimetin yenilenene geri dönebileceği insanlık krallığına geri getirme işine başlamasını gerektirir” (Campbell 2008). Faria ise Campbell’dan alıntı yaparak bu yolculuğun benzer ve kaderci bir döngüde olduğunu ifade eder.

Klein, Harry Potter’ın seçimlerine dair yazdığı makalesinde Voldemort’la arasında bir kontrast tercihi olduğunu analiz eder. “Tom Riddle’in Lord Voldemort’a nasıl dönüştüğünü de öğreniyoruz. Harry gibi Tom da zor koşullara karşı mücadele eden bir yetimdir. Tom yine de çok farklı seçimler yapar. Tom'un ahlaksızlığının temelinde yaptığı en önemli seçimlerden biri, ölümlülüğünü kabul etmeyi reddetmesidir”(Klein 2012). Ölümlülüğü kabul etmek aslında insan olmaya dair bir şey olarak kabul edilir. Harry,

henüz yolculuğunun başındayken bile kahramanca karşılandığı sihirli dünyada bile muggle gibi yani ölümlü biri gibi davranmayı kabul eder. Bu onun içinden gelen bir şeydir ve temelde bu noktada gölgesinden ayrışmayı başarır.

Klein, Harry Potter ve Voldemort yani kahraman ve gölge arasındaki benzerliği analiz ederken ikisinin arasındaki en önemli farkın seçim olduğunu söyleyerek seriyi özetler. Harry Potter serisinin ana motiflerinden biri, Harry ve Voldemort arasındaki benzerliktir. Hayatları hakkında pek çok şey paraleldir. Her ikisi de Büyücülük Dünyasından koparılmış yetimler olarak yetiştirilir. Her ikisi de vasileri tarafından kötü muamele görür ve parya olarak gösterilir. Her ikisi de gerçek bir yuva bulma umuduyla Hogwarts'a gelir ve ikisi de Hogwarts'ta çok mutludur. Her ikisi de genç yaşta gelişmiş büyüler yapabilen zeki ve yetenekli büyücülerdir. Yetenekleri oldukça benzerdir. İkisi, seri boyunca birçok kez Harry'nin Voldemort gibi olacağından büyük bir korku duyduğunu ifade edecek kadar benzerdir. Bu paralellikler, seçimlerin; yetenekler, koşullar ve çevre üzerindeki önceliğini vurgular. Yaşamlarını etkileyen faktörler - yetiştirme, doğal yetenek ve yaşam koşulları - kabaca sabit tutulur. Öyleyse, birini erdemli bir yaşama, diğerini kötülüğe çeken farkı belirleyen nedir? Sorusu ortaya çıkar. Klein bu sorunun cevabını şöyle verir: “Onların seçimleri”. Harry ve Voldemort, yeteneklerini nasıl kullanacakları, yetiştirilmelerinin zorluklarıyla nasıl başa çıkacakları ve nihayetinde ne tür bir hayat yaşayacakları konusunda çok farklı seçimler yapıyorlar. Bu koşullar onların seçimlerini belirlemez; her biri farklı şekilde seçme yeteneğine sahiptir, ancak değildir. Ancak bu, Harry ve Voldemort'un neden bu kadar farklı yerlere geldikleri sorusunu, yaptıkları seçimleri neden yaptıkları sorusuna dönüştürür (Klein 2012). Klein kahramana ya da gölgeye dönüşebilmenin yolunun seçimden geçtiğini söyler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HARRY POTTER FİMLERİNDE KAHRAMAN VE GÖLGE ANALİZLERİ

Harry Potter film serisi, J.K. Rowling'in yazdığı aynı adlı serinin yedi kitabından uyarlanarak sekiz film halinde beyaz perdeye aktarılmıştır. Filmlerin isimleri kitaplarla aynı şekilde çevrilmiş, senaryoları ise kitaplara sadık kalınarak Steve Kloves tarafından yazılmıştır. Kitap serisi 1997 yılında yayımlanmaya başlamış son kitabı ise 2007 yılında yayımlanmıştır. Kitapların yayımlandığı dönemde uyarlama filmlerinin ilk 5 filmi çekilmiştir. Son kitap olan *Harry Potter ve Ölüm Yadigarları* kitabı iki parçaya bölünüp iki ayrı film olarak çekilmiştir. İlk film olan *Harry Potter ve Felsefe Taşı* (Colombus 2001) vizyona girdiğinde gişede \$974,8 milyon hasılat elde etmiştir. İlk filmin başarısı beklenmeyen bir başarı değildir, kitapların tüm dünyada evrensel bir fenomene dönüşmesinin ardından ilk filmin sinemaya uyarlanması tüm dünyada Harry Potter hayranları tarafından, özellikle büyük bir çocuk kitle tarafından bekleniyordu.

İlk filmin ardından 1 yıl sonra vizyona giren ikinci film *Harry Potter ve Sırlar Odası* (Colombus 2002) vizyona girdikten sonra ilkinde çok yakın bir başarı elde ederek serinin devamının gelmesini ipe çekecek global bir kitlenin oluşumunu sağlamıştır. Dünyanın en büyük yapım şirketlerinden biri olan Warner Bros, serinin tüm filmlerinin yapımcılığını üstlenmiştir. Çoğunluğu İngiltere'de çekilen serinin büyük bir kısmı Warner Bros stüdyolarında çekildi.

Bu stüdyolar şu an ziyaretçilere açık. Kendilerine Potterhead diyen fanlar, dünyanın dört bir yanından kendilerini bu dünyanın atmosferinde hissedebilmek için stüdyoları ziyaret edebiliyor ve kültürün bir parçası olarak kostüm giyerek Hogwarts'ın bir parçasıymış gibi davranabiliyor. Ziyaretçiler, Muggle (büyüsel olmayan) dünyadan yetenekli gençleri Hogwarts'a taşıyan bir Hogwarts Ekspres treninin replikasına binebilir ve Diagon Yolu'nun bölümlerini ve kitaplardan ve popüler film dizilerinden diğer yeniden

yaratmaları keşfederken etkileşimli değneklerini sallayabilirler. Potter cazibe merkezi açıldığında Hollywood parkına katılım yüzde 60 arttı(Plath, Sinclair, ve Curnutt 2019).

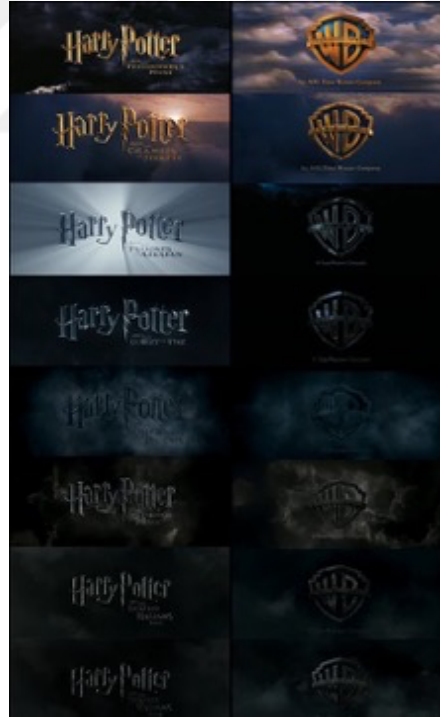
Filmin müzikleri de ikonik bir hale gelir. Film başlamadan önce isimle birlikte Harry Potter evreniyle özdeşleşmiş olan müzik başlar. Hissiyat olarak sihirli ve macera dolu bir evrene aitmiş gibi gelen bu müzikler, ilk üç filmde Hollywood'un en büyük filmlerinin (*Star Wars*, *Home Alone*, *E.T...*) müziklerini besteleyen, onlarca kez Oscar ödülleriyle ödüllenen ve beş kez kazanan John Williams'tır. ⁸ Teatral bir notaya sahip, sadık, klasik bir aile filmi hissiyatını veren tema müzikleri serinin devamında da kullanılmaya devam edildi(Lynn 2009).

Harry Potter yalnızca kitap ve film evreni olarak sınırlı kalmaz ayrıca hikâyenin evrenine ait ürünlerle halen serinin hayranlarına ulaşmaya devam eder. Son yılların en büyük tüketici tsunamilerinden biri olarak görülür (Brown ve Patterson 2006). Harry Potter'a ve o evrene ait ürünler, filmde bulunan mekanlar kült haline gelmiştir. Harry Potter'ın hitap edeceğine inanıldığı izleyici azımsanacak gibi değildir. Serinin ilk iki filminin yönetmenine göre filmler milyonlarca insan tarafından izlenecek ve uyarlama olduğu için her ayrıntısına dikkat edilecekti. Bu durum da büyük beklentilerin habercisiydi çünkü kitapların uyarlamalarını yapmak büyük bir risktir. Okuyucunun beklentileri yükselir. Özellikle fantastik türünde hayal gücüyle oynamanın sınırı olmadığı için sinemaya aktarırken filmin görsel dünyasını kitaptaki referansları baz alarak yönetmek zordur. Milyonlarca insanın her hareketi dikkatle inceleyeceği bu işi üstlendiğini (Colombus 2021) söyledikten sonra bu serinin büyük bir fenomene dönüşeceğine olan inanç hiç de yersiz değildir. Harry Potter'ın görünüşünün önemli bir parçası olan yara izi, Columbus'a göre hala başarılı yapılmış değildir (Colombus 2021). İlk iki filmde sonra serinin devamını farklı yönetmenler çekmiştir. Üçüncü film olan *Harry Potter ve Azkaban Tutsağı'nı* Alfonso Cuaron, Dördüncü film olan *Harry Potter ve Ateş Kadehi'ni* Mike Newell, beşinci film olan *Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı'nı*, altıncı film olan

⁸ John Williams'ın müziklerini bestelediği filmler için daha detaylı olarak bkz. https://en.wikipedia.org/wiki/John_Williams

Harry Potter ve Melez Prens'i, son iki film olan *Harry Potter ve Ölüm Yadigarları* filmlerini ise David Yates çekmiştir.⁹

Filmlerin farklı yönetmenler tarafından çekilmesi filmlerin dilinde ve anlatımında anlaşılır. Özellikle üçüncü film olan *Harry Potter ve Azkaban Tutsağı*'nın yönetmeni Alfonso Cuaron gotik türe yaklaşır ve gitgide karanlıklaşan bir atmosfer tasarlar. Harry'nin büyüme dönemi için oldukça doğru bir seçim olan bu film dili, izleyicilerin çoğunluğu tarafından da onaylanır. Bu karanlık film atmosferi Harry'nin dünyasında ve büyücülük dünyasında yaklaşmakta olan kötülüklerin habercisi gibidir. Hatta *Zümrüdüanka Yoldaşlığı*'nda Hagrid (Haberci), Harry'ye şöyle der: “Bir fırtına yaklaşıyor, Harry. O geldiğinde hepimiz hazır olsak iyi olur” (Yates 2007). Seri, *Azkaban Tutsağı*'ndan itibaren karanlıklaşan atmosferi ve korku öğelerinin artmasıyla çocuk türünden uzaklaşmaya başlar. Karanlıklaşmaya başlayan film dünyası hikâye anlatısının birleşimiyle görsel olarak filmin dilinde gösterilir.

Tablo 3.1 Harry Potter Film Başlıkları ve Warner Bros Logoları

⁹ Çalışmanın bu kısmından itibaren metin içerisinde film isimleri “Harry Potter ve” geçmeden kullanılacaktır.

Tabloda görüldüğü gibi hem filmlerin ismi hem de Warner Bros logoları seri ilerledikçe karanlıklaşmaya başlar. Bu bilinçli bir seçimdir. Filmlerin isimleri birinci bölümde de bahsettiğim gibi kahramanın adı ve kahramanın hangi engellerle karşılaşacağını habercisidir. Karanlıklaşmaya başlayan logo seçimleri hem karanlıklaşmaya başlayan hikâyeyi hem de sinema dili olarak karanlığa dönüşen prodüksiyon tasarımını temsil eder. Bir nevi kahraman giderek gölgesine dönüşme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır.

Çalışmanın üçüncü kısmında sırasıyla Harry Potter filmlerinde kahraman ve gölgenin görsel analizleri yapılacak olup, Campbell'ın monomit kuramı temel alınarak analizleri lineer bir yolculuk gibi okunacaktır. Film gramerinden yararlanılıp filmlerin kahraman ve gölge ilişkisinin anlatımdaki karşılığına bakılacaktır. Üçüncü film olan *Harry Potter ve Azkaban Tutsağı*'nda gölge ve kötü adam olan Lord Voldemort'un olmayışının film anlatımına etkisi ve Harry karakterinin gölgesi olup olmadığına dair analiz yapılacaktır. Bu analizler, Jung'un gölge çalışması esas olmak üzere gölge, arketip, kahraman ve kötü adam kavramları ele anılıp incelenecektir.

3.1 *Harry Potter ve Felsefe Taşı* (Colombus, 2001) filmi: Kahraman Analizi

Harry Potter ve Felsefe Taşı (Colombus 2001) bir mekân ismiyle açılır. “Privet Drive” tabelasının üstünde duran bir baykuş görürüz. Bu baykuş haberciliğin sembolü olarak yorumlanabilir. Film nasıl bir dünyayı izleyeceğimizin kurulumuyla başlar böylece lineer bir anlatı izleyeceğimizi anlarız. Bu dünya Campbell'ın monomitinin ilk aşamasında kahramanı görmek üzere olduğumuz sıradan dünyanın kurulumudur.

Görsel 3.1 Privet Yolu Tabelası ve Baykuş

Baykuşun kafasını çevirdiği yöne döneriz. Bir baykuşun uçuşunu gördükten sonra sisler içerisinden beyaz uzun saçlı ve sakallı bir karakter gelir: Dumbledore. Dumbledore'u gördükten sonra bir kediyi de yakın planda görürüz. Bu kedi şekil değiştirmiş olan Profesör Mcgonnagall karakteridir. Dumbledore sisler içerisinden bir ışık haresi kafasının üstünde gözükecek şekilde gelir.

Görsel 3.2 Dumbledore'un Gelişi

Elinde bir alet tutmaktadır ve elindeki aletle (ışık emer) sokağın lambalarındaki ışığı çekerek lambaları söndürür. Bu anda sıradan dünyanın içerisine karışmış ilk sihri görürüz. Mcgonnagall kedi halinden insan formuna dönüşür ve onunla da tanışmış oluruz. Mcgonnagall, Dumbledore'a dedikoduların doğru olup olmadığını sorar. Mcgonnagall arketipik cadı şapkası ve kıyafetiyle Dumbledore ile uyumlu bir ikilik içerisindedir. İkisi de Vogler'in mentor arketipi kavramını destekler gibi gözükürler.

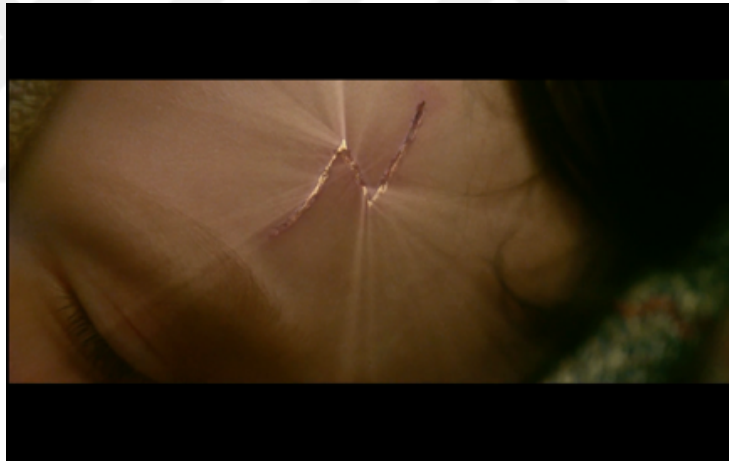
Görsel 3.3 Dumbledore ve McGonagall

Dumbledore haberlerin ne yazık ki doğru olduğunu söyleyip “hem iyi hem kötü” diye konuşur ve Hagrid’in onu getireceğini söyler. O dediğinde kimden bahsettiğini anlamayız ama önemli birinden bahsettiklerini biliriz ayrıca McGonagall bunu lafiyla doğrular. Dumbledore, Hagrid’e güvendiğini söyler, mentorun elçisi olarak konumlandırılan Hagrid’i görme beklentisine gireriz. Hemen ardından Hagrid gökyüzünden ışıklar içerisinde motoruyla iner. Hagrid kucığında bir bebek taşımaktadır, bu bebeği Dumbledore’a verir. McGonagall, bebeği bırakacakları aile konusundaki endişelerini dile getirir. Bu ailenin gördüğü en kötü “muggle” olduklarını söyler. Muggle kavramıyla ilk kez burada tanışırız, bahsettiği insanların sıradan dünyanın parçaları olduklarını anlarız. Dumbledore, bu kişilerin bebeğin tek ailesi olduğunu ve bebeğin “hazır olana kadar” burada kalacağını vurgular. Bu hazır olma hali Campbell’ın kahramanın yolculuğundaki yolculuğa çıkmaya hazır olma halidir.

Görsel 3.4 Bebek Harry Potter

Bebeği yakından görmeden önce Dumbledore “İyi Şanslar Harry Potter” diyerek Harry’yi sıradan dünyaya bırakmış olur. Harry’nin alınıdaki yara izini de yakın planda görmüş oluruz. Burada aslında olan kahramanın özel dünyadan gelip, tekrar özel dünyaya gelecek olmasıdır. Vogler, özel dünya ve sıradan dünyanın karşılaştırılmasının yapılabilmesi için öncelikle sıradan dünyanın kurulmasını söyler (Vogler 2017). Bu sahne Vogler’in söylemini destekleyen klasik bir kurulum yapısını işaret eder. Karakterin bebek olması onun sıradan dünyaya doğmuş gibi olmasının özellikle seçilmesinde bir etkidir. Aynı zamanda bu bebeğin kapıya bırakılmış olması ve öz ailesinin olmaması kahramanın aynı zamanda yetim arketipi olduğunu da temsil eder. Yetim arketipi kavramını kahraman arketipini birçok kullanışlı arketiplere bölen Carol S. Pearson, yetimlerin anne baba yerine konulacak mentor arayışına girdiklerini söyler(Pearson 1991). Bu sahnede de kapıya Harry’yi bırakan mentor olan Dumbledore’dan başkası değildir yani ileride Harry, Dumbledore’u arayacaktır.

Görsel 3.5 Harry Potter’ın Yara İzi

Harry Potter’ın yara izinin içine girerek şimşek şeklinde imgeleşmiş yara izinden over-exposed görüntüyle çıkarız. Bu ışık görüntüsünden filmin ismi ekrana gelir iki görüntü arasında eşleşme yapılmış olur. Karakterin dünyasına girişimiz filmin dilinde bu şekilde tercih edilmiştir.

Görsel 3.6 Harry Potter ve Felsefe Taşı

Bir sonraki sahne Harry karakterinin yara izinden açılır ve ilk önce karakteri büyümüş ve uyuyor olduğunu görürüz. Bir önceki sahnede yara izinden çıkan ışık bu sahnede sönererek dissolve ile karaktere odaklanır. Kafasından başlayarak kamera tilt-down yaparak karakteri bize gösterir.

Görsel 3.7 Harry Potter

Nerede uyduğunu bilmediğimiz Harry kapı çalma sesleriyle aniden uyanır. Onu uyandıran Petunya teyzesidir ve Harry'nin merdiven altında uyuyor olduğunu görürüz. Harry'nin merdiven altında yaşıyor olması onu sınıfsal olarak aşağı bir konuma koyar. Yaşamakta olduğu hayatın düşük seviyede, konforsuz sıradan dünyası olduğu söylenebilir. Dünyanın sıradanlığına dair hissettiğimiz ayrımlardan bir tanesi bu dünyada sihir olup olmadığıdır. Ayrıca Harry'nin kapısı da mühür vurulmuş gibi kilitlidir yani karakter esaret altında temsil edilmiştir.

Görsel 3.8 Harry'nin Üzerine Düşen Gölge

Harry'nin üzerine düşen gölgeler parmaklık imgesi oluşturur. Bu plandan Harry'nin parmaklıklar ardında bir yaşam sürdürdüğü ve kapısına vurarak uyandıran Petunya karakterinin de gardiyan olarak temsil edildiği söylenebilir.

Harry uyandıktan sonra yıllar içerisinde ikonikleşecek olan Harry'yle bütünleşmiş yuvarlak çerçeveli gözlüğünü takar. Gözlüğünün ortası bantla bağlanmıştır. Bu sırada kuzeni Dudley merdivenlerin üstünde zıplayarak Harry'yle uğraşmaya başlar. Harry odadan çıkmaya çalıştığında onu geri iter ve Harry salona gelir. Salonda mutlu aile tablosu çizen Dursley ailesinin mutlu aile tabloları çerçeve içinde tekrar verilir.

Görsel 3.9 Dursley Ailesi

Harry'nin ne bu fotoğraflarda ne de o evde yeri olmadığını anlarız. Bu da Sartre'ın öteki kavramını akıllara getirir. Harry'nin toplumun en küçük parçası olan ailenin içerisinde dışlandığı, ötekileştirildiği söylenebilir ve Harry öteki olarak merdiven altında yani yerin

dibine yakın sanki bir cehennemdeymişçesine yaşamaktadır (Sartre 1958). Harry'nin kostüm seçimi ise kendisine büyük gelen üstüne oturmayan yani ona ait olmayan bir seçimdir. Giydiği kıyafetlerin Dudley'nin eskileri olduğunu anlarız. Harry'ye kahvaltayı hazırlatmaya başlarlar ve Dudley'nin doğum günü için alınan hediyeler konuşulur. Dudley şımarık bir oğlan çocuğudur, ona alınan hediyeleri yeterli bulmaz Harry onu dinlerken kahvaltayı hazırlamaya devam eder ve ona gıcık olur. Harry'ye kötü davranan ailenin gaddarlığı Harry'nin yalnızlığına ve yetim oluşuna vurgu yapar.

Daha sonraki sahnede hep birlikte bir hayvanat bahçesine giderler. Harry hayvanat bahçesinde camın ardında kendi gibi hapis hayatı yaşayan bir yılanla konuşmaya başlar. Yılan da ona karşılık verince Harry şok olur. Kendisinde farklı bir şey olduğunu anladığı ilk an bu andır. Serinin ilerleyen bölümlerde Harry'nin çatalağız olması önemli bir olay haline gelecek, Voldemort'la ortak paylaştıkları bir özellik olacaktır.

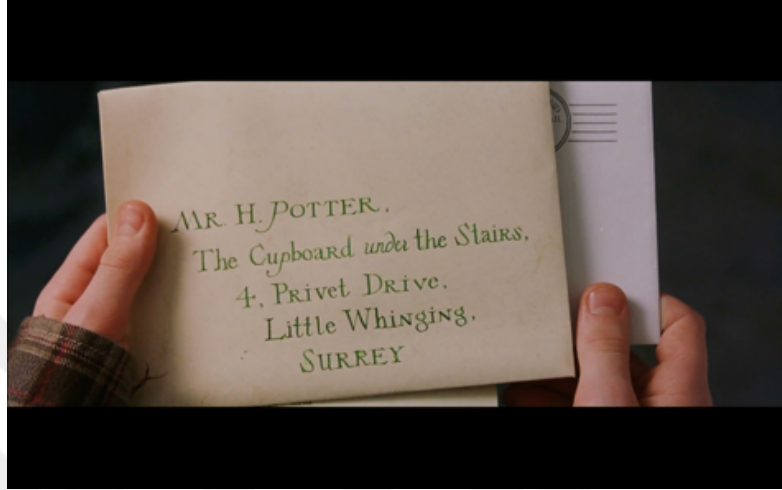

Görsel 3.10 Harry'nin Konuştuğu Yılan

Harry yılanla konuştuğundan sonra istemeden aradaki camı yok eder. Bunun sebebi kuzeni Dudley'e duyduğu öfkelenme hissidir. Daha sonra yılan kafesten kurtulur ve Harry'ye teşekkür eder. Çatalağız bu sihirbazlık dünyasında yılanlarla konuşulabilenlere verilir ve çok yaygın bir özellik değildir.¹⁰ Yılan kafesten çıktıktan sonra özgürlüğüne kavuşmuş olur ve oradaki insanlara korku yaşatır. Yılanın kafesine düşen Dudley'ye ise Harry istemeden tekrar bir cam inşa eder ve onun hapis haline gülmeye başlar.

¹⁰ Çatalağız ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. *Harry Potter ve Sırlar Odası* (J.K Rowling 1998)

Dursley ailesi ve Harry eve döndükten sonra Harry'ye çok sinirlidirler çünkü onlara göre suçlu Harry'dir. Harry'yi merdiven altı odasına kapatırlar. Daha sonra Harry eve gelen postaları dağıtıyordur. Kendi adına gelen bir posta görür, okumak ister ama Dudley fark edince Vernon postayı Harry'nin elinden alır.

Görsel 3.11 Hogwarts Mektubu

Harry'ye gelen mektupta adresin "under the stairs" yani "merdiven altına" yazması önemli bir detaydır. Harry'nin orada yaşadığını ve mektubu gönderen tarafından izlendiğini anlarız. Mektubu okumasına izin vermeden Vernon enişte mektubu Harry'nin elinden alır. Daha sonraki sahnede pazar günü olur ve evi baykuşların getirdiği mektuplar basar. Bu mektuplar evin bacası dahil pencere gibi her türlü açıklıktan içeri girer. Harry aralarından bir tanesini yakalamaya çalışır. Vernon, mektupları teker teker ateşe verir Harry'ye engel oluşturur.

Görsel 3.12 Harry Mektupları Yakalamaya Çalışırken

Mektup herhangi birinden veya bir kurumdan beklediğimiz haberin gelmesini temsil edebilecekken burada Harry her şeyden habersiz sıradan dünyasından ayrılması için gereken çağrıyı almaya çalışan bir kahraman gibidir. Mektubu eski dönemlere dayanan bir çağrı metni gibi ele aldığımız zaman modern dünyanın kahramanı Harry için mektupla Hogwarts Büyücülük Okulu'na davet edilmek oldukça nostaljik bir seçimdir. Belki de bu yüzden Harry'yi İngiliz beyefendisinin 21.yılındaki tezahürü olarak görmek yersiz değildir. Julia Boll, Harry Potter'ın hikayesine genel olarak nostaljik mecazlara değinen ve bir geçiş ayınının geleneksel biçimini izleyen bir öykü olarak görür. Post modern bir bakış açısından oldukça eski sayılacak bir öykü anlatımı modeline geri dönmesinin şaşırtıcı olmadığını söyler. Popüler kültürün geleneksel arayış anlatılarına yönelik nostaljik dürtüsünün daha geniş bir sosyo-tarihsel bağlamla nasıl ilişkili olabileceğini araştırmaya değer olduğunu söyler (Boll 2016).

Daha sonra Dursley ailesi mektupların saldırısına daha fazla dayanamayıp okyanus ortasında ulaşımı zor bir eve yerleşmiştir. Harry'nin doğum günüdür yani kahramanın doğum günüdür. Harry kendi kendine evin yerlerindeki tozdan kendisine bir pasta çizer ve bir dilekte bulunarak bu pastayı üfler. Bu sırada kapı zorlanmaya başlar ve içeri adeta bir dev görünümüne sahip Hagrid girer. Campbell'ın bahsettiği maceraya çağrı aşaması Hagrid'den gelir.

Görsel 3.13 Hagrid'in Gelişi

Vogler, haberci arketipinin sıklıkla dengeleri değiştirecek yeni bir enerjinin haberini kahramana getiren araç olduğunu söyler (Vogler 2017). Hagrid'den önce gelen mektuplar da haberci olarak seçilmiştir. Hagrid geldiğinde Harry'ye “sen bir büyücüsün Harry!”

diyerek (Rowling 2015) Harry'yi maceraya davet etmiş olur. Bu noktada klasik kahramanlardan Harry önemli bir noktayla ayrıma girer. Campbell, klasik kahramanların macerayı reddettiğini söyler çünkü kahramanlar sıradan dünyasından ve konforundan vazgeçmek istemez (Campbell 2008). Fakat burada çağrının reddini gerçekleştiren Harry değil Dursley ailesi olur. Dursley ailesi Harry'nin aslında sihirbaz olduğunu biliyordur ve Harry'nin ailesinin nasıl bir ölüme kurban gittiğini Harry'den gizlemişlerdir. Harry sihirbaz olduğunu öğrenince gönülsüz kahraman değil gönüllü kahraman olur ve Hagrid ile sıradan dünyadan ayrılıp özel dünyaya doğru geçiş yapar. Diagon Alley denen bir yer vardır ve burada alışverişler yapılır. Sihirli dünyanın bir parçası olan bu yerde Harry ailesinden ona bırakılan paraları öğrenir. Hagrid'le birlikte bu bankaya gittiğinde bankadan yalnızca para değil, Hagrid'e zimmetli bir kesede gizli bir şey daha alırlar. Hagrid bundan kimseye bahsetmemesini Harry'ye tembihler.

Harry, büyücülük dünyasının çok önemli bir parçası olan ve sihir yapmaya yarayan asasını seçebilmek için Ollivander'ın Asa Dükkanı'na gider. Bu dükkânda Ollivander, Harry'ye asanın büyücüyü seçtiğini söyler. Seçim yapma kavramı bir kez daha bu sahnede vurgulanmış olur.

Görsel 3.14 Harry'nin Asa Seçimi

Bu planda Harry asayı tuttuğu anda etraf aydınlanır, Harry ve asa arasında bir bağ oluşur. Ollivander Harry'ye asasının aynı çekirdeğini paylaşan kardeş bir asa olduğundan bahseder ve onun ismini anmadıkları birinde olduğunu ifade eder. Bu asa elbette Voldemort'tan başkasına ait değildir.

Daha sonra Harry, Hogwarts Express trenine binmek için 9 3/4 Peronuna geçebilmek için taş duvardan geçmesi gerektiğini fark eder. Bu duvardan geçebilmek cesaret gerektirir ve Harry inanarak duvarı aşar. Önemli olan bu noktada Ron karakteriyle tanışmış olmasıdır. Harry yalnız değildir ve bu duvar Campbell'ın vurguladığı eşiklerin ilklerinden biridir. Harry treni bulduktan sonra boş vagonlardan birine geçer. Hemen devamında müttefikleri olacak Ron Weasley de vagona gelip Harry'ye oturup oturamayacağını sorar. Daha sonra aralarına Hermione Granger karakteri de dahil olur. Ayrıca Campbell ve Jung'un müttefik kavramlarının yanı sıra Boll, Hermione ve Ron için *companion* yani *yoldaş* kavramını kullanır. Bu hiç de yersiz değildir çünkü üçü bundan sonra bir üçlü grup oluşturacak Harry'nin kahramanlığı ve liderliği eşliğinde maceraya atılacaklardır. Harry, Ron'la ilk tanıştığında ona çok nazik ve cömertçe davranır. Ron ise Harry'nin ismini çoktan duymuştur ve müttefiki olmaya hazır gibidir. Harry'nin isminin yaşlıları tarafından bile biliniyor olması Harry'nin seçilmiş olmasına vurgu yapar. Harry henüz bebekken Voldemort'un öldürme lanetinden (*Avada Kedavra Laneti*) kurtulmuş bir kahraman gibi temsil edilir bir nevi Harry modern dünyada klasik bir kahraman gibi doğmuştur.

Hogwarts Express Hogwarts'a vardıktan sonraki sahnede Harry daha sonrasında ona arkadaş olmayı teklif eden Draco ile tanışır. Draco'nun Ron'a olan aşağılayıcı davranışlarından rahatsız olan Harry, "sanırım kendi arkadaşlarımı kendim seçebilirim" diyerek Boll'un düşmanca rakip olarak tanımladığı Draco'nun teklifini kahramanca reddeder(Boll 2016). Harry iyilerin tarafını seçen akıllıca seçimler yapabilen bir kahraman olarak temsil edilmiş olur.

Daha sonra seçmen şapkanın herkesin evini seçeceği sahnede ¹¹ Harry'nin müttefikleri Gryffindor'a seçilir. Harry Draco'nun aynı Voldemort'un da olduğu gibi Slytherin'e seçildiğini görünce Slytherin'e seçilmek istemez. Buradaki önemli nokta her evin temsil ettiği özelliklerdir. Rowling, Gryffindor'un özelliklerini; cesaret, kahramanlık, kararlılık olarak tanımlar. Harry'nin seçimini dikkate alan seçmen şapka Harry'yi Gryffindor'a yerleştirmiş olur. Campbell'ın kahramanın cesur olması gerektiğine dair söylemi tekrar temsil edilmiş olur.

¹¹ Hogwarts'taki evlerle ilgili daha ayrıntılı bilgi için:
https://harrypotter.fandom.com/wiki/Hogwarts_Houses

Görsel 3.15 Harry'nin Yara İzinin Acıması

Birinci sınıflar evlerine yerleştirildikten sonra Harry'nin yara izi acımaya başlar. Harry anlık acı içerisinde alınma dokunurken okulun profesörlerinden biri olan Severus Snape ile göz göze gelir. Snape'in bakışları ve Harry ile karşıt konumlandırılmasından ötürü Snape'i de antagonizma kümesinde görmek mümkündür. Snape'in karakter temsili seri boyunca false-expectation yaratarak seyircinin gözünde kötü adam konumuna koyar fakat hikâyenin sonuna doğru aslında belirsiz kahraman olacaktır.

Görsel 3.16 Severus Snape

İkinci bölümde bahsettiğim villain/kötü adam tanımının aksine Snape karakterini Kathleen McEvoy *ambiguous villain* olarak yani belirsiz kötü adam olarak tanımlar (McEvoy 2016). McEvoy'a göre Snape filmdeki diğer kötü adamlardan, düşmanlardan farklıdır çünkü sevebilir. Bu sahnede de Snape'in gizemli bakışlarının ardında bir anlam ararız, filmin sonuna doğru Harry'ye kötülük yapanın o olmadığını aksine onu korumaya çalıştığını görürüz. Harry ise doğal olarak bir kahramanın yapması gereken farkındalıkla herkese pür dikkat eder ve Snape'e de güvenmez çünkü Snape aynı zamanda Karanlık Sanatlara Karşı Savunma hocası olmak istemektedir yani özel ilgi alanı karanlık

yönlerdir. Karanlık Sanatlar ise Lord Voldemort'un takipçileri tarafından tercih edilir. Daha sonra birinci sınıflara yönelik süpürgeyle uçma dersi başlar. Küçük bir kaza geçiren Neville Longbottom revire kaldırılırken ona ait bir cisim bahçeye düşmüştür ve Draco bunu görüp onunla dalga geçer. Harry cesurca atılıp, Draco'ya başkasına ait olanı geri vermesini söyler. Draco süpürgeyle uçarak kendisini yakalamasını teklif eder. Bir başkasına ait olanı başkasından korumak için gösterdiği bu davranış, Campbell ve Vogler'in kahramanın kendinden önce başkalarını düşündüğü tanımıyla özdeşleştirilebilir (Vogler 1985).

Görsel 3.17 Harry'nin İlk Uçuşu

Kısa bir kaçma kovalamaca sonrasında Harry bu cisimi Draco'nun elinden almayı başarır. Yere doğru inerken tüm sınıf arkadaşları tarafından alkışlanır yani onaylanmış olur. Harry'nin ilk kahramanlık gösterisi de böylece gerçekleşmiş olur. Bu sırada olup biteni izlemiş olan McGonagall, Harry'nin topa benzeyen bu cisimi yakalamasındaki başarısını görmüştür ve Harry'nin Quidditch ¹²takımına girmesini sağlar. Harry, Gryffindor'un Quidditch takımına girerek tarihin en genç arayıcısı olur. Bu arayıcı olma durumu onun kanında vardır çünkü Harry'nin babası da gençken bir arayıcıdır. Harry bunu öğrendiğinde buruk bir his yaşar. Bu arayıcı olma meselesi mitik anlatıya göre geçmişini arayan biri olarak da analiz edilebilir (Voytilla ve Vogler 1999). Harry de geçmişine dair gerçekleri özellikle anne babasının ölümüne ve katillerine dair gerçekleri öğrenmeye çalışan bir kahramandır. Bu sahnede de Harry hem bir başkası için önemli olan bir şeyi

¹² Quidditch, Hogwarts'ta oynanan bir tür spordur. Oyuncular iki takım olarak yarışır ve süpürgelerle oynanan oyunda amaç topu halkalardan geçirmektir. Arayıcı (seeker) olan oyuncu hangi takımda ise altın puan değerindeki Snitch'in peşine düşer ve eğer snitch'i yakalarsa o takım kazanır, oyun biter.

ararken hem de sihirbazlık dünyasıyla bütünlük kurmaya çalışır. Boll, Harry'nin arayıcı olmasıyla ilgili *hakikat için arayıcı* tanımını yapar (Boll 2016). Gerçekten de Harry, hakikati arayarak yoluna devam eder. Lord Voldemort'un neden anne babasını öldürdüğünü ve kendisinin nasıl hayatta kaldığını anlamaya çalışır.

Harry çıktığı ilk Quidditch maçında ona yapılan büyüye rağmen oyunda kalmayı başarır ve Snitch'i yakalar. Böylece Harry hakikate bir adım daha yaklaşmış olur çünkü ileride Snitch ona Dumbledore'dan miras kalacaktır. Bu Harry'nin bir kez daha adının herkes tarafından haykırılmasına sebep olur.

Görsel 3.18 Harry'nin Snitch'i Yakalaması

Daha sonraki sahnede kütüphanenin yasaklı bölümüne giden Harry, Felsefe Taşı hakkında araştırma yapar. Felsefe Taşı'nın ölümsüzlüğü sağladığını öğrenir. Lord Voldemort'un geri döndüğüne inanan Harry o ele geçirmeden önce Felsefe Taşı'na ulaşmak ister. Bunu yalnız başarmasının imkânı yoktur çünkü kahraman yolculuğunu yalnız başına tamamlayamaz. Mentoru Dumbledore, müttefikleri Ron ve Hermione ve ona engel yaratan Snape, Draco, Ceberus gibi karakterler onun büyümesini sağlarlar.

Yasak ormana bir ceza yüzünden giden Harry ormanda yüzü görünmez ama canavarca duran siyah pelerinli biriyle karşılaşır. Bu kişiye yaklaştığında Harry'nin yara izi tekrar yanmaya başlar. Harry'ye doğru bir gölge-canavar formunda süzülerek yaklaşan varlık izleyiciye Lord Voldemort olduğunu hissettirir fakat bu sırada orman canlılarından biri olan at-adam Firenze gelir ve Voldemort'u korkutarak uzaklaştırır. Fakat Voldemort bu sırada çoktan tek boynuzlu bir atı öldürüp kanını içmiştir. Bunun sebebi tek boynuzlu atın kanının ölümsüzlüğü sağlamasıdır. Fakat o kadar masum bir canlı öldürülmüştür ki

öldüren kişi lanetlenmiştir. Bruno Bettelheim'a göre canavarlar kurallara, özellikle de altın kurala uymazlar, bu nedenle bir çocuk yaramazlık yaptığında genellikle bir canavarla özdeşleşir. Her şeyden önce, bir çocuğun günlük deneyimine yabancı biçimler alan canavarlar, küçük çocuklara korkularına meydan okumayı öğretir (Bettelheim 2010). Harry, hem korkularıyla yüzleşmenin ilk adımını gerçekleştirmiş olur hem de ceza olarak gittiği yasak ormanda kurallara uymanın gerekliliğini öğrenmiş olur.

Harry'nin yetim kalmasına sebep olan katille karşılaşması ve önünde çok masum bir canlının ölü olarak yatması Harry'nin yetim arketipi oluşunun bir temsili olarak görülebilir. Aynı zamanda iyi ve kötünün karşı karşıya gelmesi olarak da analiz edilebilir.

Görsel 3.19 Harry Yasak Ormanda

Daha sonra okula giren troll'le savaşıma, karşılaşılan üç başlı köpek (ceberus), yakalanması gereken uçan kırık anahtar ve sonda gelinen devasa satranç tahtası gibi sınavlar ve engeller Harry'nin ve arkadaşlarının yolculuğunda önemli adımlardır. Finale doğru yaklaştıkça Harry tek kalır, Ron ve Hermione'yi ardında bırakır. Çünkü onun cesaret gösterip, başladığı işi bitirmesi gerekmektedir yani yolculuğu tamamlamalıdır. Kahramanın elinde iksirle dönebilmesi için mağaranın derinliklerine tek başına girmelidir (Campbell 2008). İksir olarak temsil edilen şey Harry Potter'da Felsefe taşıdır. Felsefe Taşı'na ulaşmayı isteyen Harry, Hogwarts'ın bilinmezliklerine doğru giderken karşısına Profesör Quirrel karakteri çıkar.

Quirrel, başta masum ve saf gözükendir çünkü kekemedir, masumca davranır. Beklenmeyen şey kafasının arkasında Lord Voldemort'un yaşadığıdır. Buldukları yerde kelid aynası vardır.¹³

Görsel 3.20 Profesör Quirrel ve Kelid Aynası

Quirrel, Harry'ye karşısına çıkan engellerin neredeyse hepsinin kendisinin yarattığını söyler. Harry'den felsefe taşını ister fakat Harry yerini bilmediğini söyler. Daha sonra Quirrel'in kafasının arkasından Voldemort'un sesleri gelir. Harry'yle yüzleşmeyi istiyordur. Voldemort'un yüzünü ilk kez gördüğümüzde insan formundan öte bir şeye dönüştüğünü görürüz.

Görsel 3.21 Lord Voldemort

¹³ Kelid aynası, Harry Potter evrenindeki sihirli bir eşyadır. Bu aynaya bakan kişi kalbinin derinliklerindeki en derin arzuları ve kendini hayal ettiği yerde görür. Bu aynanın karşısında delirip gidenler de olmuştur.

Voldemort, Harry'ye “bak neye dönüştüğümü görüyor musun?” der ve Harry'yi kendi tarafına çekmeye çalışır. Eğer onun tarafına yani karanlık tarafa geçerse annesi ve babasına tekrar kavuşabileceği vaadinde bulunur.

Voldemort'a göre iyi veya kötü yoktur, zayıflar ya da güçlüler vardır. Bu sahnede Voldemort'u ilk kez aynadan görüyor olmamız ve Kelid aynasının insanın en derin arzularını gösteriyor olması sebebiyle, Voldemort'u Jung'un gölge kavramına göre analiz edebiliriz (Jung 2014).

Görsel 3.22 Harry'nin En Derin Arzuları

Voldemort'un Harry'ye Kelid Aynasında gösterdiği planda, Harry'nin anne ve babasıyla Voldemort yan yana konumlandırılmıştır. Harry ise yansımadan anne ve babasının arasında durur. Bu kadraj seçimi, anlatımda Harry'nin anne ve babasının arasında olmak istediği fakat gölgesinin de yakınında olduğunun yorumu olabilir. Voldemort eğer Harry'nin gölgesiyse kalbinin derinliklerindeki karanlık bir arzu olarak ona görünecektir yorumunu yapabiliriz.

Harry Voldemort'a inanmaz ve felsefe taşını ona vermez. Karanlığı seçmemesi Harry'nin kahramanca davranışlarından biridir. Harry bir kez daha iyiyi seçmiş olur ve kötüye savaş açar. Quirrel, Harry'ye saldırır, Harry kaçmak yerine onunla savaşmayı kabul eder. Kahraman arketipinin cesur yönünü bir kez daha görürüz. Harry, Quirrel'in yüzüne dokunduğunda Quirrel'in bedeni parçalanmaya başlar. Bedeni parçalandıktan sonra Voldemort bir gölge, ruh gibi süzülüp Harry'nin içinden geçer ve gider. Harry elinde felsefe taşıyla birlikte yere yığılır.

Sonraki sahnede Harry, Hogwarts'ın revirinde uyanır. Baş ucunda onu bekleyen mentor Dumbledore vardır. Harry uyandığı gibi Ron ve Hermione'nin iyi olup olmadığını sorar. Dumbledore iyi olduklarını söyler ve ona Felsefe taşına ulaşabilmesinin sebebinin onu kötüye kullanmaya meyli olmadığını için olduğunu açıklar. Böylece Harry bir nevi ölümlülüğü kabul etmiştir bu da onu kahraman yapar (Steveker 2011). Taş yok edilmiştir ve Harry'ye olanları açıklar.

“Dumbledore: Harry, Profesör Quirrell'in ona dokunmana neden dayanamadığını biliyor musun?

[Harry başını sallar]

Dumbledore: Annen yüzündendi. Senin için kendini feda etti ve bu tür davranışlar iz bırakır.

[Harry yara izine dokunmak için uzanır]

Dumbledore: Hayır, hayır. Bu tür bir işaret görülemez. İçinde yaşıyor.

Harry: Nedir o?

Dumbledore: Sevgi, Harry. Sevgi.” (Colombus 2001)

Bu sahnede bir kez daha Harry'nin sevgiye sahip oluşu vurgulanırken, kötü adamın yani Voldemort'un sevgisizliği ile kontrast yaratılır. Harry yolculuğunun ilk kısmında sevgiyle ve sevdiklerine olan inancıyla kötülüğü yenmiş olur. Elbette ki kısa bir süreliğine, yolculuk kendini tekrarlayacaktır.

Finalde Hogwarts'ın birinci senesi de biter. Gryffindor o senenin kazanan evi olur ve bunda Harry'nin kahraman olarak katkısı çoktur, başarı kazanmıştır. Hemen ardındaki sahnede klasik yapıya uygun olarak Harry'nin Hagrid'le vedalaşmasını izleriz. Hogwarts Express trenine binen Harry bu sefer yalnız değildir, eve arkadaşlarıyla birlikte dönmektedir. Campbell kahramanın eve dönüşünden önce iksiri aldığını söyler. Bu sahnede iksir Harry'nin artık yalnız olmadığını gösteren ve artık yetim değil yuvası olan biri olduğuna yapılan vurgu gibidir.

Görsel 3.23 Harry'nin Eve Dönüşü

Harry, geriye döner ve aslında evine dönmediğini söyler çünkü Harry'nin evi artık Hogwarts'tır. Bu monomit tekrarlanacaktır ve Harry her şeyin başladığı yere geri dönecektir.

3.2 *Harry Potter ve Sırlar Odası* (Chris Columbus, 2002) Filmi Kahramanın Gölgesiyle Tanışması

Sırlar Odası, ilk filmde olduğu gibi sıradan dünyada başlar. Harry, bu sefer merdiven altında değil Dursley ailesinin evinin üst katındaki bir odadır. Kamera hızlıca Harry'nin odasının camından içeri süzülür. Bu sefer Harry kendi odasında hapiste gibidir. Pencerenin demir parmaklıkları ardındadır. Harry'nin karanlık bir kadraj içerisinde ortaya yerleştirilmesi ve sadece odasının içerisinde aydınlık olması, Harry'nin ailesinin fotoğraflarına bakması sebebiyle yalnızca ailenin Harry'nin hayatını aydınlattığı anlamı çıkarılabilir.

Görsel 3.24 Harry Pencerenin Ardında

Harry'ye yaklaştıktan sonra kafesine kilitli baykuşu Hedwig'i görürüz. Bu sırada Dursley ailesinin misafirleri gelecektir ve hazırlık yapıyorlardır. Harry de Hagrid'in ona hediye ettiği aile fotoğrafı albümünden anne ve babasının fotoğraflarına bakmaktadır. Hedwig özgürleşmek için bağırmaya başlar Harry ise ona sessiz olmasını ve odadan çıkaramayacağını için üzgün olduğunu söyler. Hemen ardından Vernon enişteden azarı yer. Harry'ye odasından çıkmaması gerektiğini söylerler. Fakat davetsiz bir misafir olan Dobby adlı ev cini gelir ve Harry'yi Hogwarts'a bu sene geri dönmemesi gerektiği konusunda uyarır. Dobby, Vogler'in trickster yani hilebaz olarak tanımladığı arketip görevini görür. Hilebaz arketipini üçkağıtçı olarak da tanımlayanlar vardır. Hilebazlar fiziksel soytarılıklarıyla statükonun bozulmasına ve sıradan dünyanın kaosa dönüştürülmesine bayırlar (Voytilla ve Vogler 1999). Dobby de Harry, Hogwarts'a geri dönmesin diye Dursley ailesinin misafirlerinin üstüne sihirle pasta fırlatarak Harry'nin başını belaya soktukten sonra ortadan kaybolur. Tam olarak kaosa sebep olan Dobby aynı zamanda Harry'ye bir yardımcılık da yapar.

Görsel 3.25 Dobby Ev Cininin Gelişi

Dobby'nin hilebaz temsilinin sadece Harry'ye yardımcı olmak ya da ona kaos yaratmak için olmadığı söylenebilir. Dobby ev cini yani soylu büyücü ailelerinin yanında çalışarak köle muamelesi görüyordur ve üstü başı pis içerisinde bez parçasına sahiptir, efendileri vardır. Bu noktada Dobby büyücülük dünyasında da sınıfsal ayırım olduğuna parmak basmış olur. Yaşadığı hayata rağmen Coşkulu görünen ev cini Dobby'nin hikâyeye dahil edilmesi, filmlerde o zamandan beri uyumsuz bir şekilde yankılanan sınıf ayrımı unsurunu vurgulamış olur(Pharr 2016). Pharr'ın vurguladığı sınıfsal ayırım konusunda Harry'nin tavrı da önemlidir. Harry anne babasından kalan o kadar paraya ve mirasa

rağmen mütevazıdır ve safkan büyücü olmak gibi bir derdi yoktur. Bu bağlamda da Voldemort'tan ayrılmış olur.

Daha sonraki sahnede Dobby ortadan uçarak yok olur ve Harry Dursley ailesi tarafından cezalandırılır ve bu sefer odasının camına gerçekten de demir parmaklıklar eklenir. Hogwarts'a geri dönmeyi isteyen Harry'yi kurtarmaya aynı ilk filmin zamanında olduğu gibi doğum günü gecesinde Ron ve diğer Weasley kardeşler olan ikizler Fred ve George uçan arabayla gelir. Müttelikleri tarafından kurtulan Harry, Hogwarts'a gitmeye çalışırken ilk engeli aşmış olur. Fakat daha sonra 9/3 Çeyrek Peronunu aşmaya çalışırken duvar kitlenir bu engel de Dobby tarafından yaratılmıştır.

Harry Hogwarts'a varmaya çalıştığında yolu karanlık bir yer olan Diagonal Yolu'na düşer. İstmeden buraya gelen Harry, siyah giyinmiş birtakım sihirbaz ve cadılarla karşılaşır. Orası Harry'nin olmaması gereken bir yerdir fakat yolunu kaybetmiştir. Ne yapacağını bilemediği noktada Hagrid gelir ve onu kurtarır. Harry'ye orada olmaması gerektiğini, güvenli bir yer olmadığını söyler. Bu sahne kahramanın yolunu kaybettiği aşamalardan biri olarak görülebilir.

Daha sonra Diagon Yolu'ndaki kitapçıda Draco'nun babasıyla karşılaşan Harry'nin yara izine bakmayan isteyen Lucius Malfoy, kötü adam temsili olarak karşımıza çıkar. Hem Weasley ailesini aşağılar hem de Harry'ye karşı üstten bakan bir tavrı vardır.

Görsel 3.26 Lucius Malfoy Harry'nin Yara İzine Bakarken

Yakın planda gördüğümüz bu sahnede Lucius Malfoy'un elinde tuttuğu asanın ucunun yılan formunda olması önemli bir detaydır. Bu planda Harry'ye yaklaşmakta olan bir yılanın ve yılanın temsil ettiği zehrin varlığından söz edilebilir. Yılan önemli bir semboldür çünkü Gryffindor'un rakibi olan Slytherin takımının sembolüdür ve tüm zamanların en karanlık büyücüleri oradan çıkmıştır. Fakat aynı zamanda kendini yutan yılan yani mitolojide ouroboros sonsuz yolculuğun sembolü olarak da görülür (Campbell 2008). Kendini yutan yılan hayata yeniden başlar, yani yeniden doğumun sembolüdür. Kahramanın yolculuğu da yeniden doğumla tamamlanır.

Daha sonra Harry Hogwarts'a geldikten sonra sırasıyla karşısına çıkan bir dizi engel sonrası muggle'lar tarafından görüldüğü için ceza alır. Cezası Gilderoy Lockhart'ın hayran mektuplarını cevaplandırmakken, sahnenin üzerine voice-over ile bir ses düşer. Kime ait olduğunu bilmediğimiz bu ses kan istediğini söyler ve Harry'ye kendisine gelmesini ekler. Sesi yalnızca Harry duyar. Bulunduğu yerden çıktığında sesin duvarlardan geldiğini düşünerek duvara dayanır. Daha sonra sesi takip ederek Hogwarts duvarlarından birinin önüne Ron ve Hermione ile gelir. Duvarda kanla yazılmış bir yazı vardır. Harry bu yazıyı yerdeki suyun yansımından fark eder. Yansımaya kafasını kaldırdığında duvarda kanla yazılmış yazıyı gören Harry gölgesiyle karşı karşıya gelmiş gibi konumlanır. Yazıda "sırlar odasının açıldı! Varisin düşmanları kendinizi kollayın!" yazmaktadır. Bu planda Harry bu yazının altında dururken sanki yazının altına imza atmış gibi konumlandırılır. Bütün herkes bir anda buraya doluşur ve Harry suçlanır. Harry'yi suçlamaya devam ederlerken Dumbledore gelir ve herkese sakin olmalarını söyler.

Daha sonra Harry, Hermione ve Ron Sırlar Odası hakkında bilgi edinmek için araştırma yapmaya başlar. Hogwarts defalarca aranmış ama böyle bir oda bulunamamıştır. Quidditch maçında yaralanan Harry revirde kaldığı gece tekrardan sesler duymaya başlar, revire taşlaşmış bir insan gelir. Harry uyuyor numarası yaparak gelenleri dinledikten sonra Dobby tekrar Harry'nin yanında belirir ve Sırlar Odası'nın daha önce de açıldığını ifade eder. Harry'ye bildiği her şeyi söylemiyor gibi gözükür çünkü onun fonksiyonu kahramana zorluk yaratmaktır.

Sonraki sahnelerde Harry'nin düşmanı ile ilk düellosu gerçekleşir. Düşmanı Boll'un düşmanca rakip olarak tanımladığı Draco Malfoy'dur. Bu sahnede karşılıklı büyüler

yapılarak bir düello gerçekleşir ve Harry, Draco'nun ona saldırısını diye asasından çıkarttığı yılanı büyüyle değil yılan dili konuşarak yani çatal ağızlığını kullanarak yener. Fakat Harry bir çatalağız olduğunu bilmiyordur. Bu özelliğinin nereden geldiğini farkında değildir. İstmeden konuştuğu bu dil konuşan kişi sayısı büyücülük dünyasında bile azdır. Harry'ye bu özelliğın geçme sebebi Voldemort yani gölgesinden başkası değildir.

Görsel 3.27 Harry ve Draco'nun Düellosu

Harry'ye herkes Slytherin'in varisi olduğu gözüyle bakmaya başlar. Harry varis olmadığını söylese de kendini inandıramaz. Kahramanın dibe doğru gitmeye başladığı an filmin ilk perdesinden sonra bu anlara denk düşer. Daha sonra Draco'dan bilgi alabilmek için Harry, Hermione ve Ron bir iksir yapıp içerek Draco'nun arkadaşlarına dönüşürler. Vogler ve Voytilla, şekil değiştirici arketipi için “sorgulamak ve yanıltmak” kavramlarından bahsederek tanımlama yapar (Voytilla ve Vogler 1999). Harry, Ron ve Hermione bilgi alabilmek için şekil değiştirip, kahraman ve müttefik maskelerini kısa bir süreliğine bırakmış olur.

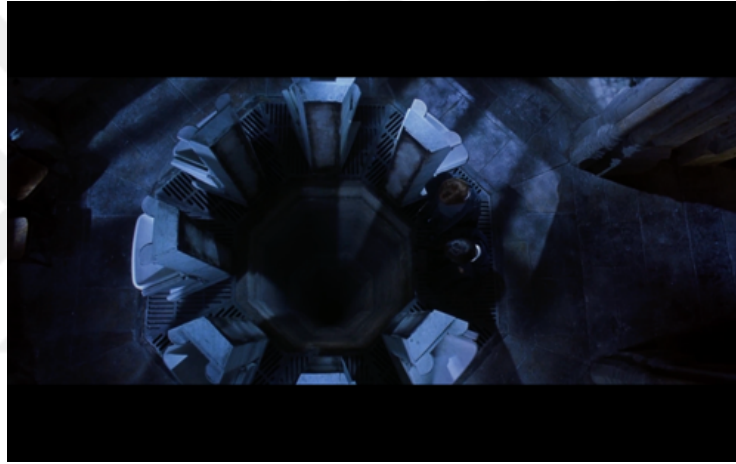
Görsel 3.28 Çok Özlü İksir

Şekil değiştirmelerine rağmen sorularının cevaplarını alamayan üçlü yollarına devam eder. Odasına bırakılan eski bir günlüğü bulan Harry, günlüğe yazı yazmaya başlayınca günlükte kendi kendine yazılar belirir. Günlük, Tom Marvolo Riddle adında birine aittir. Günlük Harry'yle konuşmaya başlar ve Harry'ye onu 50 yıl öncesine götüreceğini söyler. Harry günlüğün içine girer ve böylece flashback sahnesiyle 50 yıl önce olan bir olaya şahit olur. Harry bu sahnede görünmez olur ve diğer karakterler için sanki non-diegetic bir unsur gibi gösterilir.

Sahnede Harry, genç bir çocuğu takip eder. Bu genç çocuk Tom Riddle yani Voldemort'tur. Harry geçmişten gelen gölgesi gibi Tom Riddle'la ilk kez burada tanışır fakat onun kim olduğunu bilmez, bilgisi sınırlıdır. Biz de seyirci olarak tam olarak bilemeyiz ama anlarız. Bu sahneye dair şöyle bir tanımlama yapar: "Harry, Sırlar Odası'nda genç Tom Riddle'ın sihirli günlüğüne girdiğinde, okul tatillerinde yaşadığı yetimhaneye geri dönmek zorunda kalmamak için çaresiz bir çocukla tanışır; Görünüşe göre Riddle, Hogwarts'ta başboş dolaşan bir canavarla kalmayı tercih ediyordu" (McEvoy 2016). Buradaki gölge temsili şu şekilde kurulur; gerçek zamandayken Harry de Christmas tatilinde yalnız olduğu için okulda kalmayı tercih etmiştir. Günlüğün içerisine girdiğinde ise Tom Riddle da aynı Harry gibi yalnız ve okulun duvarları arasında canavar arayan bir karakter olarak gösterilir. Geçmişten gelen bir gölge gibi Harry onun peşine takılır. 50 yıl önce de bir canavarın melez büyücüleri öldürdüğünü öğrenir. Salazar Slytherin'in safkan büyücüler yetiştirmek konusundaki takıntısından bahsedilir. Bu takıntının varisi Tom Riddle'dır. Burada Tom Marvolo Riddle ismi de önemlidir ve yakın

planda gösterilir çünkü harflerin anagramı “I am Lord Voldemort” yani “Ben Lord Voldemort’um” cümlesini oluşturur.

Harry öğrendiklerini Ron ve Hermione’yle paylaştıktan sonra Sırlar Odası’nı bulmak için yola devam eder. Okulun hayaletlerinden biri olan Mızmız Myrtle, 50 yıl önce öldürülen o genç kızdır. Harry’ye ölümünü anlatır, özellikle bir çift sarı göz gördükten sonra hemen öldüğünü ve öncesinde anlamadığı bir dilde bir şeyler duyduğunu söyler. Konuştukları yer kızlar tuvaletidir. Harry tuvaletin musluklarına daha dikkatli baktıktan sonra Sırlar Odasının girişinin burası olduğunu anlar. Yılan dilinde konuştuğundan sonra tuvaletin muslukları hareket etmeye başlar ve giriş açılır.

Görsel 3.29 Sırlar Odasının Girişi

Harry ve Ron önlerinden Gilderoy Lockhart’ı da göndererek sırlar odasına girmek için aşağı atlarlar. Aşağı atladıklarında metrelerce uzunlukta bir yılanın derisiyle (basilisk) karşılaşır. Yapılan bir büyünün etkisiyle taşlar ardında kalan Ron ve Lockhart’ın karşısında Harry kahraman olarak bir kez daha tek başına kalır ve mağaranın derinliklerine yalnız başına ulaşır. Yılan motifli bir kapıya geldiğinde yılan dili konuşarak bu kapıyı da açmayı başarır ve sırlar odasına ulaşır. Sırlar odasında yerde baygın yatan Ginny Weasley vardır, Harry onu gördüğünde kahramanca atılır. Peşinden gelen Tom Riddle’ı gören Harry ona adıyla seslenir: “Tom, Tom Riddle!”. Bu sahnede Harry’nin Tom Riddle’ın ismini söylemesi önemlidir hem o dünyada Lord Voldemort ismini söylemeye insanlar çekinir hem de Tom Riddle, Voldemort’un söylenmesinden hoşlanmadığı isimdir. Bu sahne Fowkes’un fantezi türünde sözcüklerin zarar veren ya da cezbeden bir büyüye dönüşebildiği tanımı akıllara gelir (Fowkes 2010).

Görsel 3.30 "I am Lord Voldemort"

Tom Riddle Harry'ye anagramı gösterdikten sonra Harry, Voldemort'la karşılaştığını anlar fakat bu sefer Voldemort bir önceki filmdeki gibi canavarca bir formdan ibaret değil geçmişteki bir insan formunda temsil edilmiştir çünkü Tom Riddle onun geçmiş halidir ve o yalnızca bir anıdır.

Görsel 3.31 Tom Riddle

Tom Riddle'la karşılaşan Harry ondan korkuyor gibi gözükmez, tek derdi Ginny'i kurtarmaktır. Tom Riddle, Harry'ye acır çünkü onu güçsüz görmektedir. Harry ise Ginny'e duyduğu sevgi yüzünden onu kurtarmak ister. Kahramanın sevebilir oluşuna tekrardan vurgu yapılır. Harry ve Tom Riddle arasında kontrast yaratılarak Tom'un babasını sevmediğini ve onun isminden utandığını öğreniriz. Daha sonra Harry kahraman olarak Campbell'in çile, sınavlar yolu diye adlandırdığı adımlara geçer. Sahnenin devamında Tom Riddle, Harry gibi çatal ağız olduğunu göstererek yılan dilinde konuşup daha önce taşlaşmaların sebebi olan canavar basiliski çağırır ve Harry'ye saldırır. Uzunca

bir kaçma kovalamacanın ardından basilisk tarafından yeniliyor gibidir. Bu sırada Dumbledore'un Anka kuşu olan Fawkes gelir ve Harry'ye seçmen şapkasını bırakır ve geri uçar. Seçmen şapkanın içerisinde ışıl ışıl parlayan bir kılıç belirir, Harry kılıçla savaşmaya devam etmesi gerektiğini anlar. Campbell, "savaşçı-kahraman için kılıcının ucu yaratıcı kaynağının enerjisiyle parıldar: yıpranmış olan'ın kabukları onun önünde dökülür"der (Campbell 2008). Campbell'ın bu söyleminin görsel temsilini şu şekilde görürüz; Harry kılıçla basiliskin ağzına saldırarak onu öldürür ama bu sırada basiliskin dişlerinden biri Harry'nin kolunda kalır ve zehrini salar. Tom Riddle zafer kazandığını zanneder ama Harry son gücüyle yerde duran Tom Riddle'ın günlüğüne basiliskin dişini geçirir ve günlükten mürekkepler fışkırmaya başlarken Tom Riddle'da bir günlüğün sayfasının parçalanması gibi parçalanarak yok olur aynı Campbell'ın bahsettiği kabukların kahramanın önüne dökülmesi gibi.

Tom Riddle yok olmaya başlarken içinden bir ışık da süzülür bu sahneden ışık karanlığı yener anlamını çıkarabiliriz. Tom Riddle yok olur ama Harry'nin üzerinde basiliskin zehrinin etkisi ilerler. Son kez başaramadığına inanan kahraman elinde iksirde diriliş adımına geçmelidir. Bu diriliş Fawkes'in gelip gözyaşlarını Harry'nin yarasına akıtarak iyileştirmesiyle olur. Burada önemli gözüken kısım Harry'nin mentoruna güvenmiş olmasıdır.

Görsel 3.32 Fawkes ve Harry

Dirilişe geçen Harry, Hogwarts'ta olması gereken yere geri döner ve mentorunu Dumbledore'la son bir konuşma gerçekleştirir. Dumbledore ona, Voldemort'un istemeden bazı özellikleri kendisine aktarmış olabileceğini söyler. Harry'nin gölge yanıyla tanışması böyle gerçekleşmiş olur. Harry, bir kez daha centilmence davranarak

Dobby'nin özgürleşmesi için çoraplarını verir ve Dobby'nin sahibi Lucius Malfoy'a karşı da bir zafer kazanmış olur. Bir yıl daha Hogwarts'ta biter. Hogwarts şatosundan geriye çıkarak ilk başta gördüğümüz plan arasında simetrik bir son oluşturulur. Harry ikinci yolculuk döngüsünü de tamamlar.

3.3 *Harry Potter ve Azkaban Tutsağı* (Alfonso Cuaron, 2004) filmi Gölgenin Yokluğu

Serinin üçüncü filminde yönetmen değişir, Alfonso Cuaron filmin hikayesine uygun olarak karanlık bir atmosfer tasarlar. Film Harry yatağında büyü yaparken başlar bu büyü "lumos" diye söylenen ve ışık açmaya yarayan bir büyüdür. Karanlıklaşmaya başlayan dünya, aydınlatma büyüleriyle açılır.

İlk iki filmde farklı olarak Harry bu sefer müttefikleriyle değil tek başına yalnız olarak yola çıkar çünkü *Azkaban Tutsağı*'nda Harry büyüme çağı için önemli bir dönemdedir ve git gide artan izolasyonu kahramanın yalnızlığıyla tanıştığı döneme girer. Hogwarts'a gitmeden önce bir kez daha Müttefikleriyle bir araya gelen Harry, anne ve babasının ölümüne sebep olduğu söylenen Azkaban hapisanesinden kaçan Sirius Black'in varlığından haberdar olur. Sirius Black aslında Harry'nin vaftiz babasıdır. Harry için Sirius Black yeni bir düşman haline gelir. Film boyunca, Harry, Campbell'in 'belirleyici bir zafer' olarak tanımladığı şeyden mahrum bırakılsa da, özellikle de ilk başta tamamen yeni bir düşman gibi görünen kişi - Sirius Black - yardımı hak ettiği ortaya çıktığında, maceralara atılmaya devam ediyor (Schütz 2016).

Harry evdeyken Felsefe Taşı ve Sırlar Odası'nda olduğu gibi Dursley ailesinin bir diğer mensubu olan Marge halanın hakaretlerine dayanamayarak onu şişirerek gökyüzünde uçmasına sebep olur. Öfkesine hâkim olamayan Harry git gide monomitin erginlenme evresine girmiş olur.

Görsel 3.33 Harry'nin Öfkesi

Harry'nin öfkелendiđi sırada ışıklar yanıp sönmeye başlar pulsing light seçiminin Harry'nin gelgitli sinir halini temsil ettiğini söyleyebiliriz aynı zamanda bu durum Harry'nin kontrolünden de çıkmıştır.

Felsefe Taşı ve *Sırlar Odası*'ndan sonra yönetmen Cuarón, *Azkaban Tutsağı*'nda kahramanı sunmak için Columbus'un kahraman çekimlerinin kapsamlı kullanımını reddetse de Harry'nin bir kahraman olarak statüsünü daha belirgin bir şekilde vurgular (Jones ve Watkins 2000). Harry'nin filmin başından beri yalnız olarak konumlandırılması ve karanlığın içerisinde aydınlığı araması onu kahraman statüsüne yükseltmeye devam eder. *Azkaban Tutsağı*'nda kamera özellikle toplu sahnelerde Harry'ye odaklanır bunun sebebi de Cuarón'un Harry'yi kahraman olarak göstermek istemesidir. Harry kahramanlaştıkça Voldemort'un izi bile filmde yoktur. Sadece isim olarak geçer, izleyici Voldemort'un varlığını syuzhet'de görmese de fabulasına atar ve Voldemort bir gölge olarak filmin hikayesinde varlığını sürdürür sadece. Bu da Voldemort'u gölgeden çok hayalet gibi bir konuma getirirken, filmin türünü gotiğe doğru çevirir.

Görsel 3.34 Profesör Lupin

Harry, Hogwarts'a giden trendeyken birden her yer buz keser, tren çalışmayı durdurur ve daha önce karşılaşmadığı bir yaratıkla karşılaşır. Bu yaratık Ruh Emicidir.¹⁴ Ruh emicinin Harry'nin ruhunu almaya çalıştığı sırada Harry bayılmak üzereyken yanlarında uyumakta olan Profesör Lupin uyanıp bir büyüyle Harry'yi ruh emiciden kurtarır. Campbell'ın "yaşlanmayan koruyucu" geleneğinde (Campbell 2008) Harry'ye kendisini Ruh Emicilerden nasıl koruyacağını gösteren yeni bir öğretmen hikâyeye dahil olmuş olur (Schütz 2016). Karanlık dünya bir anda over-exposed edilerek aydınlatılır. Bu sahnede kullanılan büyü sözle dile getirilmese de "Expecto Patronum" büyüsüdür. Bu büyü Ruh emicilerden kurtulmayı sağlayan en güçlü büyülerden biridir.

Görsel 3.35 Ruh Emici

¹⁴ Ruh Emiciler, kötü ve korku veren yaratıklardır, bunun nedeni ise ruhlarının olmamasıdır. İnsanların mutlulukları ve umutlarıyla beslenirler. Bkz: https://tr.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter%27daki_büyülü_yaratıklar

Harry'nin ruh emiciyle karşılaşması Voldemort'un yokluğuna yani gölgenin yokluğuna denk düşer gibi gözüktür. Ruh emiciyi gördüğümüz ilk plan, Voldemort'u Felsefe Taşı'nda gördüğümüzde pelerinli haline görsel olarak benzer. Harry'nin mutsuzluklarından beslenmeye çalışan ruh emiciyi gölge gibi düşünürsek Jung'un gölgenin en karanlık yönlerimizi temsil ettiği söylemiyle benzerlik kurabiliriz (Jung 2014). Harry'de gölgesiyle yüzleşmeye çalışırken ilk denemede başarısız olur ve bayılır. Bu sahnenin bağlamındaki ironi, Ruh emicinin bir korku ögesi formunda ve hissiyatında gelmesine rağmen, insanlara yaptığı şeyin "öpücük" olarak adlandırılmasıdır. Öpücük romantik komedi türünde daha çok karşımıza çıkan bir öğeyken *Azkaban Tutsağı*'nda korku ögesine dönüşür.

Hogwarts'a vardktan sonra Harry, kehanet dersinde ecelin ona yaklaştığına dair bir imgenin olduğu çay falını görür. Daha sonra Harry'nin girdiği ders sahneleri devam eder ve yeni hocası Profesör Lupin'in karanlık sanatlara karşı savunma dersi sahnesinde bir böcürt¹⁵ dolaba konulmuştur. Burada böcürt yine Jung'un bahsettiği gölge arketipi olarak yorumlanabilirken Vogler'in gölgelerin maske takarak biçim değiştirici olarak karşımıza çıkabileceği yorumunu analiz edebileceğimiz bir sahnedir (Vogler 1985). Bu sahnede de böcürt Harry'nin korkuları yüzünden ruh emiciye dönüşür ve Harry tekrar bayılır.

Görsel 3.36 Ecel

Ecel, kara bir köpek formunda görünür. Yine bu planda karanlık bir imge seçimi yapılmıştır Harry'ye karanlık bir şeylerin yaklaştığı falın geleceği temsil etmesi

¹⁵ Böcürt karşısındaki kişinin en çok korktuğu şeye dönüşebilme özelliğine sahip olan yaratıktır.

metaforuyla bir kez daha vurgulanır. Kahraman kendini hazırlamalıdır çünkü yaklaşan savaşa girmek üzeredir. Harry'nin Ecel'e bakması aslında bir literasing the metaphore örneğidir. Sembol olarak başlayan şey kelime olarak geri döner. Ecel, Sirius Black'in animagus olarak dönüştüğü hayvandır. Ecel denmesinin sebebini ölümle bağdaştırmak mümkündür. Voldemort'un yokluğunda ölüm tehditinin Sirius Black tarafından geldiğini hissederek Harry. Sirius Black için *flawed hero* tanımını kullanan McEvoy, Harry'nin ayrıca vaftiz babası Sirius Black ile olan ilişkisinden de olumsuz etkilendiğini söyler. Sirius, Harry'yi sever ama Harry'nin çıkarları doğrultusunda hareket etmek için kendi kusurlarının üstesinden gelemeyen ve çoğu zaman Sirius'un etkisi Harry'nin kendi hatalarını teşvik eder (McEvoy 2016). Harry, tekrar bir baba arketipine kavuştuktan sonra onu tekrar kaybetmenin yasını yaşayacaktır.

Daha sonra yine flawed hero olarak görülebilecek Lupin'in yanına giden Harry, Sirius Black Hogwarts'a vardığında hazır olabilmek için *expecto patronum* büyüsünü öğrenmeye yanına gider. Lupin'in de anne babasının arkadaşı olduğunu öğrenir. Harry bu derste en mutlu olduğu anları düşünerek gölge yanlarından, kötü anılarından kaçmayı başarır ve böcürt olan ruh emiciyi etkisiz hale getirir. Harry'nin Hogwarts içerisinde elinde çapulcu haritasıyla¹⁶ dolaştığı sahnede karanlıkta yürürken asasıyla yolunu aydınlatır. Bu planda Harry yine aydınlıkta kalmaya çalışan biri olarak temsil edilir.

Görsel 3.37 Harry Hogwarts Koridorlarında

¹⁶ Çapulcu haritası: Hogwarts'taki herkesin nerede olduğunu gösteren hareketli bir harita.

İlk iki filme nazaran ışık kullanımını en aza indirgeyen Cuaron'un bu seçimi, kahramanın aydınlığı kendisinin bulması ve peşinde olan gölgenin de farkında olması gerektiğinin bir anlatımı gibidir. Harry'yi tek başına gördüğümüz bu sahnenin devamında karşısında şekil değiştirici ve belirsiz kötü adam olan Severus Snape çıkar.

Görsel 3.38 Harry ve Snape karşı karşıya

Felsefe Taşı'nda daha önce aynı koridorlarda yürüyen iki karakterin sahnesinde Harry görünmezlik pelerini giydiği için Snape tarafından yakalanmamıştı ama bu sahnede Harry görünmezlik pelerini giymeyi tercih etmez çünkü bu sefer yaklaşmakta olan tehditle yüzleşmek istiyordur. Ayrıca bu kadraj seçiminde frame in frame olarak analiz edebileceğimiz bir çerçeveyi izleriz. Bu plan gotik türün palimpsest örneği olarak görülebilir. İki karakterin arkasındaki tablolar önünde ışıkla aydınlatılmış yeni bir tablo oluşmuş gibidir. Palimpsest kavramını düşündüğümüzde anlatıda bilinen zannedilenlerin ardında bilinmeyenlerin var olduğu anlamı çıkarılabilir. Bu bilinmeyenler Harry'nin gölge yanlarına konuşur. Harry, arayıcı olarak Quidditch maçında kaybolup bayıldığı sahnede geçmişine dair cevaplar ararken ruh emicilerle karşılaşır bir kez daha kaybolur ve düşer.

Harry, Muggle'lar dünyasında yetişkinliğe inisiye değil, büyücüler dünyasında: üçüncü filmde, 'gerçekten güçlü bir büyücü' haline gelir (Böhm 2016). Böhm'ün bu söylemi Campbell'ın kahramanın özel dünyada kahramanlaştığı söylemiyle paraleldir.

Görsel 3.39 Harry Patronus Büyüsü Yaparken

“Işığın ve mutluluğun varlığı, Ruh Emiciler tarafından kışkırtılan korku ve ölüme karşı panzehirdir. Her iki yön de onlara karşı koruyucu büyüde birleşir: *Patronus Tılsımı*. Büyücünün bunu yaparken, sahip olduğu en mutlu anı ile dolmasına izin vermeli ve özellikle Harry'nin durumunda, sihirli formül 'expecto'dan dolayı sadece bir koruma hissini değil, aynı zamanda babanın gelişini de uyandıran bir büyü söylemelidir: patronum' Ayrıca kelimenin tam anlamıyla Latince 'pater', yani baba kelimesini içerir” (Böhm 2016). Harry'nin Sirius Black ile gölün yakınında ruh emicilerin saldırısına uğradığı sahnede uzaktan patronus büyüsünü gerçekleştiren kişi yine kendisidir. Harry'ye bu kişi uzaktan babası gibi görünür çünkü Harry onu kurtaracak olanın baba figürü olduğuna inanır. Bu sahnede Sirius'un yerde ölü gibi yatıyor oluşu Hristiyan mitolojisindeki İsa'nın ölümüne benzetilir. Uzun saçları ve çıplak ayaklarıyla Sirius, ruh emiciler tarafından ruhunun yukarı çekilmesine karşı koyamaz. Vaftiz oğlu Harry ise onu kurtarır. Yaptığı en güçlü büyülerden olan patronus büyüsünün etkisi Harry'nin asasına geri döndüğünde Harry'de Sirius'un yanına yığılır.

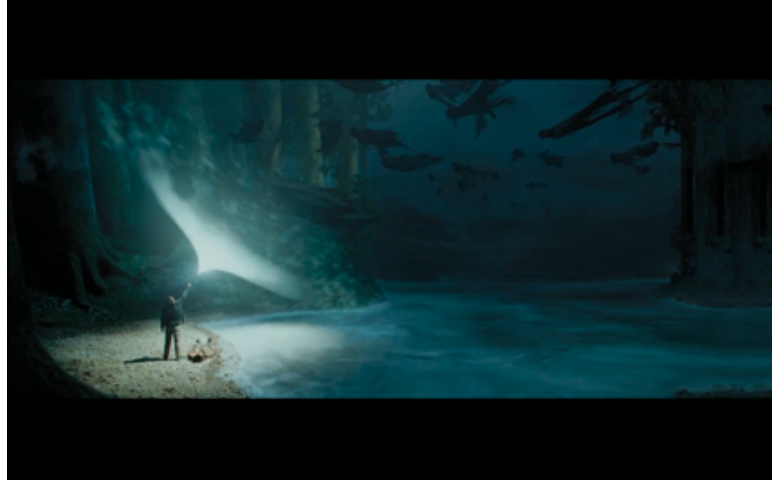

Görsel 3.40 Harry'nin bayılışı

Harry'nin bayılması üçüncü filmde tekrar eden bir anlatıdır. Gölün kenarındaki patronus sahnesinde ışık Harry'nin esasına geri döndüğünde Harry bayılır, kahramanın inisiyasyonu tamamlanır (Böhm 2016). Bunun sebebi artık Harry'nin kahramanlığa geçiş evresini çileler çekerek atlatmış olmasıdır. Gölgenin yokluğunda tamamen kendi gelişimini tamamlayan Harry, bir nevi yeniden doğmak için ölmüş olur ve babanın yanında yeniden doğar. Harry'nin kimlik inşası, ebeveynlerinin, özellikle de babasının varlığına bağlıdır. Bu nedenle, Harry'nin kimlik inşası, bir dereceye kadar, filmin baskın ruh halini de karakterize eden bir duygu olan melankoli açısından anlaşılabilir. Freud'a göre melankoli, kayıp bir nesnenin, sevilen bir kişinin kayıpla başa çıkmak için benliğe yansıtılması olarak tanımlanır (Freud 1917; Böhm 2016).

Gölge, Harry'nin geçmişidir ve kahraman olma kaderinden kaçamayışıdır. Voldemort'un geri dönebilmesi için Harry'nin kahraman olma evresini tamamlaması gerekir. Gölge bu sahnede Campbell'ın arketiplerinden biri olarak değil Jung'in benliğin parçası olarak gördüğü bilinçaltında çalışan imge olarak karşımıza çıkar.

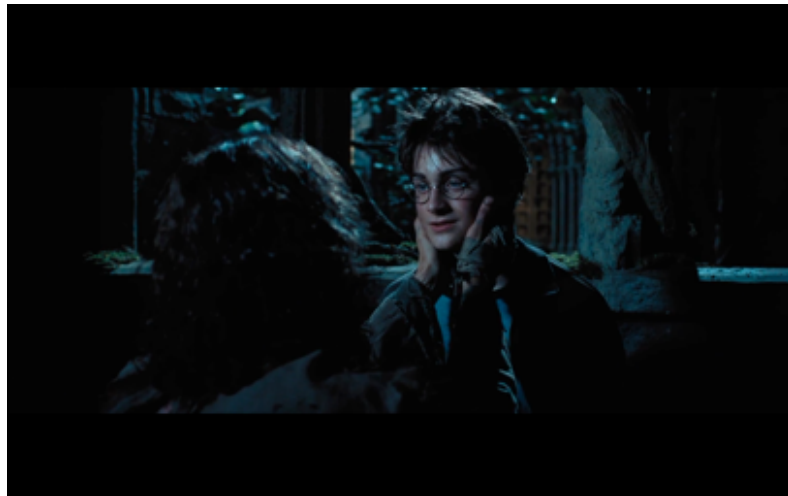
Azkaban Tutsağı'nda zamanı geri alma teması vardır. Filmin içerisinde ikinci bir zaman çizelgesi başlar. İkinci zamanda anlatı tekrar ederken olayların seyrini değiştirmek isteyen Harry ve arkadaşlarının masumları kurtarma çabası, Sirius'un masumiyetinin ortaya çıkmasını da sağlar.

Görsel 3.41 Harry'nin Patronus Büyüsü

Harry, ruh emicileri yenebilmek için kararlı bir şekilde, ebeveynlerinin olduğu bir anısını seçer. Bu seçim sevginin kötüyü yenebileceğinin bir kanıtı daha olarak bize sunulur. Voldemort Harry'nin gölgesi de olsa sevgisizliği, Harry'nin sevgisini yenemeyecektir. Bu yüzden Harry'nin kahraman olma aşamasında, kimliğinin inşasında yoktur. Harry'nin bir parçasıdır, gölge yanından ibarettir.

Bu sahneye daha detaylı bir analiz yapan Böhm, Harry'nin kimlik inşasıyla ilgili şöyle der: “*Harry Potter ve Azkaban Tutsağı* sadece kahramanın kimlik inşasını tasvir etmekle kalmaz, değil, aynı zamanda izleyiciyi de bu sürece dahil eder. Mizansen, izleyicilerin kimliklerinin yeniden inşasının yanı sıra kahraman kimliğinin inşasının paralel deneyimini mümkün kılar”(Böhm 2016). İzleyicinin baktığı yerden Harry'nin deneyimini yaşamak, Campbell'ın monomitinin herkes için geçerli olabileceğini söyler.

Görsel 3.42 “Babama Çok Benziyorsun”

“Böylece izleyicinin kimliği, kahramanın kimliğine uygun olarak yıkılıp yeniden kurulur ve filme duygusal olarak bağlanır. Hem kahraman hem de izleyici, film sırasında, izleyicinin güçlü özne pozisyonları almasına ve aynı şekilde, Andrew Blake'in tanımladığı gibi, güçsüzleşme duygularının üstesinden gelmesine olanak tanıyan bir kimlik yeniden şekillendirme deneyimi yaşayabilir. Filmin görsel-işitsel stratejileri tarafından boğulur ancak izleyiciler olarak görsel her şeye kadirlik sunar. Patronus sahnelerinde, iç ve dış iletişim sistemleri arasındaki fark, dolaysızlık lehine silinir” (Blake 2002; Böhm 2016). Harry Hogwarts’a bir kez daha dönüş yaptıktan sonra, parçası olduğu görsel düzeni kavradıktan sonra kim da olduğunu anlar; Sonunda, kendi sembolik ayna görüntüsüne baktığını, kendisini bir zamanlar babasının olduğu gibi güçlü bir büyücü olarak tanıdığını bilir.

Harry’nin kahramana dönüşmesinin üçüncü filmle olduğu üzerine söylenenler ve ele alınan kavramların üzerine, çocuk kahraman olan Harry’nin ilk iki filmde karşısına engeller çıkaran Voldemort yokluğunda bir sene geçirmesi onun inisiyasyonu için gerekli bir adımdı diye düşünüyorum. Bu sebeple ne kitapta ne de filmde Voldemort’un herhangi bir imgesi yoktur. Yalnızca ismen Karanlık Lord olarak geçer. Jung, baba arketipi üzerine dış dünyanın temsilinden ve koruyucu oluşundan bahseder. Filmin çoğunluğu dış mekanlarda geçer ve Sirius Hogwarts’ın içerisine girmez. Hogwarts’ın dışında kalan Şamarcı Söğüt’ün altından yer altında karşımıza çıkar. Bu da Harry’nin baba arayışının dışarıdan olabileceğini söyler bize. Eğer Voldemort da bu anlatıya dahil olsaydı Harry babasını bulamaz, kahraman olamazdı. İzole edilmiş bir temsil içerisinde izlediğimiz Harry’nin yalnızlığı zaten Voldemort’un bir temsilidir. Voldemort gölge olarak Harry’nin benliğinde metanomik bir bağlama sebep olur. Harry denilince Voldemort’u, Voldemort denilince Harry’yi düşünürüz. Bu filmde Voldemort’un olmasına gerek yoktur çünkü bir gölge olarak Harry’nin parçasıdır.

3.4 *Harry Potter ve Ateş Kadehi* (Mike Newell, 2005) Gölgenin Yeniden Doğuşu

Serinin dördüncü filmi *Ateş Kadehi*'ni Mike Newell çekmiştir ve seri içerisinde bir film çeken tek yönetmendir. Film, Harry'nin kabusuyla başlar. Kabusta Harry, Voldemort, Barty Crouch Jr. ve yardımcısı Kılkuyruk'u izler. Bu sırada onları dinleyen bir yaşlı adamı, Voldemort'un yılanı Nagini fark edince, adamı *avada kedavra* lanetiyle öldürürler. Harry acı içerisinde uyanır ve yara izine dokunur.

Uyandığında Ron başta olmak üzere Weasley ailesiyle birlikte. Daha sonra Harry ve Weasley ailesi Quidditch Dünya Kupası'na gitmek için Cedric Diggory ve babasıyla birlikte cisimlenerek Quidditch Dünya Kupası'na varırlar. Ölüm Yiyenler burayı basar, ortalığı ateşe verirler ve havaya karanlık işaretlerini bırakırlar. İmgeler/göstergeler ölümcül bir güce sahiptir çünkü göstergenin işlevi gerçekliği ortadan kaldırmak ve bu ortadan kaldırma ya da kaybolma durumunu da perdelemek olmuştur (Baudrillard 1996). Gökyüzüne bırakılan işaret büyücülük dünyasına korku salmak ve Voldemort'u çağırmak için yapılmıştır. Ölüm Yiyenlerin kostümleri kukuletalı pelerinlerden seçilmiştir ve suratlarında kuru kafa maskesi vardır. Ölüm Yiyenler grubunun kıyafetleri, tarihte siyahi karşıtı beyaz üstünlükçü ırkçı grup olarak bilinen Ku Klux Klan'ın giydiği kıyafetlere benzer.

Görsel 3.43 Ölüm Yiyenler'in Gelişi

Ölüm Yiyenler'in saf ırk büyücü topluluğu kurmak isteyen bir grup ve bu topluluğa liderlik etmek isteyen Voldemort olduğu düşünüldüğünde, Voldemort'un Hitler ile

benzerlik göstermesi ortak bir yorum olarak görülebilir. Popüler kültürün bir başka ikonik eseri olan Mel Brooks'un İngiliz televizyonunda da sıklıkla gösterilen The Producers'da Hitler'den 'You Know Who' olarak bahsedilir (Hopkins 2016). Harry Potter evreninde de Voldemort'un ismi kolay kolay anılmaz ve ondan da "Kim Olduğunu Biliyorsun" olarak bahsedilir.

Görsel 3.44 Karanlık İşaret

Karanlık işaretin havaya bırakılması da bir nevi Baudrillard'ın imgeler için söylediğiyle uyumludur. Voldemort'un yokluğu varmış gibi gösterilir ve onun tarafında olmayan büyücü kitlesine olmayan bir korku yaymak için yaratılmıştır.

Bu sahneden sonra Harry ve arkadaşları Hogwarts'a gelir. Yeni bir sene başlamak üzere ve her sene tekrar eden anlatıda gördüğümüz gibi Dumbledore yeni yıl yaşanmak üzere olacakların bilgisini verir. Üçbüyücü Turnuvası'na¹⁷ bu sene Hogwarts ev sahipliği yapacaktır ve her okuldan bir büyücü seçilecektir. Bu büyücü sihirli bir araç olan Ateş Kadehi tarafından seçilir. Turnuvanın şartı yaşı 17 yaşından büyük öğrencilerin katılabileceğidir ve katılmak isteyenler isimlerini ateş kadehine atmak zorundadır. O sırada 14 yaşında olan Harry turnuvaya katılmayı aklından bile geçirmez. Filme ilk kez gördüğümüz Deli Göz Moody isminde bir karakter katılır. Bu karakter aslında kendisi değildir, bir şekil değiştirici ve ölüm yiyen olan Barty Crouch Jr'ın çok özlü iksir içerek dönüştüğü kişidir. Moody, Harry'nin hayatına yeni öğretmen ve mentor olarak dahil olur.

¹⁷ Üçbüyücü Turnuvası, Avrupa'nın en büyük üç büyücülük okulu arasında düzenlenen sihirli bir yarışmadır: Hogwarts Cadılık ve Büyücülük Okulu, Durmstrang Enstitüsü ve Beauxbatons Sihir Akademisi, her okul bir Şampiyon tarafından temsil edilmektedir. Bkz. <https://harry-potter-compendium.fandom.com>

İlk dersinde affedilemez olan üç lanetten bahseder.¹⁸ Bu laneti bir böcek üzerinde uygular ve sınıftakiler rahatsız olur. Harry için de tetikleyici olan bu durum anne babasının öldürüldüğü lanet olan avada kedavra lanetinin denendiğini tekrar görür. Bu eğitim açısından doğru bir tercih değildir. Karanlık büyücülerin kullandığı bu lanetler iyi büyücüler tarafından tercih edilmez. Moody’de bir gariplik sezeriz, ona güvenmeyiz.

Görsel 3.45 Deli Göz Moody

O gece turnuvaya katılmak isteyen her büyücü ismini ateş kadehine bırakır. Ertesi gün ateş kadehi, turnuvaya seçilen isimleri açıklayacaktır. İsim yazılı kağıtlar uçarak düşecek, Dumbledore da isimleri okuyacaktır. Her okuldan birer öğrenci seçildikten sonra ateş kadehinden sesler çıkmaya başlar ve bir isim kâğıdı daha uçar. Bu kâğıtta elbette ki seçilmiş çocuk Harry Potter’ın adı yazıyordu. Harry ismi seçilmeyen ve yaşı tutan diğer öğrenciler tarafından kınandıktan sonra Dumbledore tarafından sorguya çekilir. Harry kesinlikle adını ateş kadehine koymadığını söyler zaten ateş kadehini yanıltmak mümkün değildir, hele ki 14 yaşındaki bir büyücü tarafından. Harry kaderine karşı koyamayacaktır, bu oyuna katılmak zorundadır. *Ateş Kadehi*’nde, çağrı, Harry’nin adı aynı adı taşıyan kadehten çıktığında verilir, böylece onu sihirli bir şekilde üç büyücü turnuvasına

¹⁸ Avada Kedavra - tek büyü ile yapılan ve zamanda geri dönülüp düzeltilemeyen affedilemez lanet, öldürür.

2-) İmperio - Bir canlının beynini bulandıran ve o canlıya en yakın beden-zihin kontrolüne erişim sağlayan affedilemez lanet

3-) Cruciatus (Cruciatus) - kurbanı işkence çektiren acı ile kıvrandıran ama işin kötüsü bir türlü öldürtmeyen hırpalayan affedilemez lanet.

Bu lanetleri uygulayan büyücüler doğrudan Azkaban Hapishanesine gönderilir. Daha ayrıntılı bilgi için bkz: https://harrypotter.fandom.com/tr/wiki/Affedilmez_Lanetler

katılmaya bağlar, onu maceraya "kaçırır" ve onu isteksiz bir kahraman yapar"(Boll 2016). Harry'nin kahramanlık statüsüyle en çok oynayan film *Ateş Kadehi* olur.

Harry için mitolojik bir yolculuk başlayacaktır. Bu sefer Campbell'ın monomit kuramının ilk aşamasında olduğu gibi Harry isteksiz bir kahraman olarak yola çıkmak zorunda kalır. Mentor olarak da Dumbledore yerine Moody gelmiş olur. Bu sırada müttefiki olan en yakın arkadaşı Ron, Harry'nin ismini ateş kadehine koymadığına inanmaz, araları bozulur ve Harry yalnızlaşan bir kahramana dönüşür. Hermione de üçlü arkadaş grubunun tek kadın üyesi olarak erkeklerden uzaklaştığı bir döneme girmiştir çünkü karşı cins tarafından "kadın" olarak görülmediğini hissetmeye başlar.

Üçbüyücü turnuvası kahramanın sonsuz yolculuğunun adımları içerisinde sınavlar yoluna denk düşer. Turnuvada ilk görev ejderhalarla savaşmaktır. Campbell'ın kahraman arketipi için de ejderhayla savaşmak sıkça karşımıza çıkan bir betimlemedir. Harry, ejderhalarla savaşacağını önceden Hagrid sayesinde öğrenir. (Daha sonra Moody kılığına giren Barty Jr. tarafından öğrendiğini anlayacağız.) Bu aşama için Campbell şöyle der: "Kahraman bu bölgeye girmeden önce karşılaştığı doğaüstü yardımcının önerileri, tılsımları ve gizli araçlarından yardım almaktadır"(Campbell 2008). Bu sahnede Harry ejderhayı yenebilmek için gizli araç olarak görebileceğimiz asasını kullanarak süpürgesini çağırır ve uçma yeteneğini kullanarak ejderhanın koruduğu altın yumurtayı almayı başarır ve ejderhayı yenerek ilk sınavı geçmiş olur. Ayrıca Harry, kahramanca ve centilmence hareket edip rakibi Cedric Diggory'e de ilk görevin ne olduğunu söyler ve ona yardımcı olur.

Görsel 3.46 Ejderha ve Harry

Görsel 3.47 Karagöl

İkinci görev yumurtanın içerisinden çıkan ipucundan anlaşılır. Su altında çözülebilen bu ipucundan Harry, Karagöl’de yeni bir görev olacağını çözer. Campbell “zor görevler” motifinin en bilinen ve en büyüleyici örneklerinden birinin Psykhe’nin kayıp aşığı Eros’u araması olduğunu söyler (Campbell 2008). İkinci görevde tüm yarışmacılar Karagöl’de sevdikleri birini aramak zorundadır. Bu sahne sevdiği birine ulaşana kadar yer altına yolculuk yapan Psykhe ve Harry arasında benzerlik kurar. Harry, Karagöl’ün dibine geldiğinde sadece kendi sevdiğini değil oyunu bırakmak zorunda kalan rakibinin sevdiği kişiyi de kurtarmaya çaba gösterir ve kahramanca kendi canını tehlikeye atar. İkinci görevi de tamamladıktan sonra Harry kendisiyle dalga geçen ve onu ötekileştirenlere rağmen peşinde sevenlerini bulur.

Üçüncü görev mitolojideki önemli bir tema olan katabasis yolculuğunun imgesel olarak temsili gibi seçilir. Katabasis mitolojide yeraltına yapılan yolculuk olarak bilinir. Bu görevde yarışmacılar labirentin içerisine girip ateş kadehine ulaşmaya çalışacaktır ve ateş kadehine ilk ulaşan turnuvayı kazanan şampiyon olacaktır. Yarışmacılar labirente girmeden önce uyarılırlar, labirent de bir deneme, sınav olacaktır. Ruh sağlığını kaybetmek, olduğundan farklı biri gibi hissetmek olasıdır. Benliğe tutunmak, kişiyi güçlü kılacaktır. Bu bağlamda bu görev, labirent kişinin gölge yanlarını gösterecektir diyebiliriz. Labirentlere giriş yaparken Moody gizlice Harry'ye hangi yöne gitmesi gerektiğini işaret eder. Harry labirentte ilerledikçe iki yarışmacı oyuna dayanamaz ve oyundan çekilir. Geriye Cedric ve Harry kalır. Aynı anda kupayı görürler ve ona ulaşmak için rekabete girdikleri sırada Cedric labirent tarafından engellenmeye çalışılır, labirentin içerisindeki dallar Cedric'e saldırır. Harry tek başına kupaya ulaşabileceken önünde hiçbir engel kalmamışken Cedric'i kurtarmak için geriye döner ve birlikte kupaya dokunmalarını söyler. İki birlikte kupaya dokunur ve bir yere ışınlanırlar.

Görsel 3.48 Labirent

Daha sonra kupanın bir anahtar işlevi gördüğünü anlarız, bir mezarlığa gelirler. Yani mezarlık Campbell'ın da bahsettiği katabasisin yapıldığı ölüer diyarından başka bir yer değildir. Ölüm temasına bir kez daha vurgu yapılmış olur ve yakında bir ölümün daha gerçekleşeceğini ya da ölümle karşı karşıya gelineceğini hissederiz.

Görsel 3.49 Mezarlık "Riddle"

Harry ve Cedric'ten yakın plandan geriye açıldıktan sonra mezarlığı genişte görürüz ve kadrajın sağında kalan "Riddle" yazan mezarı taş dikkat çeker. Voldemort'un soyadı olan Riddle, aynı zamanda bilmece anlamına gelir. Ateş kadehinin anahtar olarak bir bilmecenin cevabı gibi yolculuğun sonunda ölüme gelmek gerektiği olduğu söylenmiş diyebiliriz.

Daha sonra kamera yukarı doğru çıkarak Riddle yazan mezarlığı bize gösterir. Cedric, kupanın anahtar olduğunu söylerken Harry "daha önce de buradaydım!" diye tekrarlayarak aynı şeyi söyler. Harry'nin povundan mezar taşında yazan ismin tamamını görürüz.

Görsel 3.50 "Tom Riddle 1905 -1943"

Harry geri dönmeleri gerektiğini anlar, hemen ardından Voldemort'un yaveri Kilkuyruk gelir ve Harry'nin yara izi yanmaya başlar. Harry'nin önünde duran kazanın altı ateşlenir.

Harry, Cedric'e kupaya geri dönmesi için ısrar ederken, Voldemort'un insan formundan uzak, parçalanmış ve eziş büzüş olmuş halini görürüz. Voldemort, Kilkıyruk'a Cedric'ten kurtulmasını söyleyince Kilkıyruk Cedric'i avada kedavra ile öldürür.

Görsel 3.51 İnsan Ötesi Formda Voldemort

Görsel 3.52 Cedric'in Ölümü

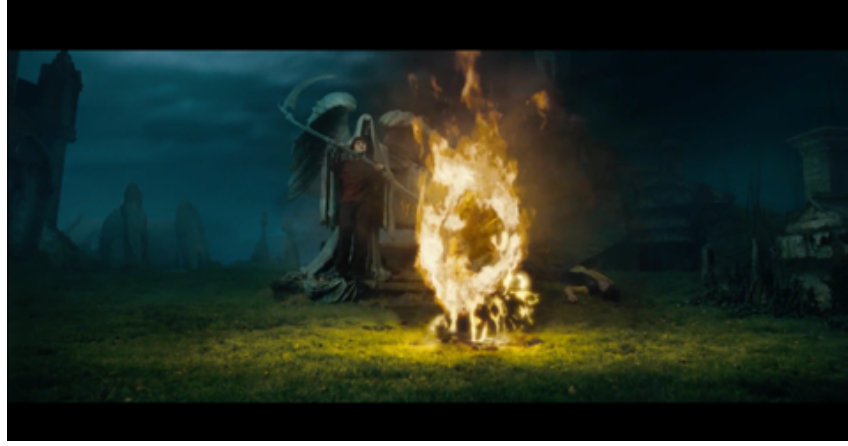
Cedric'in ölümü Harry'nin bebekliğinden beri şahit olduğu ilk ölüm olur. Cedric'in ölmesi bu dünyada masumiyetin ölmesini de simgeler ve izleyiciyi üzer çünkü Cedric asil ve ikincil bir karakterdir. Sadece Harry (Cedric'in öldüğünü gören) ve Dumbledore gibi birkaç kişi (daha önce böyle bir ölüm görmüş) kaotik şiddetin ne münferit bir olay ne de bir oyun olduğunu, ancak çökmüş bir toplumu gösteren korkunç bir gerçek olduğunu fark edecektir (Pharr 2016). Cedric'in ölümünden sonra mezarlıktaki heykel tarafından kısıtılmış olan Harry'nin önünde kazana Voldemort'un formsuz biçimsiz bedeni atılır. Voldemort'un yeniden doğuşuna hazırlık yapılmaya başlanır. Yeniden doğuş mitolojide

sıkça karşımıza çıkan önemli bir temadır. Monomitin de bir adımı olan “diriliş” kahramanın karşısındaki düşmanın da yaşayabileceği bir evredir.

Görsel 3.53 Voldemort'un Kazana Atlışı

Voldemort'un doğumu yani gölgenin doğumu bu sahnede şu şekilde gerçekleşir; düşmanından yani Harry'den alınan birkaç damla kan, babasının mezarından alınan bir kemik ve onun korkusundan yadigarı olmuş Kalkuyruk'un feda ettiği eti(eli)... Voldemort karakterinin doğuşu başlamış olur, bunun sonucunda Voldemort yeniden doğuyor, yani gölge yeniden doğuyor. Afrodit de çocuk olarak değil yetişkin olarak doğmuştu. Benzerlik olarak Voldemort'un da kazana atılan halinin daha ufak tefek çocuk gibi, yeniden doğduğu halinin de yetişkin olduğunu söyleyebiliriz. Voldemort post-hüman (insanötesi) formda, yılan burunlu etten kemikten ibaret birisine dönüşüyor ve kötülüğün doğuşuna şahitlik ediyoruz. Voldemort beklenen bir şekilde, uzun yıllarını etini ve kanını kaybetmenin yasını tutarak geçiren herhangi bir kişi olarak bu canavarlıkta teselli bulacaktır (Alegre 2017). Voldemort'un insanötesi bir formda olması, onun istediği bir şey değildir ama ölümsüzlük isteğinin bedeli vardır. Jung'un bahsettiği benlik kavramının oluşabilmesi için ötekiye ihtiyaç vardır. Voldemort kendisi ötekiyken, Harry'yi düşman belleyerek onu ötekileştirir oysa benliğine kavuşabilmek için düşmanının ötekinin kanına ihtiyacı vardır.

Görsel 3.54 Voldemort'un Doğuşu

Görsel 3.55 Voldemort Doğdu

Özellikle, Voldemort'un görünümü, düz burnu, ürkütücü teni, çok canlı cildi ve uzun sivri tırnakları nedeniyle son derece Gotiktir. Karanlık Lord'un yeniden doğuşu, et, kemik ve kan içeren karanlık ritüeli ile şeytani bir ayin olarak görülebilirken, kötü adamın bir tür yetişkin post-insan özneye dönüşme sürecindeki fiziksel formunu da gösterir (Sanna 2011). Bu söylemin, sahnenin devamındaki anlatıda da karşılığını görürüz. Voldemort, karanlık işaretle takipçileri Ölüm Yiyenleri çağırır. “O önce yardımcı ruhları çağırır: ruhlar onun dışında kimseye görünmeden gelir. Ayin giyimleri içinde, ama kuşak takmamış ve keten kukuletalar giyen iki kadın, kukuleta ya da kuşağı olmayan bir adam, yetişkinliğe varmamış bir kız hazırdır” (Campbell 2008). Campbell'ın bu anlatısının görsel karşılığı bu sahnede görünür. Ölüm Yiyenler kukuletalı pelerinler giyer ve yetişkinliğe varmamış olan Harry, gölgesiyle ilk düello için hazırdır.

Görsel 3.56 Ölüm Yiyenlerin Gelişi

Daha sonra Voldemort ayağıyla yerde yatan Cedric'in cansız suratına dokunur. Harry "ona dokunma!" diye bağırır. Voldemort, Harry'nin varlığını hatırlayarak yanına gider ve Harry'nin yara izine dokunarak "Artık sana dokunabilirim!" diyerek Harry'ye acı çektirir. İnsanın kendi gölgesine dokunması imkânsız olsa da ondan ayrılması da imkansızdır. Harry'nin gölgesi Harry'ye dokunarak ona ölüm acısını da tekrar hatırlatmış olur. Hemen ardından Harry'ye asayla saldıracakken Harry ona karşılık vermeye kalkınca Voldemort onu etkisiz hale getirir. Ama dalga geçerek onu düelloya davet eder.

Görsel 3.57 Voldemort Harry'ye Dokunur

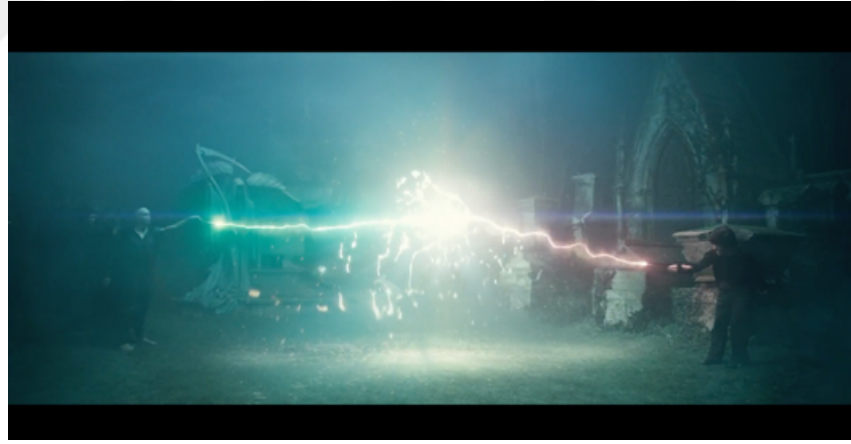
Harry'nin yumuşak karnına dokunan Voldemort, Harry'yi aşağılamaya çalışır ama Harry kahraman olarak cesurdur, yaşına rağmen Voldemort'tan korkmaz ayrıca Cedric'in ölümünden sonra da oldukça öfkelidir. Voldemort'a karşı savaşmaya hazırdır. Güçlü, ölümsüz ve yenilmez olup büyücülük dünyasının hâkimi olmak isteyen Voldemort aslında kötü adam oluşunun ardında güçsüz ve yalnızdır. Düellodan önce çerçeve içerisinde Harry'nin cesur ve tek başına oluşunu görürken Voldemort'un arkasında

takipçilerini aldığını görürüz. Harry de ardında saklandığı mezar taşının ardından çıkarak Voldemort'un yani gölgenin karşısına çıkar.

Görsel 3.58 Harry Voldemort'un Karşısına Gelir

Daha sonra climaxe doğru ilerlerken Harry ve Voldemort düelloya tutuşur. Voldemort avada kedavra büyüsü yapmaya çalışır Harry ise onu Expelliarmus büyüsüyle savunmasız hale getirmeye çalışsa da birden asaları kitlenir ve iki asa arasında bir bağlantı oluşur.

Görsel 3.59 Priori Incantatem

Harry asasının kontrolünü bırakmaz ve bir anda kitlenen asaların arasındaki ışıklardan yine ışık olarak çıkıp gelen kişiler görünür. Bunun sebebi ikisinin de asasının aynı çekirdeği paylaşmasındandır. Harry ve Voldemort'un durumunda- asaları aynı Phoenix'ten aynı çekirdeği paylaşır, bu yüzden mezarlıkta düello yaptıklarında, Voldemort'un asası geçmiş büyülerini azaltan sırayla kusar. Harry, annesini babasını, Cedric'i ve filmin başında öldürülen yaşlı adamı görür. Ruh olarak gelmiş gibidirler. Cedric Harry'ye "bedenimi babama geri götürür müsün?" der. Harry'ye artık hazır

olduğunu söyleyen annesini ve babasını görünce Harry onlardan güç alır ve düelloyu bırakıp Cedric'in bedenini de alarak kupayı dönerek başlangıç noktasına geri döner. Voldemort'u bir kez daha yenmiştir ve ölümden de kurtulmuştur. Harry, söz verdiği gibi Cedric'in bedenini yanında götürerek geri döner zaten arkasında bakması mümkün değildir çünkü Harry kahraman olarak başkalarını kendinden daha çok önemser. Özellikle onun yüzünden ölmek zorunda kalanları. Ne yazık ki trajik bir dönüş yaşayan Harry'nin beraberinde getirdiği Cedric'in ölümüyle Hogwarts yasa boğulur. Harry için ölüm yaşamak onu trajik kahraman olmaktan uzaklaştırırsa da yaşadığı deneyim onun dönüşümünü tamamlamış olur. Kahramana dönüşen Harry ile yeniden doğan Voldemort'un ölüm-yaşam, iyilik-kötülük eksenindekini savaşını izleyeceğimizin tohumları atılmış olur.

3.5 *Harry Potter ve Zümrüdüanka Yoldaşlığı* (David Yates, 2007) Kahraman ve Gölge İlişkisi: Gölgenin Kaderciliği

David Yates'in çektiği *Zümrüdüanka Yoldaşlığı*, serinin beşinci filmi olarak Harry ve Voldemort arasında zihinsel bağın en yoğun olarak kurulduğu filmidir. Hikâye gökyüzünden yer yüzüne inen bir planla başlar ve oldukça sıcak geçen Londra gününde Harry tek başına kurak bir çöldeymiş gibi yürümektedir, yüzünü görmeyiz. Harry yeniden sıradan dünyasındadır ve özel dünyaya geçmek için bekliyordur. Bu sefer özel dünyanın tehdidi bellidir; Voldemort geri dönmüştür ve bunu gören tek kişi Harry'dir. Harry'den önce Harry'nin gölgesini görürüz, Harry'de kendi gölgesine bakmaktadır. Gölgenin geri döndüğü düşünülünce Harry'nin gölgesine düşünceli bir halde bakması ve seçilen bu plan hiç de yersiz değildir. Gölge git gide kahramana yaklaşmak üzeredir.

Görsel 3.60 Harry'nin Gölgesi

Sahnenin devamında Harry'nin zorba kuzeni Dudley ve arkadaşları gelip Harry'nin geceleri "Cedric" diye inlemesiyle dalga geçer. Harry'de asasını çıkarıp Dudley'i tehdit ederken hava bir anda kararmaya yer yüzünü gölgeye boğmaya başlar. Harry ve Dudley koşmaya başlarlar ve bir tünelde ruh emiciler tarafından kısıtılırlar. Harry ruh emicileri kovabilmek için patronus büyüsü yapar fakat muggle dünyasında o yaşta büyü yapmak yasaktır. Dudley'i kurtarabilmek için büyü yapsa da daha sonrasında eve gelen bir mektupla Hogwarts'tan atıldığını öğrenir.

Görsel 3.61 Harry'yi Yakalayan Ruh Emici

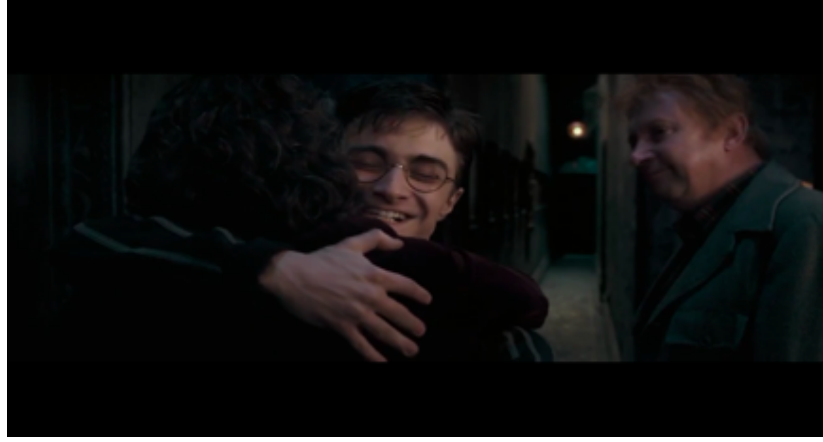
Daha sonra Harry rüyasında Cedric'in ölümünü görmeye devam eder. Sıkıntılı bir ruh halinin üzerine Hogwarts'tan atılma da eklenince Harry ne yapacağını bilemez haldedir. Harry'nin artan izolasyonu ve kâbus sahnelerinin tekrarı, Voldemort'un Harry'nin zihnine girmeye başlaması gibi olay örgüleriyle *Zümdürüanka Yoldaşlığı*'nı gotik türde okumak mümkündür. David Punter, Gotik romanı, "korkunç olanı tasvir etmeye vurgu,

doğüstü olanın belirgin bir kullanımı, oldukça basmakalıp karakterlerin varlığı ve edebi gerilimin mükemmel tekniklerini uygulama ve mükemmelleştirme girişimi" ile karakterize edilen bir tür olarak tanımlar (Punter 1996). Harry'nin daha sonra Hogwarts'tan atılmamak için tek başına mahkemeye çıkması gibi yalnızlığını vurgulayan sahneler Punter'in gotik türdeki gerilimi hakkında söylediklerine de uygundur diyebiliriz. *Zümrüdüanka Yoldaşlığı*'nı gotik türün bir parçası olarak gören Gruss, bu film için "Harry'nin artan izolasyonunu ön plana çıkıyor, böylece onu kendi başının çaresine bakması gereken bir Gotik kahraman ve eninde sonunda Voldemort'la kendi başına yüzleşmek zorunda kalacak bir kahraman olur"(Gruss 2011) der. Harry kabuslarından uyandıktan sonra yakın planda gözlerine vurgu yapılır. Bu kabuslar Harry'nin yaklaşmakta olan yüzleşmesinin temsili gibidir. Tek başına oluşu anlatımda da üst üste tekrara düşer. Sonra beklemediği bir anda Deli-Göz Moody ve bakanlıkta çalışan birkaç iyi büyücü Harry'yi kurtarmaya gelir. Birlikte yıllar önce Voldemort'a karşı kurulan yoldaşlığın gizli yeri olan bir eve gelirler. Bu ev de oldukça gotik bir evdir.

Görsel 3.62 Yoldaşlığın Evi

Harry mahkemeye çıktığında Dumbledore onu savunmak için gelir fakat Harry'yle konuşmaz onun suratına bakmaz. Harry yalnız gibi gözükmeğe devam etse de aslında Dumbledore'un mentor ve bilge adam olarak amacı Harry'yi korumaktır. Bu sırada bir yaz boyunca Hermione ve Ron'dan da haber alamamış olan Harry, yaşadığı kaybın üstüne en yakın arkadaşlarından da uzak kalmıştır. Hermione ve Ron, yazmak istediklerini fakat Dumbledore'un izin vermediğini söyler, Harry buna anlam veremez. Hermione evin *Zümrüdüanka Yoldaşlığına* ait olduğunu, Dumbledore'un oluşturduğu gizli bir topluluğa ait olduğunun bilgisini verir.

Görsel 3.63 Sirius Black ve Harry'nin Buluşması

Harry filmin başından beri ilk kez Sirius'a sarıldığında, o ana kadar yalnızlık hisseden Harry vaftiz babasına kavuşmuş olur. Gruss, romanın film uyarlamasını, metnin Gotik potansiyelinin şaşırtıcı bir şekilde "gotiklikten arındırılmış" bir sunumu olarak işlev gördüğünü söyler (Gruss 2011). Filmin mekân seçimleri ve sanat tasarımları göz önünde bulundurulduğunda *Azkaban Tutsağı*'na göre daha az gotik unsurlar içerdiğini söyleyebiliriz.

Görsel 3.64 "The Boy Who Lies"

Gazete *Daily Prophet* bu sırada Harry'yi yalancılıkla suçlamaya başlamıştır. Harry'nin Voldemort'un geri döndüğünü söylemesi bakanlığa göre bir yalandır. Bakanlık burada iktidar sahibi ve güç odaklı bir topluluğu temsil eder. Bu haberler de dahil olmak üzere Harry kalabalıklar içerisinde konumlandırılrsa da git gide izolasyonu artar. Harry

yoldaşlığı öğrendikten sonra Voldemort'a karşı savaşmaya hazır olduğunu söyler. Sirius onunla gurur duyuyordur. İlk filme kıyasla, Harry yaşadığı trajedi sonrası gönülsüz kahramanlıktan istekli kahramanlığa geçiş yapmış olur.

Görsel 3.65 Sihir Bakanlığı

Harry'nin mahkemesi bakanlıkta gerçekleşecektir yani Harry, ona inanmayan ve onu suçlayanların arasında savunmaya girmek için yine yalnızdır. Mahkeme sahnesinde villain olarak karşımıza çıkacak olan Dolores Umbridge karakteriyle tanışırız. Direkt villain olarak ele alabileceğimiz bu karakter daha sonrasında Hogwarts'ın başına müdür olarak atanacak ve seyircinin nefretini kazanarak antagonizma kümesinde Voldemort'un bile üstüne çıkacaktır.

Görsel 3.66 Harry Mahkemede

Harry'nin mahkemede sorgulandığı sahnede kamera yukarıdan Harry'yi çeker ve sihir bakanının Harry'ye baktığı yerden bakarız. Yani bakanlık Harry'yi aşağıda görünürken kendini güç sahibi olarak yukarıda konumlandırır.

Görsel 3.67 "Order of The Phoenix"

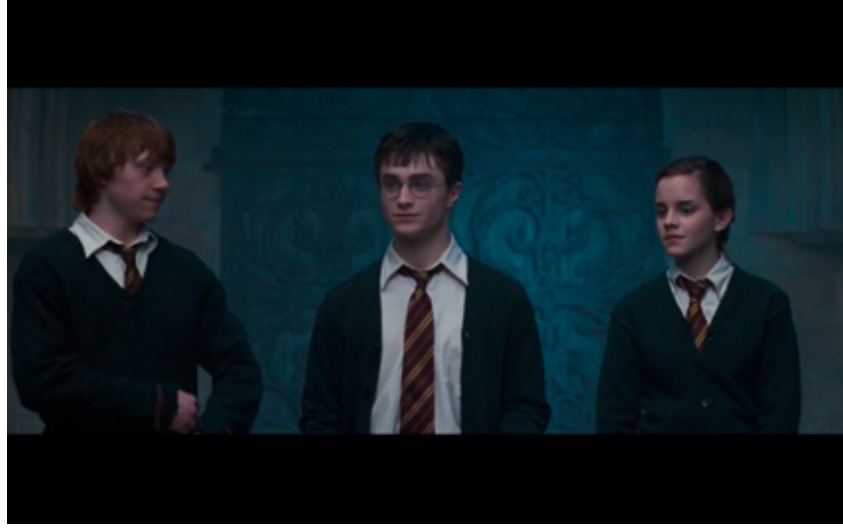
Daha sonraki sahnede Harry ve Sirius buluşur, Sirius ona daha önce kurulan yoldaşlığın fotoğrafını gösterir. Harry, yoldaşlıkta anne ve babasının da olduğunu görünce savaşmaya daha çok hazır olduğunu hisseder. Hogwarts Express'e binmeden önce Voldemort'un hayalini görür ve tekrar uyanır. Harry Hogwarts'ta yeni bir yıla başlangıç yapar ve kalabalıkların arasında yalnız olarak konumlanmaya devam eder. Her sene hem anlatı da hem de anlatımda tekrar eden ziyafet sahnesinde Harry'ye karşı bakışlar değişmiş araya mesafe konulmuştur.

Görsel 3.68 Harry'den Uzaklaşanlar

Harry'nin toplumdan ayrılmasından ziyade bir sosyal ağı entegrasyonuna daha fazla odaklanıyor (Gruss 2011). Kahramanın yalnız kalması düşmanın isteyeceği durumlardan biridir. Voldemort kendi takipçilerini topladıkça güçlendiğini düşünecek, Harry'nin yalnızlığı da onu zayıflatacaktır fakat elbette kahramanın yolculuğunda kahraman bir plan ve strateji belirlemek zorundadır. Harry ve Dumbledore hakkında çıkan haberler üzerine Harry'nin yapmak zorunda olduğu şeyin Voldemort'a karşı savaşmaya hazırlanmak olduğunu farkındadır fakat bunun için önce yalnız olmaması gerekir ve Hermione ile Ron yeterli değildir.

Harry bir kâbus daha görür fakat bu kâbus diğerlerinden farklıdır. Harry'nin povundan izlediğimiz sahnede Harry yılanı dönüşmüştür ve masum birine saldırıyordu. Bu Harry'nin yapabileceği bir şey değildir. Masum birine saldırmak ancak karanlık büyücülerin işidir. Voldemort Harry'nin zihninin kapısını zorlamaya başlar.

Görsel 3.69 Harry'nin Öğretmenliği

Daha sonra Harry ve arkadaşları “*Dumbledore’un Ordusu*” adını verdikleri bir topluluk kurarlar. Hogwarts’ın ihtiyaç odası ihtiyacı olanlara gözüktükçe Dumbledore’un Ordusu büyümeye başlar ve Harry’nin liderliğinde karanlık sanatlara karşı savunma geliştirirler. Harry’nin seçimleri zorunluluktan doğar. Dumbledore’un Ordusu da bunun bir örneği diyebiliriz çünkü Harry, savaşmak zorundadır ve bu savaştan tek başına galip çıkmasının mümkünatı yoktur. Çile çekeceği bu yolda müttefiklere ve yoldaşlara ihtiyaç vardır. Harry’nin lider sıfatıyla, Bem’e göre üç erkeksi özellik, Rowling’in kahramanında gelişir ve kendini gösterir: bireycilik, saldırganlık ve risk almaya hazır olma (Berndt ve Steveker 2016). Harry’nin ders verdiği sahnelerde bu üç özelliği görürüz. Harry ona katılan öğrencilere değer verir ve kırmamaya özen gösterir, saldırganlığı ise Voldemort’la olan bağlantısından doğar. Risk almak ise tüm arkadaşları için kendini önlerine atmasıyla gerçekleşir.

İkinci perdenin sonlarına doğru Campbell, aşk arketipinin devreye girdiğini söyler. Kahramanın son adımlara, engellere gelmeden önce aşığıyla kavuşması gerekir diyebiliriz. Bu yüzden Harry, Cho karakteriyle ilk öpüşmesini yaşar ve filmin başında Hogwarts’tan atılmasına sebep olan kimsenin inanmadığı ruh emici öpücüğünün yerini Hogwarts’taki aşığının öpücüğü alır.

Daha sonraki sahnelerde Harry bir kâbus daha görür, yine birine saldırı gerçekleştirirken kendini görür. Voldemort git gide Harry’nin zihniyle bağlantı kuruyor ve Harry buna engel olamıyordur. Bu yüzden Snape ona Voldemort’a karşı zihin kontrolünü nasıl

yapacağını öğretmeye çalışır. Harry'yi zorladıkça Harry sinirlenir ve Snape'in zihnine girer ve babası James'in gençliğini görür. Bildiğinin aksine babası nazik değil, Snape'e zorbalık yapan serseri görünümlü biridir. Bu Harry için ağır gelen bir bilgi olur ve karşılığında koruması gereken babası Sirius Black kalır.

Harry Potter: Benimle Voldemort arasındaki bu bağlantı... Ya bunun nedeni ona daha çok benziyor olmamsa? Her zaman çok kızgın hissediyorum. Ya yaşadığım onca şeyden sonra içimde bir şeyler ters gittiyse? Ya kötüleşiyorsam?

Sirius Black: Beni çok dikkatli dinlemeni istiyorum, Harry. Sen kötü biri değilsin. Sen çok iyi bir insansın, başına kötü şeyler gelmiş. Ayrıca dünya, iyi insanlar ve Ölüm Yiyenler olarak ikiye ayrılmamıştır. Hepimizin içinde hem aydınlık hem de karanlık var. Önemli olan, üzerinde hareket etmeyi seçtiğimiz kısımdır. Biz gerçekten buyuz. (Yates 2007)

Daha sonra Sirius'un yoldaşlık evinde Harry ile Sirius arasında Harry'nin endişesini anlarız. Harry, kabuslarında sadece izleyen olmadığını aynı zamanda saldırganın da kendisi olduğunu söyler. Korkuyordur çünkü uzun zamandır öfkeli hissetmektedir. Voldemort'la yani gölgesiyle arasında çok fazla benzerlik olduğunu farkındadır ve gölgeye karışmaktan korkuyordur. Sirius ona hepimizin içerisinde de hem aydınlık hem karanlık olduğunu önemli olanın hangisini seçtiğimiz olduğunu söyler. Yani Sirius bir baba arketipi olarak kahramanın seçimlerinin önemli olduğunu vurgulamış olur.

Bir dizi engelden sonra Harry ve arkadaşları 'kehanet'e ¹⁹ulaşmak için bakanlığa gelir. Voldemort da bu kehanete ulaşmak istiyordur ve ölüm yiyenler de Dumbledore'un Ordusu'nun peşindedir. Fakat Dumbledore'un Ordusu savaşmaya hazırdır, Esrar dairesine gelip Harry'nin kehanetine ulaşırlar ve Harry kehaneti eline alır.

¹⁹ Kehanet küreleri kişinin yalnızca kendisinin ulaşabileceği ve öğrenebileceği hayatının kaderidir. Daha ayrıntılı bilgi için Bkz: https://harrypotter.fandom.com/wiki/Sybill_Trelawney%27s_first_prophecy

“Karanlık Lord'u alt edecek güce sahip olan biri ona üç kez karşı çıkmış olanlardan 7.ay biterken doğacak. Bu erkek çocuk Karanlık Lord tarafından kendine denk olarak görülüp işaretlenecek. Ancak bu çocuğun Karanlık Lord'un bilmediği gizli güçleri olacak. İkisinden biri diğerinin elinde ölecek. Çünkü diğeri varlığını sürdürürken ikisi yaşayamaz.” (Yates 2007)

Bu sahne bağlamında okultist bir inanışın kaderci bir çizgi oluşturduğunu görüyoruz. Sihirli bir dünyada bile seçimler ve kader önemlidir. Kehanet Harry'ye yaşayabilmesi için gölgesini öldürmesi gerektiğini söyler yoksa gölgesi onu yok edecektir.

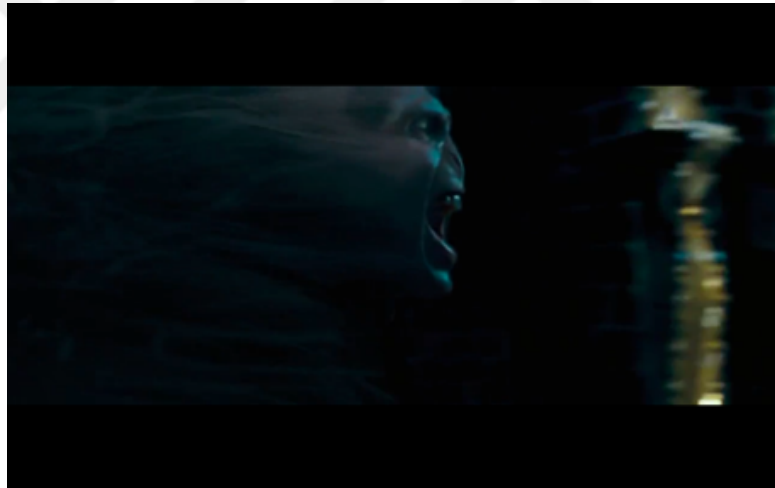

Görsel 3.70 Harry'nin Kehaneti

Harry kehaneti dinledikten hemen sonra Ölüm Yiyenler gelir. Başta Lucius Malfoy olmak üzere Bellatrix Lestrange de kehanete ulaşmaya çalışır. Harry ve arkadaşları Dumbledore'un Ordusu olarak asalarını kılıç gibi kuşanıp kendilerini büyülerle savunurlar. Uzunca bir kaçma kovalamaca sekansının ardından Harry ve arkadaşları bir yere düşerler. Burası mağaranın derinlikleri adımı gibidir. Voytilla ve Vogler'in mağaranın derinliklerine yaklaşma adımı için söylemi bu sahne için söylenebilir. “Kahraman, özel dünyada onu bekleyen en büyük korkusu veya en büyük tehlikeyle yüzleşmeden önce haritalara bakılır, saldırılar planlanır, bir keşfe çıkılır veya belki düşman kuvvetleri azaltılır” (Voytilla ve Vogler 1999).

Çok geçmeden ölüm yiyenler de peşlerinden gelir ve Harry'nin arkadaşlarının her biri ele geçirilir. Harry ortada tek başına kalır ve kehaneti verip vermeme konusunda arada kalır. Arkadaşlarını riske atmamak için kehaneti vermeyi kabul eder. Harry tam kehaneti

uzatırken bir anda Sirius, Moody, Lupin gibi eski yoldaşlık üyeleri Harry’leri kurtarmaya gelir. Kehanet kırılır. Anlatımda tekrar eden yeni bir düelloyla birlikte Harry’nin çile aşamasına geçtiğini anlarız. “Kahraman ölümü doğrudan tadabilir, bir müttefik ya da akıl hocasının ölümüne şahit olabilir veya daha beteri, böyle bir ölüme kendisi yol açabilir” (Voytilla ve Vogler 1999). Harry, vaftiz babasının kanatları arasında esasıyla boyundan büyük işlere kalkışırken Bellatrix Lestrange, öz kuzeni Sirius Black’i avada kedavra lanetiyle öldürür, kemer Sirius’un ruhunu içine çeker. Lider rolü ona alkış kadar travma da getirir çünkü vaftiz babası ölmüş olur.(Pharr 2016). Büyük bir yıkım yaşayan Harry kontrolü kaybederek kaçmakta olan Bellatrix’in peşinden gider ve ona affedilemez lanetlerden biri olan crucio lanetini uygular. Voytilla’nın da belirttiği gibi çile kahramanı gölge ya da kötüyle çekişmeye itebilir (Voytilla ve Vogler 1999). Öfkeden deliye dönen Harry’nin ardından Voldemort’un “İnanarak söylemelisin Harry. Onu öldürdü!” deyişi duyulur. Hemen ardından gölge formuna bürünerek Voldemort gelir.

Görsel 3.71 Voldemort’un Gelişi

Voldemort’un geri dönmesine Harry şaşırmaz. Hemen akabinde Dumbledore gelir ve eski başarısız öğrencisi olarak görebileceğimiz gölgeyle mentorun düellosu başlar. İmge olarak bir önceki filmde mezarlıkta geçen priori incantatem sahnesinde olduğu gibi benzer bir plan görürüz.

Görsel 3.72 Dumbledore ve Voldemort'un Düellosu

Uzun süren ve anlatıda kontrastlar oluşturularak yaşanan düellodan sonra Voldemort, Dumbledore'u yenemeyeceğini anlar ve zayıf gördüğü kahramanın içine girer, onu kendisine yani gölgeye dönüştürmeye çalışır. Voytilla ve Vogler, diriliş aşaması içinde fiziksel bir çile ya da kahraman ile gölge arasında son bir hesaplaşma olabilir der (Voytilla ve Vogler 1999). Voldemort Harry'nin içerisine gölge olarak girmişken onu zayıf yanlarından en karanlık ve acılı anılarından vurmaya çalışır. Tam olarak Jung'un gölge yanlarımız olarak bahsettiği fonksiyonu gerçekleştirmiş olur. Harry, kalbinin derinliklerinde yaşadığı acıların ve yasların anılarını tekrar görür. Voldemort onu daha da kötü duruma getirmeye çalışırken Harry yerde yatmaktadır ve arkadaşları da buraya gelir. Harry onları gördüğünde zihninde güzel ve sevgi dolu anıları hatırlar. Voytilla'nın da dediği gibi müttefikler son anda yardıma gelebilir ama sonunda kahraman gereken fedakarlığı kendisi yapmalıdır (Voytilla ve Vogler 1999). Harry, zihninde canlanan güçlü ve sevgi dolu anlara tutundukça güçlenmeye de başlar.

Görsel 3.73 Ele Geçirilmiş Harry

Aristoteles bize kötü insanların kendi başlarına zaman geçirmek istemediklerini söyler (Irwin 2019). Kendilerini sevmezler ve kendilerini unutmak için başkalarının arkadaşlığını ararlar. Bu tür sahte dostluklar, kişiyi geliştirmeye ya da kendisine daha doğrudan bir farkındalık sağlamaya hizmet etmez. Aslında, motivasyon kişinin gerçekte ne olduğu bilgisinden saklanmak gibi görünüyor. Aristoteles'in kötü bireylerin gerçek dostluklar kuramayacağını iddia etmesinin nedeni kısmen budur. Gerçek bir dostluk, kötü kişiye kötülüğünü gösterir ve çoğu insanın katlanamayacağı kadar tatsız olur (Klein 2012). Klein'ın Aristoteles'in kötü insan üzerine söylediklerini esas alarak kötü kişinin kötülüğünü görmesi bağlamı bu sahnenin alt metni olarak okunabilir. Harry, Voldemort'un karanlık büyücü takipçileri olsa bile yalnız kalacağını hiçbir zaman sevilmeceğini ona söyleyerek onu bu yüzleşmede alt etmiş olur. Filmin sonunda bize söylenen Harry'nin seçimlerinin onu Voldemort'tan ayırmasıdır ve benzerlikleri olsa da Dumbledore'un da dediği gibi önemli olan farklılıklarıdır.

Sonrasında Harry bitkin düşer ve mentorunun, Dumbledore'un kollarındadır. İksirle dönüş aşamasına geçmiştir çünkü Voldemort'u yenmeyi başarıp sahip olduğu iksirin güç değil sevgiden, dostluktan ibaret olduğunu bir kez daha fark etmiştir.

Görsel 3.74 Harry ve Dumbledore

3.6 *Harry Potter ve Ölüm Yadigarları 2* (David Yates, 2011) Villain ile Son Savaş: Gölgeyle Yüzleşme

Serinin sonu iki parçadan oluşur. *Ölüm Yadigarları 2* hem bir devrin sonu hem de kahramanın sonsuz yolculuğunun 12. Adımı gibidir. Bu adımda genellikle klasik anlatı yapısında gördüğümüz son bir savaş vardır, climax'e doğru gerilim ve heyecan artar. Kahramanın hayatta kalıp kalmayacağını izleyici merak eder. Campbell'ın monomiti sayesinde bildiğimiz şey ölse de tekrar dirileceğidir. Kahraman önce ölümlülüğü kabullenmelidir. Harry, ruhu için savaşmalıdır, Hogwarts Savaşı olarak da bilinen bu mücadele Harry'nin hortkulukları ararken, Hogwarts'a saldırı düzenleyen Ölüm Yiyenler'le Hogwarts'ı korumaya çalışanlar arasındaki mücadeledir. Dumbledore ölmüştür ve Hogwarts işgal altındadır.

Görsel 3.75 Hogwarts Gölgele İçinde

Bu savaşı psikomachi olarak görmek mümkündür. Psikomachi kavramı doğrudan “ruhun savaşı” olarak tercüme edilir. Bir Hristiyan ahlaki masalı olarak kabul edilir. “Dördüncü yüzyıl İspanya'sında yaşayan bir keşiş olan Prudentius tarafından yazılan Latince balad 'Psychomachia'dan gelmektedir”(Singer 2016). Ruhunu 7 parçaya bölmüş Voldemort'un bir parçası Harry'nin içindedir ve ruhun bu parçası Harry'nin gölge yanlarından birine dönüşür. Ruh ve beden çatışması olarak da yorumlayabileceğimiz psikomachi, hem Hogwarts için yaşanan son savaşın hem de Harry'nin Voldemort'la yüzleşmesinin ve tüm serinin anlatmak istediği iyiliğin kötülüğü yendiği önermesinin kavramıdır diyebiliriz. Voytilla ve Vogler bu final anına “iyi ve kötünün nihai çatışması” der (Voytilla ve Vogler 1999).

Ölüm Yadigarları, evden uzak kalınan bölüm olarak görülebilir. Harry, seçilmiş kişi olmakla suçlanırken ve Voldemort'la birlikte takipçilerinden kaçarken Hogwarts'tan uzak kalır. Gizlice Hogwarts'a girdikten sonra Voldemort bağlantı kurarak Hogwarts'taki herkese “bana Harry Potter'ı verin, biz de kimseyi öldürmeyelim.” diye teklif eder. Harry kahraman olduğu için kimsenin kendisi için daha fazla zarar görmesini istemiyordur. Voldemort'la yüzleşebilmek için yasak ormana gitmeyi kabul eder.

Hogwarts'ta savaş başlar. Şatonun etrafına tüm öğrenciler ve profesörler koruyucu büyülerle ve tılsımlarla adeta bir kalkan örerler.

Birlikte kurdukları bu kalkanın ölüm yiyenler tarafından bozulacağını biliyorlardır fakat zaman kazanmak için buna ihtiyaçları vardır. Bu sırada Harry, Hermione ve Ron üçlüsü kalan hortkulukları aramaya devam ederler.

Görsel 3.76 Kalkanı Yakma

Voldemort ve Ölüm Yiyenler tarafından koruyucu büyüler parçalanır. Daha sonra Hogwarts'a saldırılar başlar; troller, basiliskler, devasa örümcekler, ruh emiciler ve ölüm yiyenler... Üçlü, Hogwarts macerasının başından sonuna kadar karşılaştıkları engellerle teker teker aynı sırayla bir daha karşılaşır. Bu da yönetmenin tercih ettiği önemli bir ayrıntı olarak hafızalara kazınır. Yolculuğun bir döngü olduğunu tekrardan hatırlarız.

Bir hortkuluku birlikte yok eden Ron ve Hermione anın heyecanına kapılarak ilk öpüşmelerini yaşar. Bu da Campbell'ın bahsettiği aşık arketipini akıllara getirir. İkinci perdenin sonuna doğru izleyiciye nefes aldirmek için aşıkların kavuştuğu sahne yaygın kullanılan bir sahnedir. Savaş devam ederken son bir nefes için Hermione ve Ron'un kavuşmasını izleriz.

Daha sonra Voldemort asanın kendisine itaat etmesi için Dumbledore'u öldüren Snape'i yılanı Nagini'yle öldürür. Harry, Snape'in gözyaşlarını alıp düşüncesine götürür ve Snape'in anılarını izler.

Aslında Snape'in başından beri onu koruduğunu, annesine duyduğu aşkla Harry'ye bağlı olduğunu ve Dumbledore'un kendisini Snape'in öldürmesini istediğini öğrenir. Kahraman yeni öğrendiği bilgilerle yola devam etmek zorundadır.

Daha sonra Voldemort tüm Hogwarts'ın duyabileceği şekilde dış ses olarak Harry'ye onunla yüzleşmesi gerektiğini söyler. Daha fazla arkadaşının ölümüne göz yumması gerektiğini hatırlatarak onun damarına basmaya çalışır. Harry kimsenin onun için ölmesini istemiyordur, bebekliğinden beri birileri onun için ölmektedir. Tek bir şey yapması gerekmektedir; ölümü kabul etmek. Harry, hortkuluklardan birinin kendi içinde yaşadığını anlar. Bu yüzden Voldemort'la arasında bağ vardır ve kendini ona benzeter. Hortkuluk yalnızca Voldemort'un ruhunun bir parçası değildir, o Harry'nin gölge yanlarından biridir.

Harry, son kez yasak ormana tek başına gider. Voldemort'la yüzleşmeye hazırdır. Dumbledore'un ona miras bıraktığı snitch'in üstünde "*i open at the close*" yazar, içinden yadigâr nesnelere biri olan ölümsüzlük taşı çıkar. Harry, ölüm yadigarlarının cazibesini anlamış fakat bunu reddetmiştir, derdi ölümsüzlük değildir. Harry, Voldemort'tan, gölgesinden kendisini ayıran en önemli şeyi dile getirerek vurgular; "Ölmeye hazırım."

Görsel 3.77 "Ölmeye hazırım"

Voldemort'un ölümsüz olmak için verdiği nihai çaba son bulacaktır ve sahte zafer duygusuyla kazandığını düşünecektir. Harry yasak ormanda Voldemort'un karşısına

çıkart ve Voldemort'un ölüm lanetine karşı koymaz. Harry, bu plandan hemen sonra bembeyaz tasarlanmış, over-exposer kullanılan bir mekâna gider. Burada Dumbledore vardır ve son kez mentorundan yardım almış olur. Daha sonra Harry'nin bedenini Hogwarts'a taşırlar. Onu aynı ilk filmde bebek halini taşıyan Hagrid sonda bir kez daha taşımış olur. Voldemort Harry'yi öldürdüğünü düşündüğü sırada, Harry onunla tekrar savaşağını göstererek kendini yuvasına Hogwarts'a geri döndürür. Etrafları kalabalık olsa da aralarında birebir bir düello yaşanacaktır.

Harry ve Voldemort şatonun kule kısmına gelir ne yapacağından çok emin değildir ama kahraman olarak içgüdülerine güvenir. "Ne yöne gideceğini bilmiyorsan geriye dön. Gölgenle yüzleş ve ona ismini ver"(le Guin 1975). Harry cesaretle atılıp Voldemort'un boynuna sarılır ve şöyle der: "Hadi Tom, başladığımız şekilde bitirelim. Birlikte!". Harry Voldemort'a ilk kez adını söyler ve ilk kez bu kadar yüz yüze gelirler.

Görsel 3.78 "Bu işi başladığımız gibi bitirelim"

Harry ve Voldemort'un düşüşü başlar. İkisi de imge olarak gölgeye karışır, Voldemort'un siyah gölgesinin içerisinde ikisini de göremeyiz ama bir bütün olduklarını anlarız. Bu gölge görseli uçarak adeta Hogwarts'ın 7 yıllık mücadelesini temsil edercesine Hogwarts'ın etrafında dolandır.

Görsel 3.79 Gölge Hogwarts'ı Dolaşıyor

“Sonunda gölgeye kendi adını vermesiyle o ve gölge bütünleşir”(le Guin 1975). Le Guin'in gölge ve çocuk arasında kurduğu bu ilişkiyi sahenin içeriğinde görmek mümkündür. Harry ve Voldemort'un yüzleri birbirine geçer, ayrılmaz hale gelirler. Yakın planda gördüğümüz bu sahne Harry ve Voldemort arasında görsel benzerlik kurar. Gölgeye karışan Harry'nin savaştan galip çıkmaktan başka şansı yoktur.

Görsel 3.80 Harry ve Tom

Görsel 3.81 Bütünleşen Yüzler

“Harry ve Voldemort arasındaki son savaşta Harry güçlü ve kendinden emindir. O bir yetişkindir. Voldemort, onun aksine, zayıf ve korkmuş görünür; o bir çocuk gibidir - klasik mitlerin tanrılarına çok benzer - çılgınlık atan ve istediğini elde etmek için kamışlara tutunan” (Klein 2012). Voldemort istediğini elde etmek için dünyanın en güçlü asası olan mürver asaya tutunur ama bu işe yaramayacaktır. Voldemort’un ruhunun son parçası hayvan canavarı Nagini’nin içindedir. Kılıç kuşanma aşaması Neville karakterine geçer ve kahramanlaşarak kılıçla Nagini’yi yok eder.

Görsel 3.82 Nagini’nin Ölümü

Harry son hortkulukun da yok edildiğini anlayınca son bir hamleyle asasına sarılır. Harry’nin kılıç kuşanması son asa düellosuyla olur. Bir an bile mücadeleyi bırakmaz ve Voldemort’un ruhunun son parçası da yok oldukça düelloyu kaybettiğini anlar, gücü tamamen tükenir.

Görsel 3.83 Mürver Asa Harry'ye Geçer

Düelloyu kazanınca asa Harry'ye geçer ve kahramanın ödülü eline geçmiş olur. Seçilen bu planda Harry, kazanmış edasıyla asayı elinde tutar. Campbell'ın “yıpranmış olanın kabukları onun önünde dökülür” söylemi bir kez daha anlatımda tekrarlanmış olur. Ayrıca Campbell, kötülük canavarların yok edilmesi gerektiğini de söyler (Campbell 2008). Voldemort hem ruhen hem de fiziksel olarak tamamen yok olur. İyilik kötülüğü yener ve ruhun savaşını iyiler kazanır.

Görsel 3.84 Gölge'nin Yok Oluşu

“Onun kurtarılamaz kötülüğünü mümkün kılan, insanlığını tanıma ve kabul etmedeki bu başarısızlığıdır ve nihayetinde onun yenilgisine yol açan şeydir. Ve Harry'nin insanlığını kucaklamasına ve sevmesine izin veren ölümlülüğünü kabul etmesidir. Harry'ye Voldemort'u yenme gücünü veren bu tanımadır. Dahası, Harry'nin gerçekleştirmiş, erdemli

bir yetişkine dönüşmesini mümkün kılıyor. Ölümlülüğünü kabul etmesiyle, “yaşayan çocuk” daha tam ve eksiksiz olarak yaşayabilir (Klein 2012). Harry hem ölümlülüğünü kabul ederek yeniden doğar hem de sonsuz yolculuğunu tamamlar. Büyümek için bu yolculuğa ihtiyacı vardır, sonunda Le Guin’in şu pasajı Harry’nin kahraman olarak yaşadığı serüveni özetler: “Büyümemiz için bize gereken gerçekliktir, insan erdemini ya da kötülüğünü aşan bir bütünlüktür. Bilgiye, kendimizi bilmeye ihtiyacımız vardır. Kendimizi ve gölgemizi görmemiz gerekir. Çünkü gölgemizle yüzleşebiliriz; onu kontrol edebilir, onun rehberliğini kabul edebiliriz: böylece belki de büyüdüğümüzde, güçlenip toplum içinde sorumlu yetişkinler olduğumuzda, dünyada yapılan kötülükler, katlanmak zorunda olduğumuz adaletsizlikler, azap ve acı karşısında ve o en sondaki nihai gölge karşısında, çaresizlikle teslim olmaya ya da gördüklerimizi inkâr etmeye daha az eğilimli oluruz” (le Guin 1975). Film resolution sonla biter, büyük savaştan yıllar geçmiştir ve Harry, Hermione ve Ron kendi çocuklarını Hogwarts’a uğurlamak üzeredir. Harry oğluna seçim yapmasıyla ilgili öğüt verir ve kendi öğrendiğini oğluna aktarmış olur.

Görsel 3.85 “Son”

Fade to black’le close-up gördüğümüz Harry’den çıkarız ve hikâye son bulmuş olur. Bir sevgi hikayesi olarak mutlu sonla biterken, Hogwarts’a gidişin bir monomit olarak tekrardan yaşanacağı hissiyatı verilir. Finalde Bettleheim’in “lovegift” olarak adlandırdığı masalların görsel karşılığını bir kez daha görmüş oluruz.

SONUÇ

Modern toplumlar mitlerden kurtulmayı düşünürken, fantastik sinema insanların mitlerden kopmadığını ve yaşam ve ölüm arasındaki yolu anlamaya çalıştıklarını gösterir. Örnek olarak, Harry Potter filmleri insanların bu arayışını canlı tutmasına ve hala yetişkin olarak bu filmleri izlemeye devam etmeleri mitler ve söylemler arasında bir köprü görevi görür. Campbell, çocukluğumuzun imgelerine takıntılı olduğumuzu ve bu yüzden de yetişkinliğe zorunlu geçiş yaparken ilgisiz kaldığımızı söyler (Campbell 2008). Bu yüzden belki de Harry Potter filmleri, “çocuk filmi” statüsünde değerlendirilmeye çalışılsa da yetişkinler için de önemli ve takıntılı olduğumuz imgelerin büyü bir temsilidir ve bu yüzden sevilir. Gerçekdışı yani fantastik olaylar izlediğimiz filmlerin başarısı filmsel gerçekliğinin inandırıcı olmasından kaynaklanır, Harry Potter evreni de bu şekilde temsil edilmiştir.

Günümüzde modern toplumlar, sanatla (özellikle sinema) yaşamdaki deneyimlerini mitle ve fantastik olanla dışa aktarmaya çalıştı. Voytilla'nın da belirttiği gibi, sinemayla birlikte mitin fantastik dünyasını ideal bir biçimde temsil edebilecek bir mecra bulunmuş oldu. Ayrıca sinema hem olay örgüsü hem de yapı bakımından, motif ve biçim üzerinde daha derin bir etki etmek için miti kurcaladı ve mitolojik zincire yeni bir halka eklendi (Voytilla ve Vogler 1999). Harry Potter filmleri de bu mitolojik zincirde çağdaş bir halka olarak görülebilir.

Seri *Azkaban Tutsağı*'ndan itibaren taşıdığı gotik mizansen öğeleri ve ilerlemekte olan ölüm teması filmlerin atmosferini çocuk filmi olarak belirlemekten uzaklaştırır. Gölge kavramı hem film dilinde hem de hikâyede belirginleşmeye başlar. Gölge kavramını ele alırken, başlangıçta filmler üzerinden bir analiz ve tartışma başlatmıştım. Çalışmam bittikten sonra gölge kavramını arkaik bir yerde bırakmak yerine daha kapsamlı ele alıp, literatürdeki yerini daha iyi araştırıp daha sonra filmler üzerinden incelemem gerektiği sonucuna vardım. Harry Potter evreninin başarısı ise tartışılmazdır. Campbell, büyücüleri mitolojik alemin çağdaş ustası olarak görür ve bütün gizli yolları bildiklerini söyler (Campbell 2008). Harry Potter, sinema tarihi açısından çağdaş dünya ve toplumların modern bir büyücüsü olarak literatürde yerini almıştır. Toplumların mitlerden kurtulmakla ilgili düşüncesi, Harry Potter'ın bu kadar popüler hale gelmesi ve bunu

sürdürmesiyle yıkılmıştır. Bu, toplumların mitlerin öğrenilmesiyle birlikte iyilik ve sevginin inancının güçlenmesine devam ettiğini gösterir, ki bu bir negatif durum değildir.

Bütün bu araştırmalar ve analizler göz önünde bulundurularak, çalışmanın birinci bölümünde mitlerin fantastik tür ve sinemadaki etkileri üzerine durdum, bu türün en önemli ve bilindik örneklerinden olan Harry Potter filmleri üzerinden arketip ve anlatı incelemelerini yaptım. Çalışmanın genel yapısı, son 20 yılın en popüler fantastik serilerinden olan Harry Potter filmlerinin, Joseph Campbell'ın monomit kuramının ve Christopher Vogler'in monomit kuramını sinema anlatısına uyarladığı modelle uyumlu olduğunu göstermiştir. Bu modelle hem serinin her bir filminin tek başına bir yolculuk döngüsü içerisinde olduğu hem de serinin bütün halinde bir yolculuk için çalışan bir yapıda olduğu kanısına varılmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında Carl Jung'un temel arketiplerinden başlanılarak, Campbell ve Vogler'in monomitin eşlikçileri olarak görülebilecek arketip kavramları açıklanmış ve filmlerdeki anlatının öğelerine arketipsel fonksiyonlarla inceleme yapılmıştır. Sinemadaki ana karakterleri filmlerin kahramanları olarak adlandırırız. Fakat kahraman başlı başına bir arketiptir ve fonksiyonu hikâye aksını ilerletmektir.

Tezin ikinci bölümü, Harry karakterinin kahramanlığının niteliğini incelemekte ve farklı kahraman tasvirleriyle karşılaştırmaktadır. Bu çalışma, Harry Potter'ı sadece bir kahraman olarak değil, Harry Potter aracılığıyla kahramanlık kavramını incelemeyi önermektedir. Kahramanların mitolojik öğeleri vardır ve bireyi aşarlar. Harry Potter da bireysel bir karakterden çıkmış ve mitolojik öğelerinin güçlü inşasıyla modern bir kahraman haline gelmiştir. Literatürde modern bir kahraman olarak kabul edilebilir. Bu ilişki, gölge - kahraman ilişkisi aracılığıyla daha iyi anlaşılmıştır. Biri diğerinin var olamayacağı, gölge ve kahramanın ayrılmaz bir bütün oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, Harry Potter film serisinden seçilen altı film incelenmiştir. Her bir film farklı kavramsal açılardan analiz ettim. Özellikle, üçüncü filmde, kötü adamın fiziksel varlığının olmamasının anlatım ve hikâyeyi ne derece etkilediğine baktım ve fonksiyonel olarak birbirlerinin yerine geçip geçmediğine baktım. Bu analiz sonucunda, ana karakterlerin kendi gölgelerinin yerine, düşmanlarının

gölgesinin geçebileceği sonucu çıktı. Ayrıca, mitolojik hikayelerdeki arketiplerin fonksiyonel görevlerinin, modern filmlerde nasıl sürdürüldüğüne de bakıldı. Harry Potter serisi, gölge ve kahraman kavramlarının modern anlatılar içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermiş oldu.

KAYNAKÇA

- Alegre, Sara Martín. 2017. "Voldemort and the Failure of Magic in the Harry Potter Series: The Post-Human Monster in Fantasy and Science-Fiction." 199-214. Madrid: Aluvión Editorial.
- Alsford, Mike. 2006. *Heroes and Villains*. London: Baylor University Press.
- Baudrillard, Jean. 1996. *The Perfect Crime*. London and New York: Verso.
- Berndt, Katrin, ve Lena Steveker. 2011. *Heroism in the Harry Potter Series*. New York: Ashgate.
- Adney, Karley. 2016 "The Influence of Gender on Harry Potter's Heroic (Trans) Formation." *Heroism in the Harry Potter Series*. ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker.177-191. New York: Routledge.
- Bettelheim, Bruno. 2010. *The Uses of Enchantment: The Meaning and Importance of Fairy Tales*. New York: Vintage.
- Blake, Andrew. 2002. *The Irresistible Rise of Harry Potter*. London: Verso.
- Böhm, Nadine. 2016. "Harry Potter and the Prisoner of Azkaban (2004), or, How Harry Potter Becomes a Hero." In *Heroism in the Harry Potter Series*. ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker.123–38. New York: Routledge.
- Boll, Julia. 2016. "Harry Potter's Archetypal Journey." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 99–118. New York: Routledge.
- Bordwell, David, Kristin Thompson, and Jeff Smith. 2010. *Film Art: An Introduction*. Vol. 9. New York: McGraw-Hill.
- Brown, Stephen, ve Anthony Patterson. 2006. "'You're A Wizard, Harry!'" Consumer Response to the Harry Potter Phenomenon". *Advances in Consumer Research* 33: 155–60. London. <https://ssrn.com/abstract=2003501>
- Campbell, Joseph. 2008. *The Hero with a Thousand Faces*. Vol. 17. Novato: New World Library.
- Faria, Paula Soares. 2008. "The Journey of the Villain in the Harry Potter Series: An Archetypal Study of Fantasy Villains." Novembro: Yüksek Lisans Tezi.
- Fowkes, Katherine A. 2010. *The Fantasy Film*. New York: John Wiley & Sons.

- Franz, Marie-Louise von. 2017. *Shadow and Evil in Fairy Tales: Revised Edition*. Philadelphia: Shambhala Publications.
- Freud, Sigmund. 1917. "Mourning and Melancholia." *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud* 14 (1914–1916): 237–58. New York: Routledge.
- Granger, John. 2007. *Unlocking Harry Potter: Five Keys for the Serious Reader*. Cheshire, CT: Zossima Press.
- Grimes, M Katherine. 2002. "Harry Potter: Fairy Tale Prince, Real Boy, and Archetypal Hero." *The Ivory Tower and Harry Potter: Perspectives on a Literary Phenomenon*, 89–122. London: University of Missouri Press
- Gruss, Susanne. 2011. "The Diffusion of Gothic Conventions in Harry Potter and the Order of the Phoenix (2003/2007)." *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 39–54. New York: Routledge.
- Guin, Ursula K le. 1975. "The Child and the Shadow." In *The Quarterly Journal of the Library of Congress*, 32:139–48. Library of Congress. JSTOR.
- Hopkins, Lisa. 2010. *Screening the Gothic*. Austin: University of Texas Press.
- . 2016. "Harry and His Peers: Rowling's Web of Allusions." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 69–80. New York: Routledge.
- Hunter, Allan G. 2008. *The Six Archetypes of Love: From Innocent to Magician*. Simon and Schuster. New York: Findhorn Press.
- Irwin, Terence. 2019. *Nicomachean Ethics*. Cambridge: Hackett Publishing.
- Jones, Dudley, ve Tony Watkins. 2000. *A Necessary Fantasy?: The Heroic Figure in Children's Popular Culture*. Vol. 18. New York: Psychology Press.
- Jung, Carl G. 1971. "Joseph Campbell." *The Portable Jung*. New York: Penguin Books
- Jung, Carl Gustav. 2014. *Four Archetypes*. New York: Routledge.
- Jung, Carl Gustav. 2014. *The Archetypes and the Collective Unconscious*. New York: Routledge.
- Klein, Shawn E. 2012. "Harry Potter and Humanity: Choices, Love, and Death." *Reason Papers* 34 (1).

- Łukasiewicz, Mgr Agata. 2017. "Various Aspects of Otherness of the Villain in JK Rowling's Harry Potter Series. Prolegomena." Lublin: UMCS.
- McEvoy, Kathleen. 2016. "Heroism at the Margins." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 221–38. New York: Routledge.
- Nikolajeva, Maria. 2016. "Adult Heroism and Role Models in the Harry Potter Novels." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 193–205. New York: Routledge.
- Pearson, Carol S. 1991. *Awakening the Heroes within: Twelve Archetypes to Help Us Find Ourselves and Transform Our World*. New York: Harper Collins.
- Pharr, Mary. 2016. "A Paradox: The Harry Potter Series as Both Epic and Postmodern." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 23–38. New York: Routledge.
- Plath, James, Gail Sinclair ve Kirk Curnutt. 2019. *The 100 Greatest Literary Characters*. London: Rowman & Littlefield.
- Punter, David G. 1996. *The Literature of Terror*. New York: Longman.
- Rowling, JK. 2006. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. London: Bloomsbury Publishing.
- Rowling, JK. 2015. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. Vol. 1. London: Bloomsbury Publishing.
- Sanna, Antonio. 2011. "The Gothicization of the Harry Potter Series." *Kinema: A Journal for Film and Audiovisual Media*. London: <https://doi.org/10.15353/kinema.vi.1243>
- Sartre, Jean-Paul. 1958. *No Exit*. New York: Concord Theatricals.
- Schütz, Jennifer. 2016. "Harry Potter—the Development of a Screen Hero." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 119–36. New York: Routledge.
- Singer, Rita. 2016. "Harry Potter and the Battle for the Soul: The Revival of the Psychomachia in Secular Fiction." In *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 25–38. New York: Routledge.

- Steveker, Lena. 2011. “‘Your Soul Is Whole, and Completely Your Own, Harry’: The Heroic Self in JK Rowling’s Harry Potter Series.” *Heroism in the Harry Potter Series*, ed. Katrin Berndt ve Lena Steveker. 69–83. New York: Routledge
- Todorov, Tzvetan. 1975. *The Fantastic: A Structural Approach to a Literary Genre*. New York: Cornell University Press.
- Vogler, Christopher. 2007. *The Writer's Journey*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.
- Voytilla, Stuart, ve C Vogler. 1999. *Myth & the Movies: Discovering the Myth Structure of 50 Unforgettable Films*. Studio City, CA: Michael Wiese Productions.

İNTERNET KAYNAKLARI

Hogwartprofessor. “Guest Post On The Shadow Harry Potter And The Dark Lord”. Son güncelleme 26 Aralık, 2022.

<https://www.hogwartsprofessor.com/guest-post-on-the-shadow-harry-potter-and-the-dark-lord/>

FILMOGRAFI

Colombus, Chris. (2001). *Harry Potter And Sorcerer's Stone*. Warner Studios.

Colombus, Chris. (2002). *Harry Potter And Chamber Of Secrets*. Warner Studios.

Cuarón, Alfonso. (2004). *Harry Potter And The Prisoner Of Azkaban*. Warner Studios.

Newell, Mike. (2005). *Harry Potter And The Goblet Of Fire*. Warner Studios.

Yates, David. (2007). *Harry Potter And The Order Of The Phoenix*. Warner Studios.

Yates, David. (2011). *Harry Potter And The Deathly Hallows – Part 2*. Warner Studios.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : İpek Turgay

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bilgi Üniversitesi / Sinema ve Televizyon

Yüksek Lisans Öğrenimi : Kadir Has Üniversitesi / Sinema ve Televizyon

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, Almanca

